

ΑΝΤΑΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΣΕΛΙΣ

1. ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: 'Η «άνοικοδόμηση» τοῦ κεφαλαίου 441
2. Ν. ΚΙΤΣΙΚΗ: Τὸ Λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ—Σκέψεις γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησίν του—Τὸ «ἐνδιαφέρον» τῶν Ἀγγλῶν 442
3. Κ. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ: Διεθνὴς οἰκονομικὴ συνεργασία, ἢ προκάλυμμα ἀμερικανικῆς οἰκονομικῆς κυριαρχίας; 448
4. Κ. ΑΝΑΝΙΑΔΗ: 'Η ἄλγεια τῆς Μακεδονίας καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν «κλειστῶν» τῆς ὑδάτων 453
5. Σ. ΜΑΞΙΜΟΥ: Αὐτοδιοίκηση καὶ ἀνασυγκρότηση 457
6. Α. ΚΡΙΑΡΗ: 'Η ἐνταση τῆς καλλιέργειας 459
7. Θ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ: Τὰ σημερινὰ ἄμεσα προβλήματα τῆς Ἀγροτικῆς Οἰκονομίας 466
8. Δ. Μ.: 'Η παραλαβή, φύλαξη, κατεργασία, κυριότητα καὶ διανομὴ τῶν ἐφοδίων τῆς ΟΥΝΡΑ 471
9. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ: Τὰ προβλήματα ἀπὸ τὴν κρατικοποίηση τῶν ἀνδρακορυχείων στὴν Ἀγγλία (Γ. ΜΑΡΙΝΗΣ) 472
10. Κ. ΣΑΚΑΝΤΑΝΗ: Ἀπόψεις γιὰ τὸ στεγαστικὸ πρόβλημα . . 473
11. ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΥ: Γ. Ἀργυρόπουλου - Π. Καπασσάκης: «Κοιτάζοντας Μπροστά» (Σ. ΜΑΞΙΜΟΣ)—«'Η Ἑλληνικὴ Βιομηχανία κατὰ τὸ 1945» (Ν. Ι. Κ.)—Β. Τσιρίμπα: «Τὸ πρόβλημα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσως ἐν Ἑλλάδι καὶ αἱ ἀναγκαῖαι μεταρρυθμίσεις διὰ τὴν ἀναμόρφωσίν της» (Α. Β.) 475
12. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ 479
13. ΣΤΙΓΜΕΣ: Ὁ νόμος 424. — Ἡ δέση τοῦ «Ἀνταίου» καὶ ὁ κ. Μάνος. — Τὰ κατώτερα συμβούλια τῆς Παιδείας 480

21-22

ΑΘΗΝΑ 10-5-1946 - ΧΡΟΝΟΣ Α' - ΑΡΙΘ. ΤΕΥΧΟΥΣ

«ΑΝΤΑΙΟΣ»

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

ΧΡΟΝΟΣ Α'. — ΑΡΙΘ. ΤΕΥΧ. 21 - 22 — 10 ΜΑΪΟΥ 1946
ΑΘΗΝΑ, ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 3 — ΤΗΛΕΦ. 21 - 018

Έκδίδεται από συντακτική επιτροπή
που την αποτελούν οι:

ΗΛΙΟΥ ΗΛ., ΚΙΤΣΙΚΗΣ Ν., ΚΟΚΚΑΛΗΣ Π.,
ΜΑΞΙΜΟΣ Σ., ΜΠΑΤΣΗΣ Δ., ΣΑΚΑΝΤΑΝΗΣ
Κ., ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤ., ΣΩΤΗΡΙΟΥ Κ.

Διεύθυνση — Σύνταξη: Δ. Μπάτσης

“ANTÉE”

REVUE BIMENSUELLE POUR L'ETUDE
DES PROBLÈMES DE LA RECONSTRUCTION
SOMMAIRE

La ...«Reconstruction» du Capital.	Article de Font
Le Port du Pirée	N. Kitsikis
Cooperation économique ou domination économique de Wall-Street.	K. Karayorgis
La pêche en Macédoine et ses problè- mes.	K. Ananiadis
Reconstruction et Administration locale	S. Maximos
Expansion et intensité des cultures (suite).	Ar. Kriaris
Les problèmes Urgentes de l'économie agricole.	T. Yiannopoulos
Bulletin de la reconstruction à l'étran- ger «La nationalisation des mines en Angleterre».	J. Marinis
La reception la garde, la propriété et la distribution des fournitures de l'UNRRA.	
Critique du livre.	
Mises au point.	

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΟΡΕΑ: Αχόρα

ΗΜΕΡΟΜ. 24-10-81

ΑΡΙΘ. 30350

“ANTAEUS”

FORTNIGHTLY REVIEW DEVOTED TO THE STUDY
OF THE PROBLEMS OF REHABILITATION
AND RECONSTRUCTION
CONTENTS

Capital's «rehabilitation».	Editorial
The Piraeus port.—Its reconstruction and the British «interest».	N. Kitsikis
International economic cooperation or a bridge head of American eco- nomic domination	K. Karayorgis
Reconstruction and self-governement	D. Maximos
Fishing industry of Macedonia	K. Ananiadis
Expansion and intensification of cul- tivation	A. Kriaris
Immediate problems of agricultural reconstruction	Th. Jannopoulos
Views on the housing question of rural districts	K. Sacantanis
Problems of reconstruction in foreign Countries	
Book Review-Book Bulletin Points	

Συνδρομές:

Για έξη μήνες δραχ. 6.000 Για τρεις μήνες δραχ. 3.000

Για τις Τράπεζες και τους Όργανισμούς το χρόνο δραχ. 30.000

Διαφημίσεις:

Όλοκληρη σελίδα δραχ. 50.000 Μισή σελίδα δραχ. 25.000

ΑΝΤΑΙΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Α'.
ΑΡΙΘ. 21-22
10 ΜΑΪΟΥ
1946

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ: ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ—ΣΥΝΤΑΞΗ: Δ. ΜΠΑΤΣΗΣ
ΑΘΗΝΑ, ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 3 — ΤΗΛΕΦ. 21 - 018

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ
ΔΡΑΧΜΕΣ 1000

Η “ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ” ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Υπό την σκίαση που τα «λαοπρόβλητα» πολιτικά
νεφελώματα προκαλούν πάνω στην επιφάνεια του τό-
που μας τα οικονομικά στοιχεία της εγλωτιστικής δρά-
σεως και του εξατομικευμένου όσο και αντικειμενικού
οικονομικού σκοπού, συγκεντρώνουν όλον εν περισσό-
τερο τις προσπάθειές τους στα θέματα και τα προβλή-
ματα της Ανασυγκρότησης. Μια σειρά γεγονότα μας
πείθουν, ότι η πολιτική συγκυρία που τόσο κακότεχνα
σκηνοθέτησαν την 31 Μαρτίου, καταβάλλεται προσπά-
θεια να αξιοποιηθεί στο πεδίο της οικονομίας, με την
εισβολή σ' αυτό και την ανεξέλεγκτη δράση των γνω-
ρίμων πιά συντελεστών του συστήματος της αναρχίας,
μέσα στο οποίο η ατομική πρωτοβουλία και το ατομι-
κό δαιμόνιο παίρνουν τη θέση μιας ξεχωριστής θεότητας.

Και στα δυο πεδία η δραστηριότητα είναι αξιόλογη
και κινεί το ενδιαφέρον. Μια μικρή ομάδα κυριάρχων
του εμπορίου εξακολουθεί να απορροφά το ξένο συνάλ-
λαγμα με τις παραγγελίες της στο εξωτερικό, που
φθάνουν ήδη και ίσως υπερβαίνουν τα 30 εκατομμύρια
δολάρια, από τα οποία διώσ τα τρία πέμπτα σχεδόν
είναι τρόφιμα και έτοιμα προϊόντα, το υπόλοιπο δέ
μόνο αναφέρεται σε πρώτες ύλες, μεταφορικά μέσα,
ανταλλακτικά και μηχανήματα. Είναι χαρακτηριστικό
ότι τα τελευταία αυτά—τα μηχανήματα—δεν εκπρο-
σωπούνε ούτε το ένα τοίς εκατό (1%) στο σύνολο των
παραγγελιών!

Ευπρόσ σ' αυτή την μεγαλοεμπορική «επιτυχία»
που παρουσιάζεται και διαλαλείται σαν επιτυχία της
Ανασυγκρότησης (!) ενώ δεν πρόκειται παρά για μια
απλή κερδοσκοπία πάνω στις «αμφίβολες Ικανότητες»
της έσωτερικής κατανάλωσης, που την προεξοφλούν
από τώρα, ή άλλη, έξ ίσου μικρή όσο και άρπακτική
ομάδα των βιομηχάνων, σοναμολογεί και συστημα-
τοποιεί τις απόψεις της, που τείνουν σε δυο κύρια ση-
μεία: την ανασύνθεση των εισαγωγών προς όφελος
της και την ουσιαστική κατάργηση της ελευθερίας στο
έμποριο με την έπιβολή καινούργιων δασμών. Το Υ-
πουργείο Εθνικής Οικονομίας στέκεται στη μέση α-
π' αυτής της συγκρούσεως και με τεταρτοαυγουστιανά συ-
στήματα περιορισμών και κατανομών, προσπαθεί να
ισορροπήσει τις αντιθέσεις ανάμεσα στις ελιγμάρικες
αυτές ομάδες που αντικείμενό τους έχουν όχι την
Ανασυγκρότηση αλλά το κέρδος.

Ενώ όμως αυτά συμβαίνουν όσον αφορά το έμ-
ποριο και την βιομηχανία υπό έποψη εισαγωγών και πι-
στώσεων σε συνάλλαγμα, ξένα κεφάλαια κινούνται με
ένδιαφέρον στον δριζονιά μας και επιχειρήσεις σχε-
διάζονται μεγάλες για την προνομιακή εκμετάλλευση
των κάθε λογής πηγών του πλούτου μας μέσα στις

γνωστές μορφές του μονοπωλίου. Έχει κανείς την έν-
τύπωση ότι βρίσκεται μπροστά σε μία αγοραπωλησία
πτωχεύσαντος εμπορικού σπιτιού, το οποίο υποβασιμά-
ζει ή καλή θέληση των πιστωτών του. Οι αεροπορικές
συγκοινωνίες και τα λιμενικά, το συγκοινωνιακό δι-
κτυο και τα δημόσια έργα, ή ακτοπλοία, ή ενέργεια,
ώριμες βιομηχανίες, αποτελούν την στιγμή αυτή
την πιο τρυφερή απασχόληση των ξένων κεφαλαίων,
που μέσα σε αμοιβαίες αλληλοεισχωρήσεις και με
ισχυρές πιέσεις, επιχειρούν να μεταφέρουν στο πε-
δίο της οικονομίας τις πιο «επιτυχημένες» παραστά-
σεις της εξάρτησης και της υποτέλειας στην οποία
μας έφριξεν ο Δεκέμβριος. Πρέπει κι' εδώ να σημειώ-
σουμε, ότι σοβαρές αντιθέσεις παρουσιάζονται ανάμε-
σα στις εμπορικές και οικονομικές πλευρές καθώς και
ανάμεσα στην εθνικότητα που έχουν τα ξένα αυτά
κεφάλαια.

Αν την ξένη αυτή διεύθυνση, που την υποβασιμάζει
ή παρουσία και ο ρόλος του αγγλικού στρατού στην
Ελλάδα, την εξετάσουμε στο φως των ιδιαιτέρων αν-
τιθέσεων εμπορίου και βιομηχανίας που έχουμε ση-
μειώσει, πρέπει να την θεωρήσουμε παράγοντα που
επιτείνει τις αντιθέσεις αυτές και να την αντικρύσουμε
με μεγάλη επιφυλακτικότητα, ως προς το αν θα συμ-
βάλλει πραγματικά στην ανασυγκρότησή μας. Βεβαίω-
μένο είναι ωστόσο ότι όλα αυτά τα σχέδια και τα γε-
γονότα αναπτύσσονται πάνω σε μία βάση αντίθετη
προς τις ανάγκες και τις επιδιώξεις της ελληνικής οι-
κονομίας και της ελληνικής κοινωνίας, όπως τις εκφρά-
ζει ή πιο προχωρημένη, ή πιο προοδευτική μερίδα της.

Οι ανάγκες αυτές και οι επιδιώξεις συγκεντρώνου-
ναι σήμερα στο πώς να ανασυγκροτηθεί ή χώρα και
να ανοικοδομηθεί σε πλατύτερες βάσεις, έτσι που ή
έθνική εργασία—εργατική και χωρική—να μπορεί να
αξιοποιηθεί μέσα στους πιο σύγχρονους όρους και να
αποδώσει περισσότερο. Για την ξένη όμως βιομηχανία
και το ξένο κεφάλαιο το πρόβλημα μας είναι διαφορε-
τικό τοποθετημένο και καμιά αταπότη δεν χωρεί
περί το ότι ή βταική κάτοψη με την οποία αντικρύ-
ζεται από τις χώρες που θα μπορούσαν να μας βοη-
θήσουν, είναι ή εμπορική και ή χρηματιστική, που συ-
νεπάγεται παραγωγική ατονία στην οικονομία μας και
βάρη. Την άποψη αυτή την αποδέχονται όλα τα δεξιά
συγκροτήματα, οι τεχνικοί και οι επιστήμονές τους.
Γιατί την βλέπουν από την πλευρά της ατομικής κερ-
δοσκοπίας και όχι στο φως του κοινού συμφέροντος.
Η λαοπρόβλητη κυβένηση άμεσα επηρεασμένη από
τα ελιγμάρικα συμφέροντα που την περιστοιχίζουν,
την υιοθετεί και την επιδιώκει.

Εισήγηση που έγινε στις 4 Μαΐου στο κύκλο των «Λιμενικών ζητημάτων» του τεχνικού τομέα της ΕΠ-ΑΝ

«Η καταστροφή του λιμανιού από τους μεγάλους βουρβαρδισμούς της 6^{ης} Απριλίου του 1941, του Ιουνίου του ίδιου χρόνου, του Ιανουαρίου του 1944 και άλλους μικρότερους είχε πολύ προχωρήσει. Ωστε να δικαιολογούνται από τότε σκέψεις για άναυσηκρότηση. Η καταστροφή αυτή έβωσε άφορη για μπει τό όλο πρόβλημα του λιμανιού μέσα στο γενικό πλαίσιο των σκέψεων και μελετών που μās άπασχόλησαν στα χρόνια της κατοχής για την άνοικοδόμηση του τόπου. άν και πολύ νωρίτερα είχαν άρονσει να άριμάζει σε μās ή πεποίθηγη ότι έπρεπε ν' άναθεωρηθούν οι κρατούσες αντίλήψεις πένω στις προγραμματιζόμενες λιμενικές κατευθύνσεις. Μά όταν στις 9 Οκτωβρίου 1944 άνατι-

Κάτω από τέτοιες συνθήκες η-θε στο φως της δημοσιότητας το σχέδιο Cagli που το χαρακτηρίζει η άθυρματική διάταξη μιας μικροσκοπικής έμπορικώς έλεύθερης ζώνης, απεριστοχά στενόχωρων παρλιακών χώρων και συγκοινωνιακών ζωνών, η δια-

Βέβαια βιομηχανική ζώνη έτσι άρτια εφοδιασμένη δεν μπορεί να βρεί θέση μέσα στο σημερινό λιμάνι. "Υστερα από έρευνες ένδοιασμούς και εξέταση διαφόρων περιπτώσεων λύσεων ή συνδυασμών μεταξύ τους, καταλήγουμε στο γενικό συμπέρασμα ότι σκόπιμο είναι το σημερινό λιμάνι όχι μόνο να διατηρησει τον εμπορικό του χαρακτήρα, αλλά να τον καταστήσει άκόμα πιο έντονο με άπαιταγή του το ταχύτερο από τις εγκαταστάσεις εκείνες, που νοθεύουν το χαρακτήρα αυτόν και δημιουργούν εμπόδια στην εμπορική ανάπτυξη του λιμανιού. Τέτοιες εγκαταστάσεις είναι το ναυπηγείο και μηχανουργείο «Βασιλείαδης» (τώρα Ιδιοκτησία Μποδοσική), που άπασχολεί πολύτιμο τμήμα κρηπιδωμάτων και λιμενικής ζώνης στο προλιμάνι, οι κτιστές μόνιμες δεξαμενές, προπολεμικά πολύ έλαττωματικές, σήμερα δρότελα καταστραμμένες. Γενικά έπικρατεί πιά όριστική έπισητημονική πρότμηση στις πλωτές δεξαμενές, άνεξάρτητα όμως από το λόγο αυτό, που έδω δέ μπορούμε ν' άναπτύξουμε, οι δεξαμενές άνήκουν στη βιομηχανική ζώνη και μάλιστα στο ναυπηγικό τμήμα της. Πρόπει ναχουν σάν παραστάτη άρτια μηχανουργεία, ξυλουργεία και έγκαταστάσεις ναυπηγικών ίκρωμάτων και μεγάλων γερανών. Στη θέση που βολκονται σήμερα οι μόνιμες δεξαμενές δεν υπάρχει ούτε μπορεί να υπάρξει τίποτα

«Ὁ ἑγκατάστασις ὁποιοῦν ποτε ἐργαστοῦ θὰ δημιουργοῦσε πολὺ μεγάλες δυσχέρειες στὴ σημερι νὴ ἐμπορικὴ κίνησις ποὺ εἶναι ἀσφυκτικὴ. Μοῦ δόθη κε καὶ ἄλλοτε φθορὴ αἱ ἐλπίδ' αἱ σκέψεις μου συγ- τικά μετὰ τὸ χαρακτὴρα τοῦ λιμανιοῦ Πειραιᾶ κ.τ.λ.

«Υπεστήριξα τότε ότι η ελεύθερη ζώνη για να μπο-

» ρεῖ ν' ανταποκριθεῖ στο πρόορισμό της θὰ πρέπει ν' ἀποκτήσει πολὺ μεγάλη διεύρυνση. Γιὰ τὴ δημιουργίαν δὲ καὶ βιομηχανικῆς ἐλεύθερης ζώνης πρέπει νὰ γίνει ἰδιαίτερη μελέτη καὶ ἰδιαίτερες φροντίδες νὰ καταβληθοῦν, γιατί ὀφείλει νὰ ἐξετασθεῖ ἡ δημιουργία τῶν καταλλήλων, ἐντελῶς καινούργιων, συνθηκῶν. Ἡ βιομηχανικὴ ἐλεύθερη ζώνη θὰ πρέπει νὰ περιλάβει βιομηχανίες ἐντελῶς ἄλλες, πολὺ σοβαρότερες ἀπὸ αὐτὴν γιὰ τὴν ὁποία γίνεται ἡ πρόταση καὶ οἱ βιομηχανίες αὐτὲς ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ πολὺ μεγάλες ἐκτάσεις. Δὲν εἶναι σοβαρὸ, μόνο μ' ἓνα διάταγμα νὰ χαρακτηριστεῖ ἡ ὑπάρχουσα ζώνη σὰν βιομηχανικὴ, ὅταν δὲν εἶναι σὲ θέσιν νὰ ἱκανοποιήσει μὲ σχετικὴ ἐπάρκεια τὰ αἰτήματα πού της ἔχουν τεθεῖ. Ἐγὼ μάλιστα ἐπεκτείνω τὴ γνώμη μου καὶ γιὰ ὅλο τὸ σημερινὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ καὶ ὑποστηρίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀπαντήσουμε μὲ ἀπόλυτη ἀρνησὶς στὴν παράκλησιν παραθαλασσίων χώρων τοῦ γιὰ τέτοιου εἴδους βιομηχανίας. Ἀντίθετα θὰ μπορούσαμε νὰ σκεφτοῦμε γι' ἄλλες βιομηχανίες, μόνο ὅμως στὴν περίπτωση πού θὰ θέλαμε νὰ μετοβάλουμε τὸ σημερινὸ χαρακτήρα τοῦ λιμανιοῦ. Ἀλλιῶς πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῶν τὸ ἐργοστάσιο «Βασιλειάδης», οἱ μόνιμες δεξαμενὲς καὶ τὰ σιλό πού ἔχουν θέσιν κοντὰ στοὺς μύλους. Αὐτὸ θὰ ἦταν μιὰ λογικὴ διευθέτησις ὥστε τὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἀπαραίτητη εὐρυχωρίαν, ἡ ἐμπορικὴ ἐλεύθερη ζώνη νὰ ἐφοδιαστεῖ μὲ τίς ἐγκαταστάσεις καὶ συγκοινωνίες πού της εἶναι ἀπαραίτητες καὶ γενικὰ νὰ παραμείνῃ μόνο σὰν ἐμπορικὸς.

«Τότε ὑπεστήριξα ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ δημιουργηθεῖ βιομηχανικὴ ζώνη πού ἐφοδιασμένη μὲ νεώτερες ἐγκαταστάσεις θὰ ἔχει γιὰ σκοπὸ τὴν ἐξυπηρέτησιν πρὶν ἀπ' ὅλα τῆς βαρεῖας βιομηχανίας. Τὸ βιομηχανικὸ αὐτὸ λιμάνι πού θ' ἀποτελεῖ συνέχεια τοῦ σημερινοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκταθεῖ πρὸς τὸ Πέραμα, κτλ. κτλ.»

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ συμβούλιο δὲ μὲ ἄκουσε, μὰ ἐμείνε σύμφωνο μὲ τὴν πρότασιν τῆς ὑπηρεσίας, κ' ἀποφασίσαι νὰ δοθεῖ ἀπάντησις στὸ ὑπουργεῖο ὅτι ἐγκρίνει τὴν ἰδρυσιν τῆς βιομηχανικῆς ζώνης, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἐγκατασταθεῖ τὸ ἐργοστάσιο τῆς ΚΟΚΑ - ΚΟΛΛΑ. Πρὸς τὴν ἀπόφασιν αὐτὴ διαφώνησαν ἐκτὸς ἀπὸ μένα οἱ δύο ἐργατικοὶ σύμβουλοι.

Ἡ ἄρτια σύνθεσις γιὰ τὴν ἀπρόσκοπτη λειτουργία τοῦ ἐμπορικοῦ λιμανιοῦ θὰ ὁλοκληρωθεῖ μόνο μὲ τὴν δημιουργίαν πλατείας χερσαίας λιμενικῆς ζώνης καὶ τὴν πρόβλεψιν ἀνετῆς ἐγκατάστασις πυκνῶν συγκοινωνιακῶν ζωνῶν ὁδικῶν καὶ σιδηροδρομικῶν. Ἡ ἐπαναφορά τῆς προπολεμικῆς κατάστασις ὡς πρὸς τὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ὁλόκληρα ἀπαράδεκτη. Ἐχουν βαρύνοντες εὐθύναι οἱ λιμενικὲς ἐπιτροπές, οἱ διοικήσεις τοῦ Ο.Λ.Π. καὶ τὰ ἀρμόδια κρατικὰ ὄργανα ὅτι μὲ γνώμιν τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα μεγαλεμπορῶν, ἐφοπλιστῶν καὶ ἐπιχειρηματιῶν πού τὰ ἐκπροσωποῦσε ἀνέκοθεν μιὰ πολὺ μεγάλη πλειοψηφία στὰ διοικητικὰ συμβούλια, δὲ φρόντισαν ἀρκετὰ νωρὶς γιὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν εὐρυτάτης ζώνης καὶ ἔγκαιρην παρεμπόδισιν τοῦ οἰκονομικοῦ συνωστισμοῦ πού κοντὰ στὰ κρηπιδώματα. Τὸ σφάλμα αὐτὸ ἔλαβε τὴν ἀποκορύφωσίν του μὲ τὴν παρέμβασιν τοῦ Cagli, ὁ ὁποῖος προμελετημένα ἢ μὲ ἑλαφρὴ συνείδησιν, δέχτηκε μοιρολατρικὰ τίς εἰσηγήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων, σὲβάστηκε τὴ δημιουργημένη κατάστασιν καὶ ἔκαμε συμβιβασμοὺς πού ἐξηγοῦνται ἀπὸ τὴ φασιστικὴ του νοοτροπία, ἀλλ' εἶναι ἀπαράδεκτοι γιὰ ἐπιστήμονα περιώφην.

Σήμερα ἡ καταστροφὴ διευκολύνει τὴν ἐπανόρθωσιν σφαλμάτων μακροῦ παρελθόντος. Σχεδὸν ὁλόκληρη οἰκοδομὴ ἡ ζώνη γύρω ἀπὸ τὰ κρηπιδώματα σὲ βάθος ἐνὸς ἢ δύο τετραγώνων ἔχει κατερειπωθεῖ. Ἡ εὐρύνησις τῆς χερσαίας λιμενικῆς ζώνης μὲ τὴν ἐνέργειαν ἀναγκαστικῶν ἀπαλλοτριώσεων εἶναι σὲ μεγάλο βαθμὸ δυνατὴ, ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ σημερινὸ κυβερνητικὸ καθε-

στῶς, χωρὶς νὰ καταβληθοῦν ὑπερβολικὲς ἀποζημιώσεις στοὺς ἰδιοκτῆτες, ἀρκεῖ νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ἀντίληψις γιὰ τὸ συμφέρον ὅχι λίγων ἐμπόρων, ἀλλὰ τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας, πού σὰν κυριότατος συντελεστής ἐξυπηρετεῖ τὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ. Βέβαια γιὰ μιὰ Κυβέρνησιν Λαϊκῆς Δημοκρατίας πού θὰ εἶχε ἀποκλειστικὸ σκοπὸ τὴν κατοχύρωσιν τῶν λαϊκῶν συμφερόντων καὶ τὴν ἐπιβολὴ κοινωνικῆς δικαιοσύνης, δὲν θὰ ὑπῆρχε κανένας δισταγμὸς γιὰ τὴν ἀμεσὴ λύσιν κατὰ τὸν καλύτερον τρόπο τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, πού ἀποτελεῖ τὴ βάση γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ λιμανιοῦ.

Ἡ τεχνικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Ο.Λ.Π., μὲ τὴν ὁποία βρίσκομαι, ὅπως εἶναι αὐτόνοητο, σὲ στενὴ ἐπαφὴ, ἔδειξε ὡς ἓνα βαθμὸ κατανόησιν τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης γιὰ μιὰν εὐρύνησιν τῆς χερσαίας ζώνης τοῦ λιμανιοῦ καὶ γιὰ τὴν διόρθωσιν ἄλλων σφαλμάτων τῆς μελέτης Cagli. Πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνον ἔκαμε ἓνα σχέδιον γιὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς λιμενικῆς ζώνης καὶ ζήτησε τὴν ἀμεσὴ ἐνέργειαν τῶν σχετικῶν ἀπαλλοτριώσεων. Συμπληρωματικὰ ὑπόδειξε, ἀλλὰ μὲ ἀρκετὴ δειλία, τροποποιήσεις στὶς διατάξεις προβλητῶν τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ λιμανιοῦ, τίς προβλεπόμενες ἀπὸ τὴν μελέτη Cagli. Στὸ ὑπόμνημά της ἡ τεχνικὴ ὑπηρεσία ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἐτήσια αὐξήσιν τῆς ἐμπορικῆς κίνησιν πού πραγματοποιήθηκε στὰ χρόνια 1932 ἕως 1938 ἀνέβηκε σὲ 6,5% καὶ διαψεύδει τὸν Cagli πού τὴν ὑπελόγιζε σὲ 3%.

Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ ποσοστὸ αὐτὸ ἔχει ἐξαιρετικὴ σημασία γιὰ τὴ μελέτη. Σύμφωνα μὲ αὐτὴν τὸ λιμάνι, ἐνῶ μὲ τὰ νέα κρηπιδώματα πού ἔγιναν στὰ χρόνια 1924 ἕως 1931 εἶχε τὴν ἱκανότητα, ὕστερα ἀπὸ ὁρισμένες συμπληρώσεις, νὰ ἐξυπηρετήσῃ κίνησιν ἐμπορευμάτων τριῶν ἑκατομμυρίων τόννων, θὰ μπορούσε μὲ τὴ νέα διαρρύθμισιν ν' ἀποκτήσῃ ἱκανότητα ἐξ ἑκατομμυρίων. Τὴν κίνησιν ὅμως αὐτὴ θὰ τὴν ἔφτανε τὸ λιμάνι μόνο ὕστερα ἀπὸ 25 χρόνια σύμφωνα μὲ τὸ ποσοστὸ 3% ἐτήσιας αὐξήσιν τῆς ἐμπορικῆς κίνησιν. Στὴν πραγματικότητα ὅμως ἡ ἀνεπάρκεια καὶ τοῦ νέου ὁλικοῦ μήκους κρηπιδωμάτων —9.130 μ.— θ' ἀποδειχνότανε μέσα σὲ πολὺ λιγότερα χρόνια.

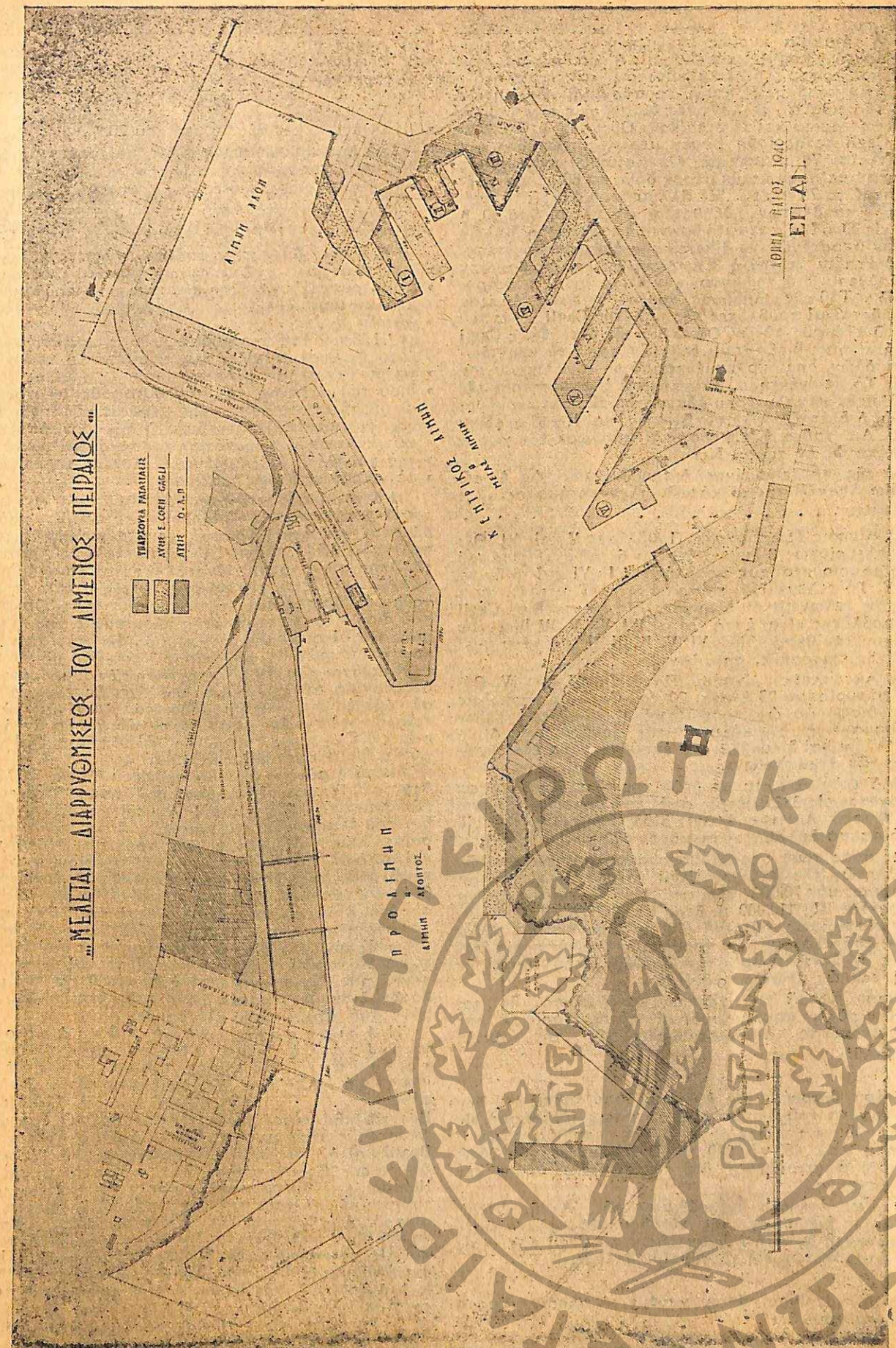
Γενικὰ ὅλες οἱ στατιστικὲς ἐρευνες ἐνισχύουν τὴν πεποίθησιν ὅτι οἱ προβλέψεις Cagli στάθηκαν πολὺ χαμηλὰ. Πρέπει ἀκόμη νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ ἱκανότητες τῶν κρηπιδωμάτων γιὰ τίς ὁποῖες μιλοῦμε ὑπολογίζονται μ' ἓνα τρόπο πού δὲν ἔχει μεγάλη πρακτικὴ ἀξία καὶ δὲν ἐμπνέει πολλὴ ἐπιστοσύνη. Τὰ κρηπιδώματα πού κατασκευάστηκαν, παρουσιάζαν πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον ὅλο τους τὸ μήκος τῶν 2850 μέτρων φαινόμενο ἀνεπάρκειας στὶς φορτοεκφορτώσεις ἐμπορευμάτων, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τοὺς 2,5 ἑκατομμύρια τόννους τοῦ 1932, τοὺς 3,2 ἐκ. τόννους τοῦ 1935 καὶ τοὺς 3,5 ἐκ. τόννους τοῦ 1938 ἐξυπηρετοῦσαν ὅχι μόνο τὰ καινούργια κρηπιδώματα, παρὰ καὶ ὅλα τὰ παλαιά. Αὐτόντο εἶναι ὅτι γιὰ τὴν ἀνεπάρκεια αὐτὴ καὶ τὴν ἀπεριγραπτὴ συσσώρευσιν στὰ κρηπιδώματα, ἐμπορευμάτων κάθε λογῆς, σὲ σημεῖο, ὥστε ἦταν ἀδύνατον πιά νὰ μετακινήθοι οἱ γερανοὶ, φταῖ πρὶν ἀπ' ὅλα ἡ στενότης τῶν χερσαίων λιμενικῶν χώρων, ὑπαιθρίων καὶ στεγασμένων.

Ἡ τεχνικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ο.Λ.Π. ἀντιμετώπισε τὴν μελέτη πού ἀναφέραμε τὸ ζήτημα αὐτὸ μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπο. Στὴν ἐκθεσὴ της, σημειώνει:

«Ἀπὸ ἀπόψεως σχεδίου δύο εἶναι οἱ ἐπιδιωκόμενοι σκοποί:

«1ον) Κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλύτερον μήκος χρησίων κρηπιδωμάτων καὶ
«2ον) Κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλύτεροι χερσαῖοι χώροι μὲ κατανόησιν τοιαύτην ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται τὸ μέγιστον τῆς ἀποδόσεως ἀπὸ ἀπόψεως ἐκμεταλλεύσεως».

«Αἱ προϋποθέσεις χαράξεως τῆς μελέτης Cagli ἐβελτιώθηκαν σημαντικῶς ἐκτοτε λόγω τῶν ἐκ τοῦ πολέμου δημιουργηθεισῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν χερσαίων παραλιακῶν χώρων».
«Τῆς παρουσιάζομένης ἐυκαιρίας ἡ Ἐπιτροπὴ νομίζει ὅτι ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐπωφεληθῇ ὁ Λιμὴν πρὸς

• επάυξιν της αποδοτικότητας του σχεδίου Cagli.
• Βάσει των αντιλήψεων τούτων κατηρίσθη η πρότα-
• σις, εν τη όποια κυρίως επεζητήθη η αύξησης των
• πλευρίσεων, κρηπιδωμάτων και η διευρύνσεις των
• χερσαίων χώρων δι' επιμηκύνσεις και διαπλάτων-
• σεως των προβλητών και η προσαρμογή των μηχανών
• προς τας πιθανάς μελλοντικές διαστάσεις των πλοίων
• του εσωτερικού και εξωτερικού. Ούτω εν τω τω σχέ-
• διον Cagli κατηρίσθη βάσει μέσων μηχανών δια την
• άκτοπλοϊαν 70 μέτρων με ελάχιστον 50 μέτρων, εις
• την νέαν μελέτην ετέθη μέσος όρος τὰ 80 μέτρα μ' ε-
• λλάχιστον τὰ 70 μέτρα. Έξ άλλου δσον άφορᾷ τὰ σχέ-
• δια των προβλητών ηυξήθησαν τὰ πλάτη από 50 η
• 52 μ. εις 90 μ. ίνα καταστή δυνατή η κατασκευή διπλών
• σειρών υποστρώτων με εσωτερικὴν δδὸν άποκοιτίσεως.
• Τὴν διάταξιν ταύτην η' Επιτροπή θεωρεῖ ὡς βασικὴν
• προϋπόθεσιν δια τὴν κανονικὴν λειτουργίαν των προ-
• βλητών. Τοῦ θεμελιώδους τούτου πλεονεκτήματος
• στεροῦνται αἱ προβλήτες τῆς μελέτης Cagli λόγω τοῦ
• μικροῦ πλάτους αὐτῶν. Οὕτω διὰ τῆς διατάξεως Cagli
• δλη η' κίνησις διεξάγεται διὰ των παρὰ τὰ κρηπιδώ-
• ματα δδών, δημιουργουμένης οὕτω μεγάλης συγχύ-
• σεως. Τὸ μειονέκτημα θὰ καταστή ἐμφανεστερον εις
• προβλήτας μεγάλου ἔρου μήκους ὡς αἱ προτεινόμεναι
• καὶ ὡς ἡ διάταξις των προβλητών I καὶ II τοῦ σχεδίου
• Cagli. Διὰ ταῦτα η' Επιτροπή διεμόρφωσε τὸν χῶρον
• Τσελέπη ὡς ἐν τῷ σχεδίῳ.

• Διὰ τῆς προτεινόμενης διαρρυθμίσεως ὡς ἐν τῷ
• σχεδίῳ ἀποκτώνται τὰ κάτωθι πλεονεκτήματα.

• α) Κίνησις εξωτερικοῦ: Προβλήτες V καὶ VI. Θέ-
• σεις πλευρίσεως 8 ἐναντι θέσεων 6 τοῦ σχεδίου Cagli
• χρησιμοποιούντος τὰς προβλήτας VII, VI καὶ τὸ ἥμισυ
• τῆς V. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀποτελεῖ μειονέκτημα
• διὰ τὸν τελωνειακὸν ἔλεγχον. (Εἰς τὸ σχέδιον Cagli
• αἱ προβλήτες εἶναι ἐπὶ καὶ αἱ VII, VI, V, IV III ἔχουν
• περίπου τὴν θέσιν των VI V, IV III, II τοῦ νέου σχε-
• δίου τῆς ἐπιτροπῆς, σημ. 'Αντ.).

• β) Ἀκτοπλοϊκὴ κίνησις. Προβλήτες I ἕως IV. Θέ-
• σεις πλευρίσεως 23 ἐναντι 20 τοῦ Cagli με οδοιῶδεις
• ὅπως διαφοράς ὡς πρὸς τὰ μήκη των ἀκτοπλοίων
• καὶ σημαντικὴν διευκόλυνσιν τῆς εἰσόδου τοῦ λιμέ-
• νος. Ἀλὼν καὶ διευκόλυνσιν ἐπομένως τῆς ἐκεῖ κινή-
• σεως των ἀκτοπλοίων.

• Τὸ δλικὸν ἀνάπτυγμα των κρηπιδωμάτων τούτων
• ἀνέρχεται εἰς 3325 μέτρα ἀπὸ τοῦ σημείου K. μέχρι
• τοῦ Κωφοῦ λιμένος ἐναντι 3153 τῆς μελέτης Cagli.
• Ἡ διαφορά δηλαδὴ εἶναι μόνον 172 μ.

• Ὡς πρὸς τοὺς χερσαίους χώρους ἡ ἐπιφάνεια των
• προβλητῶν τῆς μελέτης Cagli ἀνέρχεται εἰς μέτρα
• τετραγωνικά 70.000 περίπου ἐνῶ ἡ προτεινόμενη
• ἀνέρχεται εἰς 110.000 μ. ἥτοι κατὰ 50 % ἐπὶ πλεόν.
• Δὲν εἶναι ὅμως τοῦτο τὸ κύριον πλεονέκτημα, ἀλλὰ
• ἡ ἐκ τοῦ πλάτους των προβλητῶν προκύπτουσα διά-
• ταξις ἡ ἐπιτρέπουσα τὴν ὁμαλὴν διεξαγωγὴν τῆς
• κινήσεως ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη.

• Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς χώρους κατὰ μήκος τῆς πα-
• ράλλας οὗτοι παραμένουσι οἱ αὐτοί, χάρις εἰς τὰς
• προτεινόμενας ἀπαλλοτριώσεις εἰς τὴν ἀκτὴν
• Μισούλην.

• Ἐτέρα διαρρύθμισις ἐγένετο δσον ἀφορᾷ τὸν Κω-
• φὸν λιμένα τοῦ ὁποίου αἱ διαστάσεις ηυξήθησαν εἰς
• τρόπον ὥστε τὸ ὠφέλιμον μήκος κρηπιδωμάτων ν'
• αὐξήσῃ ἀπὸ 460 εἰς 890 μ. Τοῦτο εἶναι οὐσιώδες,
• διότι τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὰ ἱστιοφόρα μήκος δὲν
• ἦτο ἐπαρκές.

• Ὅμοιος ἐγένετο διαρρύθμισις τῆς Ἀκτῆς Ἀλκί-
• μων πρὸς διευρύνσιν τῆς εἰσόδου εἰς τρόπον ὥστε
• νὰ καταστή δυνατὴ ἡ δυσχερὴς κατὰ Cagli πλευρίσις
• των ἀκτοπλοίων εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο.

• Τὰ ἀντιστοίχως ἐπιτυχάνόμενα πλεονεκτήματα
• εἶναι τὰ κάτωθι:

• 1ον) Θέσεις ἀκτοπλοίων:

Κατὰ Cagli	κατὰ Ἐπιτροπὴν διαφορά
α) Ἀκτοπλοία	20 23 3
β) Εξωτερικοῦ	6 8 2
γ) φορηγῶν	6 7 1
	32 38 6

• Ἡτοι ἐπὶ πλεόν θέσεις περίπου 20 %.

• 2ον) Λιμενίσκος ἱστιοφόρων. Ἐπὶ πλεόν μέτρα κρη-
• πιδωμάτων χρησιμοποίησιμα.

Κατὰ Cagli	κατὰ Ἐπιτροπὴν διαφορά
μ.μ. 460	μ.μ. 890 μ.μ. 430
• Ἡτοι περίπου 100% ἐπὶ πλεόν τῆς μελέτης Cagli.	

• 3) Τέλος ἀνεσς χερσαίων χώρων εἰς γενικὰς
• διευκολύνσεις, ἀπὸ ἀπόψεως ἐκμεταλλεύσεως ἀνε-
• κτήματος καὶ δυνατότητος προσαρμογῆς τοῦ λιμένος εἰς
• μελλοντικὰς ἐξελίξεις τῆς μορφῆς τῆς κινήσεως
• αὐτοῦ.

• Ἡ Ἐπιτροπή περαιούσα τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ
• ἐντολὴν ὑπογραμμίζει τὴν ἀνάγκη τῆς κατὰ τὸ δυ-
• νατὸν ταχύτερον μελέτης τοῦ ζητήματος τοῦ σχε-
• δίου τοῦ λιμένος καὶ τοῦ συναφοῦς με αὐτὸ ζητή-
• ματος τῆς ἐπεκτάσεως τῆς χερσαίας ζώνης τοῦ λιμέ-
• νος, ίνα καταστή αὐτὴ δυνατὴ σήμερον, ὁπότε αἱ ἐκ
• των πολεμικῶν γεγονότων καταστροφαὶ κατὰ μήκος
• τῆς παραλλας τοῦ λιμένος καθιστῶσι ταύτην ἐφικτὴν
• με μικρὰν σχετικὴν δαπάνην.

• Ἡ ἀτολμὴ ἀντιμετώπιση των ἐπιτηνῶν τοῦ μέλλον-
•τος ἀπὸ τὴν τεχνικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ο.Λ.Π. ποὺ φανε-
• ρώνεται σὲ κάθε γραμμῇ τοῦ ὑπομνήματός της, δὲν
• πρέπει νὰ μᾶς ξενίσει. Οἱ μηχανικοὶ ποὺ ἀποτελοῦν
• τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν εἶναι ἐκλεκτοὶ ἐπιστήμονες καὶ
• πραγματικὰ ἀξιοὶ καλλίτερης τύχης. Ἀλλὰ μὴ λησμο-
• νοῦμε ὅτι βρίσκονται στὴν ὑπηρεσίαν ἐνὸς Ὀργανισμοῦ
• ποὺ διοικεῖται κατὰ μέγιστη πλειοψηφία ἀπὸ ἐκπροσώ-
• πους τῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας, ὅτι οὐσιαστικὰ ἀνή-
• κουν στὸν κρατικὸν μηχανισμό, ποὺ ὅχι μόνον θεωρεῖ
• σὰν καθῆκον του τὴν ἐξυπηρέτησιν των συμφερόντων τῆς
• ὀλιγαρχίας αὐτῆς, ἀλλὰ ποὺ ἔχει δευτέρα τὰ μάτια
• σὲ κάθε ἐπιστημονικὴ πρόδοιο, ποὺ ἀνεύεται νὰ συζη-
• τεῖ τις σοφὲς γνώμες των ξένων, ἀδιάφορα ἂν ἡ πείρα
• σὲ καθεπερίπτωσιν ἀπόδειξε ὅτι οἱ γνώμες
• αὐτὲς ἔχουν σχετικὴν μόνον ἀξίαν.

• Μὰ οὐτε αὐτὴ ἡ ἀτολμὴ πρότασις βοήκε καλὴ ὑπο-
• δοχὴ στὸ Ὑπουργεῖο Δημοσίων Ἔργων. Ὁ Διευθυντὴς
• των Λιμενικῶν Ἔργων κ. Ι. Λιμπρίτης ἔκαμε ἀντιστά-
• σιν ποὺ ἐκμηδενίζει τὴν πενιχρὴν διευρύνσιν τῆς χερ-
• σαίας λιμενικῆς ζώνης ποὺ προτείνει ὁ ὀργανισμός,
• καὶ μετριάξει ἄλλα προσόντα τοῦ σχεδίου, ὅπως πλάτη
• προβλητῶν κτλ. Τὰ σχέδια ἐξετάσθησαν ἀπὸ τὸ Συμ-
• βούλιον Δημοσίων Ἔργων, ἔγιναν συζητήσεις πᾶν-
• ὡς αὐτὰ. Βῆκε κάποια ἀπόφασις με ἀριθ. 730, ποὺ δὲν
• κοινοποιήθηκε στὸν Ο.Λ.Π., οὐτε ἔγινε ἐπιδωκὴν ποτε
• γνωστὴ, καὶ τὸ ὅλο ζήτημα κοιμήθηκε ἐπὶ ἕνα χρόνον
• χωρὶς νὰ παρθεῖ κανένα μέτρο. Ἔστω καὶ μόνον προλη-
• πτικὸν, γὰρ νὰ κατοχυρωθεῖ ἡ ἀπελευθερωμένη με τού-
• τος βομβαρδισμοὺς χερσαία ζώνη ποὺ περιβάλλει τὸ λι-
• μάνι, ἀπὸ καινούργιες οἰκοδομές.

• Ἡ ἀδιαφορία αὐτῆς των ἀρμοδίων
• γιὰ ἕνα ζήτημα τόσης σημασίας γιὰ
• τὸ λιμάνι καὶ τὸν τόπον εἶναι ἐγκλη-
• ματική. Ἀλλ' ὅχι! Ὑπάρχει ἐνδιαφέρον. Τὸ ἐνδια-
• φέρον . . . των Ἀγγλων καὶ εἰδικότερα τῆς
• Βρετανικῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, Ὁ ἀρχηγὸς τῆς
• ἀποστολῆς στοατηγὸς κ. Clark, ὁ ὑπαρχηγὸς κ. Vivian
• Board καὶ ὁ εἰδικὸς γιὰ τὰ ζητήματα τοῦ Ὑπουργείου
• Δημοσίων Ἔργων μέλος τῆς ἀποστολῆς μηχανικὸς κ.
• Harding, κατέβηκαν πολλὰς φορὰς στὸν Πειραιᾶ, ἐξέ-
• τασαν μαζὶ με τοὺς τεχνικοὺς μας τὰ ζητήματα τοῦ λι-
• μανιοῦ, συγκέντρωσαν ὕλικο πληροφοριῶν, παρακολού-
• θησαν τὴν ἐκτελούμενην ἐργασίαν φορτοεκφορτώσεων
• καὶ τὴν κατασκευὴν των διαφόρων ἔργων. Ὁ κ. Harding
• συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Διευθυντὴ Λιμενικῶν Ἔργων
• κ. Ι. Λιμπρίτη ἔλαβε μέρος σὲ μιὰ συνεδρίασιν τοῦ Δι-
• οικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Λ.Π.

• Οἱ δηλώσεις τους σὲ κάθε εὐκαιρία ἦταν ὅτι ἡ Ἀγ-

• γλικὴ Κυβέρνησις ἀποδίδει ἐξαιρετικὴν σημασίαν στὸ λι-
• μάνι τοῦ Πειραιᾶ καὶ ὅτι ἔχει μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ
• τὴν ἀνασυγκρότησιν καὶ ἀνοικοδόμησιν του. Ὅτι θὰ
• καταβάλει κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ με
• κάθε τρόπο. Στὴν ἐντολὴν ὅπως ὑπόδειξη ποὺ τοῦ ἔγι-
• νε ὅτι ἡ βοήθεια πρέπει νὰ εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα οἰκono-
• μική, γιὰτὶ ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ λιμανιοῦ σημαίνει τε-
• ράστια δαπάνη, ποὺ ὁ Ο.Λ.Π. καὶ τὸ ἑλληνικὸν Κράτος
• εἶναι ἀδύνατον νὰ καταβάλουν. ὁ κ. Harding ἔδωκε ἀό-
• ριστες διαβεβαιώσεις κάθε ἄλλο παρὰ καθυσχαστικές.
• Ἡ συζήτηση περιστράφηκε κατόπι στὴ μετὰ κλησιν Ἀγ-
• γλου μηχανικοῦ εἰδικευμένου στὴν ἐπισκευὴν λιμανιῶν
• καταστραμμένων ἀπὸ βομβαρδισμοὺς καὶ γενικὰ ἀπὸ
• πολεμικὰς ἐπιδρομὰς. Ἐπίσης στὴν ἀνάγκη νὰ ἔρθῃ ἐνός
• λιμενολόγος γιὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ κατὰ καιροὺς καταρ-
• τισμένα σχέδια, ν' ἀκούσῃ τὴν γνώμην των ἀρμοδίων
• γιὰ τὴν κατεύθυνσιν ποὺ πρέπει νὰ δώσουμε στὴν ἀνοι-
• κοδομήσιν τοῦ λιμανιοῦ, νὰ συγκεντρώσῃ τὸ ἀπαραίτητο
• στατιστικὸ ὕλικον, νὰ λάβῃ ὑπόψη του τὴν νέαν συγκοι-
• νωνιακὴν συνθήκην τῆς Μεσογείου καὶ τῆς νοτιοανατο-
• λικῆς Εὐρώπης, γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ ἕνα καινούργιον
• σχέδιον.

• Σὲ συνέχεια με τὴν ἐπισκέψιν αὐτῆς καὶ τὴν συζη-
• τήσιν ἔγινε ἔγγραφο των Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν καὶ
• Δημοσίων Ἔργων πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν ποὺ
• ζητοῦν τὴ μετὰ κλησιν Ἀγγλου εἰδικοῦ γιὰ ὅλα τὰ
• παραπάνω λιμενικὰ ζητήματα καὶ γιὰ νὰ τεθεῖ ὑπόψη
• τοῦ ἡ με ἀριθμ. 730 ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου Δημο-
• σίων Ἔργων, γιὰ τὴν ὁποία μιλήσαμε παραπάνω.

• Δὲν ἔχουμε καμιά ἀντίρρηση ν' ἀκούσουμε τὴν γνώ-
• μὴν των Ἀγγλων εἰδικῶν γιὰ τὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ
• γιὰ τὴν ἀμεση ἀνασυγκρότησιν του καὶ τὴν μελλοντικὴν
• του ἀνοικοδόμησιν, πᾶν ὅσον ἕνα καινούργιον σχέδιον.
• Ἐχουμε ὅμως τὴν ἀξίωσιν, ἀφοῦ ἀκούσαμε
• τὴν γνώμην αὐτῆς νὰ δώσουμε ἐμμεῖς τὴν γε-
• νικὴν κατεὐθύνσιν τοῦ προορισμοῦ
• καὶ τῆς ἐξελίξεως του, ποὺ θὰ τὴν μορφώσουμε,
• ἀφοῦ καταλήξουμε συνειδητὰ σ' ἕνα γενικὸν συμπέρα-
• σμα γιὰ τὸν τύπον των διαβιλακτικῶν καὶ μεσογειῶν
• συνθηκῶν, γιὰ τὴν ὕψος τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας, γιὰ
• τὴν σοβαρότητα, τὴν βαρύτητα καὶ ἰδιομορφίαν τοῦ
• βιομηχανικοῦ κέντρου Ἀθηνᾶς—Πειραιᾶ—Ελευσίνας,
• γιὰ τὴν ἐπιβατικὴν καὶ τουριστικὴν κίνησιν τοῦ ἐξωτερι-
• κοῦ καὶ γιὰ ὅλους ἐκείνους τοὺς παράγοντες ποὺ εἴ-
• ναι καθοριστικοὶ τοῦ μεγέθους, τῆς μορφῆς, τοῦ δια-
• χωρισμοῦ σὲ λεκάνες καὶ ζῶνες, τοῦ τεχνικοῦ καὶ κτη-
• ριακοῦ ἐφοδιασμοῦ ἐνός λιμανιοῦ. Οἱ γενικὲς κατευ-
• θύνσεις ποὺ ἀναφέρουμε παραπάνω ἀφοῦ καθοριστοῦν
• θὰ εἶναι σὲ θέσιν νὰ ἐπιβάλλουν σὲ ἀδρές γραμμὰς τὴν
• χάραξιν των κρηπιδωμάτων, τὴν διάταξιν, τὴν μορφὴν
• διαστάσεις των προβλητῶν, τὴν ἔκτασιν των χερσαίων
• χώρων ποὺ ἀναγκαῖον γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τους, τὴν
• διάταξιν των συγκοινωνιακῶν ζωνῶν, τὸ εἶδος των συγ-
• κοινητῶν, τὴν θέσιν καὶ τὸ μέγεθος των οἰκοδομικῶν
• συγκροτημάτων. Πᾶν ὅσον ὅλα τὰ ζητήματα
• αὐτὰ ἐμμεῖς θὰ ποῦμε τὴν τελευταίαν
• λ. ἐ. η' Κι' ὅταν λάμῃ «ἐμμεῖς» δὲν ἐννοοῦμε φυσικὰ,

• οὔτε τοὺς ἐκπροσώπους τῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας
• ποὺ ἀπαρτίζουν τὴν πλειοψηφίαν τοῦ Συμβουλίου τοῦ
• Ο.Λ.Π., οὔτε τοὺς στενὸν καρδους μοιρολάτρες καὶ ἀντι-
• δραστικοὺς γιὰ κάθε πρόδοιο πᾶν ὅσον τοῦ Ο.Λ.Π. στὸ
• Ὑπουργεῖο Δημοσίων Ἔργων, οὔτε τοὺς καθηγητὰς ἐ-
• κείνους ποὺ δὲν ἔχουν καμιά συνείδησιν τῆς μεγάλης
• ἀποστολῆς τοῦ ἐπιστήμονα, νὰ θέσῃ τὴν ἐπιστήμην
• στὴν ὑπηρεσίαν των λαϊκῶν συμφερόντων, ἀλλὰ παζα-
• ρεύουν γιὰ ἐπαγγελματικὰς ἐπιδιώξεις, τὴν ἀμφίβολαν
• γνώσιν τους, ποὺ κρατοῦν μυστικές.

• Μὰ ἐννοοῦμετὴ συνένωσιν ὅλων ἐκείνων ποὺ ἔχουν
• πλέρια κατανόησιν τῆς τεράστιας ἐθνικῆς σημασίας ποὺ
• ἔχει τὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ.

• Ἐννοοῦμαι πρὶν ἀπ' ὅλα ὅτι πρέπει ν' ἀκουστῇ ὁ
• κυριότερος παράγοντας τῆς ζωῆς τοῦ λιμανιοῦ ἐκεί-
• νος ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἐξαρτᾶται ἡ κίνησιν του ὁ ρυθμὸς
• του, ἡ ὑπαρξὴ του, δηλαδὴ ὁ ἐργατικὸς παρὼν
• τας, ποὺ εἶναι περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον σὲ θέσιν
• νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀξίαν των μέτρων ποὺ κάθε φορὰ
• προτείνονται.

• Οἱ Ἀγγλοὶ ἐμπειρογνώμονες μποροῦν νὰ δώσουν
• τὰ ἐπιστημονικὰ φῶτα τους καὶ τὴν πολὺτιμη πρα-
• κτικὴν πεῖρα τους γιὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ λιμανιοῦ με
• μοντέρνους γερανούς καὶ μηχανήματα, με κτήρια καὶ
• σκόπιμες διατάξεις, πλοῦσιες σ' ἐφόδια ποὺ νὰ τελειο-
• ποιῶν τὴν ἐκμετάλλευσιν, γιὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς βιο-
• μηχανικῆς ζώνης καὶ τὸν ἐμπλουτισμὸν της με ὅλες τὴς
• εἰδικὰς ἐγκαταστάσεις γιὰ κάθε βιομηχανίαν, ὥστε νὰ γί-
• νεται ὅσο μπορεῖ τελειότερα ἡ ἐξυπηρέτησιν της, χω-
• ρὶς ν' ἀποκλείουμε τὴν γνώμην των ξένων πᾶν ὅσον τὴν γε-
• νικὴν διαμόρφωσιν τοῦ λιμανιοῦ, νομίζουμε ὅτι οἱ συμ-
• μετέτεροι τοῦ θὰ εἶναι πολυτιμότερες πᾶν ὅσον στὴν λεπτο-
• μέρειαν, γιὰτὶ ἔχουμε πραγματικὴν σπάνην εἰδικῶν λιμε-
• νολόγων, ποὺ νὰ γνωρίζουν τὴν μοντέρνα τεχνικὴν ἐκ-
• μετάλλευσιν ἐνός λιμανιοῦ.

• Τὸ ἐνδιαφέρον των συμμάχων μας Ἀγγλων εἶναι
• ἀκόμη ἀκαθόριστο. Ἐλπίζουμε νὰ μὴ ἐκδηλωθεῖ κατὰ
• τὸν ἴδιον τρόπο ὅπως στὸ τέλος τοῦ πρώτου παγκο-
• σμίου πολέμου. Τότε ἐμφανίστηκαν οἱ τρεῖς Ἀγγλικὲς
• Ἐργολαβικὲς Ἐταιρεῖες Wills, Mac Alpine καὶ Jackson
• καὶ συναναγνώστηκαν γιὰ τὴν χρηματοδότησιν, τὴν μελέτη
• καὶ τὴν ἐργολαβικὴν ἐκτέλεσιν με βάση τὸ ἀπολογιστι-
• κὸ σύστημα. Οἱ ὅροι τῆς ἐργολαβίας ἦσαν βαρύνοντες
• καὶ οἱ μελέτες ποὺ ἔγιναν ἀπὸ εἰδικῶν λιμενολόγων
• πᾶν ὅσον ὅτι, τόσο στὴν γενικὴν τὴν γραμμὴν, ὅσο
• καὶ στὴν λεπτομέρειαν. Ἐλπίζουμε ἐπίσης νὰ μὴ μᾶς
• ἔρθῃ Ἀγγλος λιμενολόγος με πολιτικὰς προδιαθέσεις
• καὶ προκαταλήψεις, γιὰ νὰ μορφώσῃ τὸ λιμάνι ποὺ θὰ
• ἐξυπηρετῇ τ' Ἀγγλικά συμφέροντα στὴν Μεσόγειον.

• Δὲν πρέπει νὰ ἐπαναληφθεῖ τὸ παράδειγμα τοῦ
• Cagli, ποὺ σκόπιμα ὑποτίμησε τὸν Πειραιᾶ, ὅτε ὅμως
• ν' ἀκολουθήσουμε ἄλλες κατευθύνσεις ποὺ δὲν ἐπιβάλ-
• λονται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα.

• Τὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ θὰ τὸ ἀνοικοδομήσουμε
• ἐμμεῖς γιὰ καινούργια Ἑλλάδα τὴν ἀνεξάρτητη καὶ δη-
• μοκρατικὴν, γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὅπως τὴν θέλει ὁ Ἑλλη-
• νικὸς λαός.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΠΡΟΚΑΛΥΜΜΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝ. ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ;

Α'. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΠΡΕΤΤΟΝ ΓΟΥΝΤΣ

Αυτές τις μέρες (στις 6 Μαΐου) άρχισαν τις λειτουργίες τους οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί που είχε αποφασίσει η Διάσκεψη Έμπειρογνομόνων του Μπρέττον Γούντς. Πριν λίγους μήνες, στις 27 Δεκεμβρίου 1945, είχαν υπογράψει στην Ουάσιγκτων αντιπρόσωποι 28 κρατών τα σχέδια οικονομικής και νομισματικής συνεργασίας του Μπρέττον Γούντς. Τα είκοσιόκτώ αυτά κράτη είναι: οι Ένωμένες Πολιτείες, Αγγλία, Κίνα, Γαλλία, Καναδάς, Αίγυπτος, Ινδίες, Ιράκ, Ολλανδία, Νότια Αφρική, Φιλιππίνες, Βέλγιο, Νορβηγία, Βολιβία, Βραζιλία, Κολομβία, Κостаρίκα, Παραγουάη, Ισημερινός, Ουραγούα, Γουατεμάλα, Χονδούρα, Ισπανία, Αβυσσηνία, Λουξεμβούργο, Πολωνία, Γιουγκοσλαβία και Ελλάδα. Αν αναλύσουμε κάπως τον κατάλογο θα δούμε ότι πρόκειται α) για τόν Ιμπεριαλιστικό «άστερισμό» των Ένωμένων Πολιτειών με την άποικία τους Φιλιππίνες και πολλές μισο-άποικίες, τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, β) για τόν άλλον Ιμπεριαλιστικό «άστερισμό» της Βρετανικής «Συμπολιτείας», χωρίς την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, αλλά με την Ολλανδία, Αβυσσηνία και Ελλάδα, γ) για τη Γαλλία δ) για την Κίνα και ε) για τη Νορβηγία και τις λαϊκές δημοκρατίες Πολωνία και Γιουγκοσλαβία. Η Σοβιετική Ένωση δεν υπέγραψε τη συμφωνία δηλώνοντας λίγο αργότερα ότι προς το παρόν δεν θεωρεί σκόπιμο να μπει στη συμφωνία αν και εξακολουθεί να δέχεται τις βασικές αρχές οικονομικής και νομισματικής συνεργασίας που είχε επεξεργασθεί η Διάσκεψη του Μπρέττον Γούντς.

Είναι φανερό η μεγάλη όχι μόνο οικονομική—νομισματική αλλά και πολιτική σημασία του Μπρέττον Γούντς από το μέγεθος των 28 εθνών μπήκαν σε εφαρμογή αυτά που ως τότε ήταν απλώς σχέδια έμπειρογνομόνων και προτάσεις. Και η μελέτη όλων των προτάσεων (και σήμερα αποφάσεων) του Μπρέττον Γούντς είναι, κυρίως, η έρευνα των βαθύτερων οικονομικών και πολιτικών λόγων του Μπρέττον Γούντς, είναι σήμερα απαραίτητη. Γιατί οι αποφάσεις αυτές, με την έκταση και τη σημασία που θα τους δώσει η βαθμιαία εφαρμογή τους, θα παίξουν πολύ σημαντικό ρόλο τόσο, γενικότερα, στην παγκόσμια οικονομική και νομισματική ζωή, όσο και ειδικότερα, στη νέα φάση του αγγλο-αμερικανικού Ιμπεριαλιστικού ανταγωνισμού.

**

Μέσα στον πόλεμο, στις Ένωμένες Πολιτείες άρχισαν πολύ νωρίς οι οικονομολόγοι του αμερικανικού καπιταλισμού να απασχολούνται με το πρόβλημα της αντιμετώπισης της οικονομικής άνωμαλίας που θα άφηνε κληρονομιά ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος και που ήταν φανερό ότι θα ήταν μεγαλύτερα απ' ό,τι άφηνε ο πρώτος. Το ίδιο το Υπουργείο των Οικονομικών των Έν. Πολιτειών διηύθυνε την έρευνα και στις αρχές άκόμα του 1942, ο Dr Harry White είχε ετοιμάσει σε σχέδιο τις πρώτες προτάσεις για ένα «Διεθνές Ταμείο και μια Διεθνή Τράπεζα Έπενδύσεων». Παράλληλα, στην Αγγλία, οι οικονομολόγοι του βρετανικού καπιταλισμού απασχολήθηκαν με το ίδιο πρόβλημα που για την Αγγλία θα παρουσιαζόταν με πολύ μεγαλύτερη οξύτητα από τις Ένωμ. Πολιτείες και ο λόγος Keynes έφτιαξε δικό του σχέδιο για ένα «Διεθνές Γραφείο Συμψηφισμού». Στα 1943 διαβιβάστηκαν στα άλλα ένωμένα έθνη οι αμερικανικές και βρεταν-

νικές προτάσεις. Όταν στις αρχές του 1944 έφτασαν στις Ένωμ. Πολιτείες και σοβιετικοί έμπειρογνομόνες, το ζήτημα μπόρεσε να μελετηθεί απ' όλες του τις πλευρές και να προωθηθεί σε μια κοινή συμφωνία. Στις 22 Απριλίου 1944 δημοσιεύτηκε ταυτόχρονα στην Ουάσιγκτων, Μόσχα και Λονδίνο κοινή δήλωση 30 εθνών για την ανάγκη της δημοκρατίας ενός «Διεθνούς Ταμείου». Και τέλος, τον Ιούλη (1—22) του 1944, έπειτα από πρόσκληση του προέδρου Φραγκλίνου Ρούζβελτ έμπειρογνομόνες αντιπρόσωποι 44 ένωμένων εθνών συνήρτησαν τη Διάσκεψη του Μπρέττον Γούντς (Bretton Woods) στο New Hampshire. Μέσα στους έμπειρογνομόνες των 44 εθνών ήταν οι αντιπρόσωποι και των πέντε μεγάλων δυνάμεων.

Οι έμπειρογνομόνες κατέληξαν εύκολα (γιατί είχε προηγηθεί όλη η προεργασία) σε βασικές προτάσεις που υποβλήθηκαν στις κυβερνήσεις των Ένωμένων εθνών για συζήτηση και έγκριση από τα άρμόδια αντιπροσωπευτικά σώματα ή κυβερνήσεις. Η μεταβολή των προτάσεων αυτών σε ρυθμιστικές διατάξεις διεθνούς συνθήκης θα γινόταν αργότερα, αν τις προτάσεις του Μπρέττον Γούντς θα τις δεχόνταν κυβερνήσεις γαλλών που να αντιπροσωπεύουν το 65% του κεφαλαίου των διεθνών οικονομικών και νομισματικών οργανισμών που έπρόκειτο να ιδρυθούν. Αυτό και έγινε στις 28 Δεκεμβρίου 1945 στην Ουάσιγκτων με την υπογραφή των 28 εθνών που αντιπροσωπεύουν περισσότερα από 65% του κεφαλαίου των οργανισμών αυτών.

**

Οι προτάσεις του Μπρέττον Γούντς ήταν ένα μέρος από τη γενικότερη οικονομική «συνεργασία» των Ένωμένων Εθνών που είχε άρχισι μέσα στον παγκόσμιο πόλεμο. Το Μάη του 1943 είχε συέλθει στις Ένωμένες Πολιτείες, στο Hot Springs, Virginia, με πρόσκληση του Ρούζβελτ, η Διάσκεψη των Ένωμένων Εθνών για επισιτιστικά και άνορικά προβλήματα. Κατόπιν η «Ούρα» ανέλαβε το έργο της αντιμετώπισης των πρώτων άναγκών για την άνοικοδόμηση των καταστραμμένων χωρών άπο το να άρχισι μονιμότερη και ριζικότερη μορφή διεθνούς οικονομικής συνεργασίας.

Οι προτάσεις του Μπρέττον Γούντς, άσούγκριτα σημαντικότερες σε σημασία, άφροον το δισκανονισμό των διεθνών συναλλαγών, τη διευκόλυνση και επέκταση του παγκόσμιου έμπορου με μια σχετικά σταθερή νομισματική βάση για να γίνει δυνατή η έκμετάλλευση των παραγωγικών πηγών των Ένωμένων Εθνών και κατά πρώτο λόγο των καταστραμμένων από τη φασιστική έπιδρομή.

Αυτό είναι οι διεθνείς οργανισμοί που θα δημιουργούν πάνω στα σχέδια του Μπρέττον Γούντς: α) Ένα «Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» (International Monetary Fund) και β) μια «Διεθνή Τράπεζα για Άνοικοδόμηση και Άάπτυξη» (International Bank for reconstruction and development).

Το Διεθνές Ταμείο θα έχει κεφάλαιο 8800 έκατομμύρια χρυσά δολάρια, που θα καταβάλουν τα έθνη που θα πάρουν μέρος. Οι Ένωμένες Πολιτείες θα καταβάλουν 2.750 έκατ. ή Αγγλία 1.300, η Σοβιετική Ένωση 1.200, η Κίνα 550 και η Γαλλία 450. Οι άλλες γάρες άνάλογα ποσά. Σημειώνουμε τις ίδιες με 400 έκατομμύρια. τόν Κα άά με 300 κλπ. Η Ελλάδα θα καταβάλει 40 έκατ. ή Γιουγκοσλαβία 60, ή Πολωνία 125 έκατομμύρια.

Σύμφωνα με το καταστατικό βασικός σκοπός του «Ταμείου» θα είναι να εξαγει στις χώρες έξένο συνάλλαγμα με ανταλλαγή του δικού τους, όταν δεν θα

μπορούν να προμηθεύονται με τόν κανονικό δρόμο (στην έλεύθερη συναλλαγή). Δεν πρόκειται, δηλαδή, για έναν άπερεστικό νομισματικό οργανισμό, αλλά για ένα «άποεμα βοήθειας» (pool of resources) άπου θα προστρέχουν τα κράτη για να τακτοποιούν τις έμπορικές συναλλαγές που όέν θα μπορούν να γίνουν άλλοιώς. Έτσι, όταν δύο χώρες θα είναι άναγκασμένες να ελαττώσουν ή και να σταματήσουν την έμπορική τους συναλλαγή έπειδη ή μια δεν έχει συνάλλαγμα, ή βοήθεια του «Διεθνούς Ταμείου» θα έρχεται συντελεστική.

Ο γενικότερος σκοπός του «Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου» είναι να διευκολύνει τις διεθνείς συναλλαγές σταθεροποιώντας «στο μέτρο του δυνατού» τα νομίσματα και τα έμπορικά ίσοζύγια. Οι έμποροι θα πρέπει να αισθάνονται λυμένα τα χέρια τους σε όλα τα μέρη του κόσμου, να κυκλοφορούν τα κεφάλαια και τα έμπορεύματα τους από χώρα σε χώρα, χωρίς να έπημεάζονται από τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις. Οι συναλλαγματικοί περιορισμοί θα πρέπει να καταργηθούν και να έγκατασταθεί ένα νέο σύστημα διεθνών συναλλαγών. Θα πρέπει να άποφευθούν οι ανταγωνιστικές συναλλαγματικές άποτιμήσεις και να εξασφαλιστεί ή νομισματική σταθερότητα.

Έτσι οι χώρες—μέλη του «Διεθνούς Ταμείου» είναι άποχρεωμένες να κρατήσουν «όσο το δυνατό» σταθερό νόμισμα. Γυχόν άλλαγή μπορεί να γίνει μόνον έπειτα από συνέννοηση με το «Διεθνές Ταμείο» και κατά την καθορισμένη διαδικασία. Η άξία του νομίσματος κάθε χώρας—μέλους θα έκφράζεται σε χρυσό ή δολάρια, δηλαδή ή σταθερότητα του θα έλέγχεται πάνω στη βάση του χρυσού ή του δολαρίου. Από το κοινό κεφάλαιο του «Διεθνούς Ταμείου» θα σκεπάζονται τα προσωρινά έλλείμματα συναλλαγματος σε κάθε χώρα—μέλος άστε να διατηρείται ή σταθερότητα του νομίσματος. Και οι ίσχυόντες συναλλαγματικοί περιορισμοί θα καταργηθούν μόλις το έπιτρεψει ή μεταπολεμική προσωρινή άνωμαλία.

Το «Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» θα έχει να κάνει κατ' έυθείαν με τις κυβερνήσεις. Τα 8800 έκατ. δολάρια του κεφαλαίου που θα καταβάλουν οι χώρες—μέλη θα καταβληθούν 25% σε χρυσό ή δολάρια και 75% σε νομισμα της κάθε χώρας. Καθορίζονται όρισμένες προθεσμίες για τη σταθεροποίηση του νομίσματος της κάθε χώρας—μέλους πάνω στη βάση του χρυσού ή δολαρίου, πδ έλαστικές για τις τώες κατεχόμενες από τόν άξονα χώρες. Άφήνεται κάποια πρωτοβουλία στις χώρες στην περίοδο της συναλλαγματικής προσαρμογής στο χρυσόν κανόνα, αλλά κατόπιν δεν θα έπιτρέπει καμμία χωρίς την άδεια του «Διεθνούς Ταμείου». Και ή άδεια αυτή δεν θα δίνεται παρά μόνον για ίσορροπηση του ίσοζυγίου πληρωμών, όταν παρουσιάζει βασική διαταραχή. Κάθε χώρα—μέλος θα μπορεί να άντλεί από το «Διεθνές Ταμείο» συνάλλαγμα όποιασδήποτε χώρας πληρώνοντας το σε δικό της νόμισμα (ή εις χρυσό φυσικά) κάτω από όρισμένες προϋποθέσεις, που καθορίζονται, και μέχρι ενός όριου. Δεν πρόκειται για μακροχρόνιες έπενδύσεις, αλλά για βοήθεια στις τρέχουσες συναλλαγές. Σ' αυτές περιλαμβάνονται οι πληρωμές έμπορικών ίσοζυγίων, οι βραχυπρόθεσμες τραπεζικές πιστώσεις, τα μερίσματα, οι άποσβέσεις παλαιών δανείων και τα έμβασματα των μετanasτών.

Το «Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» θα διοικείται από Συμβούλιο που άποτελείται από έναν αντιπρόσωπο κάθε χώρας—μέλους και θα συνέρχεται μια φορά το χρόνο. Η ούσιαστική διοίκηση όμως βρίσκεται στα χέρια 12 «έκτελεστικών συμβούλων». Τους 7 άπ' αυτούς θα εκλέγει το Συμβούλιο ένω οι άλλοι 5 θα όρίζονται από τις 5 μεγάλες δυνάμεις. Κάθε σύμβουλος θα έχει 250 ψήφους και περιπλέον άλλο ποσό ψήφων που θα άνταποκρίνεται στην άναλογία του ποσού της συμμετης στο κεφάλαιο. Έτσι οι Ένωμένες Πολιτείες θα έχουν 28% το συνόλο των ψήφων, ή Αγγλία 13,4%, ή Σοβιετική Ένωση 12,4%, ή Κίνα 5,8%, ή Γαλλία 4,8%. Η έδρα θα βρίσκεται στη χώρα «με τη μεγαλύτερη εισφορά», δηλαδή στις Ένωμένες Πολιτείες, με

παραρτήματα και αντιπροσωπείες στις άλλες χώρες. Στόν οργανισμό θα μπορούν να μετάσχουν κι άλλες χώρες από κείνες που αντιπροσωπεύτηκαν στο Μπρέττον Γούντς ή που υπέγραψαν στην Ουάσιγκτων στις 27 Δεκεμβρίου 1945.

Δεν υπάρχουν πληροφορίες για το πώς θα άντιμετωπιθεί το γεγονός ότι αι από τα 44 έθνη που συμφώνησαν στο Μπρέττον Γούντς να καταθέσουν τα 8800 έκατ. δολάρια για συνολικό κεφάλαιο μόνον 28 υπέγραψαν στην Ουάσιγκτων, άστε το συνολικό κεφάλαιο είναι μικρότερο και β) ή Σοβ. Ένωση δεν υπέγραψε στην Ουάσιγκτων κι έτσι θα λείπει ό ένας από τους 5 μέγλους στην πεντάδα των «έκτελεστικών συμβούλων».

Πάντως, σύμφωνα με το καταστατικό και τα άλλα όπολοιπα ένωμένα έθνη (που τώρα είναι 51 στον ΟΗΕ) έχουν πάντοτε δικαίωμα να μπουν στο «Διεθνές Νομισματικό Ταμείο». Έξάλλου, ή Σοβ. Ένωση δεν υπέγραψε μόν «προς το παρόν» στην Ουάσιγκτων αλλά δήλωσε ότι εξακολουθεί να παραδέχεται τις βασικές αρχές του Μπρέττον Γούντς.

**

Ο δεύτερος οργανισμός της παγκόσμιας οικονομικής «συνεργασίας» θα είναι ή Διεθνή Τράπεζα για την Άνοικοδόμηση και Άνάπτυξη. Και ένω τα κεφάλαια του «Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου» δεν έπιτρέπεται να χρησιμοποιούνται τίδου για έπενδύσεις, ή Διεθνή Τράπεζα πρόκειται άκριβώς να διευκολύνει την έπένδυση και κυκλοφορία των κεφαλαίων για παράγωγο σκοπό. Και ή θα δίνει ή ίδια δάνεια από τα δικά της κεφάλαια ή θα έγγυάται τα ιδιωτικά δάνεια που θα γίνονται με την έγκρισή της. Η βοήθεια, με δανειο ή έγγυηση δανείου θα δίνεται σε κάθε χώρα—μέλος άλλα κατά πρώτο λόγο στις κατεστραμμένες από την πολεμική έπιδρομή του φασισμού χώρες. Θα γίνεται έλεγχος άστε ή χρησιμοποίηση του δανειζόμενου κεφαλαίου να γίνεται για παραγωγικούς σκοπούς. Θα βρηθηθούν οι χώρες—μέλη στη μεταβατική μεταπολεμική περίοδο για τη μετατροπή της πολεμικής τους βιομηχανίας σε έιρηνική.

Στη Διεθνή Τράπεζα θα πάρουν μέρος μόνον εκείνες οι χώρες που μετέχουν και στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Το όνομαστικό της κεφάλαιο θα είναι 10 δισεκατομμύρια δολάρια, που θα καταβληθεί από τις χώρες—μέλη. Μόνον το 20% του κεφαλαίου θα μπορεί να διατεθεί για δάνειο ένω το 80% όαν άποεματικό κεφάλαιο, θα χρησιμοποιείται μόνον για έγγυησεις ιδιωτικών δανείων. Στόν πρώτο χρόνο της λειτουργίας της ή Διεθνή Τράπεζα θα πρέπει να συγκεντρώσει τουλάχιστο 10% των κεφαλαίων της. Σύμφωνα με τις άρχικές έγγγραφες, από τα 753.000.000 δολάρια, που θα συγκεντρώσει ή Τράπεζα σε χρυσό ή δολάρια, τα 635.000.000 θα καταβάλουν οι Έν. Πολιτείες. Το καταστατικό καθορίζει τόν τρόπο της καταβολής των κεφαλαίων από τις χώρες—μέλη.

Και ή Διεθνή Τράπεζα θα διοικείται από Συμβούλιο άνάλογο με το Διεθνές Ταμείο και από 12 έκτελεστικούς συμβούλους κατά παρόμοιο τρόπο. Έπίσης ή έδρα θα βρίσκεται στη χώρα του «μεγαλύτερου μετόχου» (= τις Ένωμ. Πολιτείες), με άποκαταστήματα στις άλλες χώρες. Δεν θα μπορεί να έπεμβαίνει στις πολιτικές άποθέσεις των χωρών—μελών της ούτε των χωρών που δανείζει ή ίδια ή έγγυάται ιδιωτικά δάνεια.

Η Διεθνή Τράπεζα συμπληρώνει το έργο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Έκείνη θα ρυθμίζει την νομισματική κυκλοφορία και το συνάλλαγμα. Η Τράπεζα θα διευκολύνει την άποκατάσταση της καταστραμμένης οικονομίας, το πέρασμα στην έιρηνική περίοδο και την άνάπτυξη των παραγωγικών πηγών της κάθε χώρας.

Δημιουργείται έτσι ένας διεθνής οργανισμός «συνεργασίας» που θα διευκολύνει τη βιομηχανική και συγκοινωνιακή άνοικοδόμηση, το έμπόριο και την πίστη σε διεθνή κλίμακα.

Β'. ΜΠΡΕΤΤΟΝ ΓΟΥΝΤΣ ΚΑΙ ΓΟΥΩΛΛ ΣΤΡΗΤ...

Είταν απαραίτητο να δοθεί μία γενική εικόνα για τις αποφάσεις του Μπρέττον Γούντς και τους δυο οργανισμούς, Νομισματικό και Τραπεζιτικό, που άρχισαν πια τη λειτουργία τους για λογαριασμό 28 κρατών. Άλλα είναι ανάγκη να αναλυθούν οι λόγοι που οδήγησαν τα έθνη στο Μπρέττον Γούντς και στην ιδέα της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας. Και να μελετηθεί η πραγματική προοπτική που παρουσιάζει σήμερα αυτή η λεγόμενη οικονομική συνεργασία.

Δεν είναι καμμία σύμπτωση ότι η πρωτοβουλία και όλες οι προτάσεις για διεθνή οικονομική συνεργασία, για την Ούνρπ, για τη διεθνή επίοιτιστική διασκέψη για τη διεθνή διασκέψη έμπορίου και για το Μπρέττον Γούντς προήλθαν από τις Ένωμένες Πολιτείες της Αμερικής και ειδικά από τον πρόεδρο Φραγκλίν Ρούζβελτ. Όπως είναι γνωστό, από την ίδια πηγή προήλθε η πρωτοβουλία για τις «αρχές» του Χάρτη του Ατλαντικού και η εξέλιξη και ολοκλήρωση Όργαστην πρόταση για συγκρότηση ενός Διεθνούς Όργανισμού Ένωμένων Έθνων, που θα εξασφάλιζε την παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια. Και ότι υπήρξε την παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια. Και ότι υπήρξε για την πολιτική ή διπλωματική συνεργασία των Ένωμένων Έθνων το Νταμπάρτον Όουκς και το Σάν Φραντζίσκο, για την οικονομική συνεργασία το ίδιο υπήρξε το Μπρέττον Γούντς.

Όσο κι' αν τώρα, ένα μόλις χρόνο έπειτα από το θάνατο του Ρούζβελτ, έχουν παραχένα και σαν άπρηχαιωμένα κατά αιώνες τα λόγια του, πρέπει να τα θυχαίνουμε—έστω και για να αναμετρήσουμε την απόσταση από πρόπερι και πέρι ως φέτος... «Το σημείο της Ιστορίας, όπου στεκόμαστε, είναι γεμάτο από ύποπτες σχέσεις και κινδύνους. Ο κόσμος ή θα προχωρήσει προς την ενότητα και προς μια πλατιά καταμετρημένη ειρήνη ή θα βαδίσει χωριστά σε αναγκαστικά ανταγωνιστικούς δρόμους. (Διάγγελ- γωνίζομενους οικονομικούς συνασπισμούς». (Διάγγελ- μα του Ρούζβελτ προς το Κογκρέσο πάνω στις προ- τάσεις του Μπρέττον Γούντς, 12-2-1945). Στο ίδιο διάγγελμα λέει ακόμη: «Η νίκη δεν είναι μόνο ένα τέλος καθ' εαυτό αλλά, με μία ευρύτερη έν- νοια, η νίκη μας προσφέρει τα μέσα να εκπληρώ- σουμε το σκοπό μιας μόνιμης ειρήνης και να βοηθή- σαν καλύτερο δρόμο ζωής... Στους ώμους μας πέφτει η βαριά ευθύνη να πάρουμε την απόφαση της στιγμής. Είπα πριν και επαναλαμβάνω και πάλι: τούτη η γενιά έχει ραντεβού με το πεπρωμένο». Στο Μπρέττον Γούντς έβλεπε τον «ακρογωνιαίο λίθο της διεθνούς οι- κονομικής συνεργασίας».

Η διεθνής αυτή συνεργασία θα βρισκόταν κάτω από την αιγίδα του Όργανισμού των Ένωμένων Έθνων. Η Συνδιάσκεψη του Σάν Φραντζίσκο μαζί με τους άλλους οργανισμούς ίδρυσε και το Διεθνές Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, που θα λειτουργεί κάτω από τη διεύθυνση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ και αποτελείται από αντιπροσώπους 18 μελών έθνων, που συμβαίνουν από τη συνέλευση για τρία χρόνια. Το Συμ- βούλιο αυτό θα διευθύνει τη γενική οικονομική συνερ- γασία των Ένωμένων Έθνων και θα προτείνει στη συ- νέλευση μέτρα για οικονομικά, κοινωνικά και άλλα ανθρωπιστικά ζητήματα και θα συνδιάζει τις ένε- ργειες και τη δράση των διαφόρων οικονομικών, κοι- νωνικών και άλλων οργανισμών, ώστε να προσαρμό- νονται προς τη γενικότερη ασφάλεια του κόσμου. Τέ- τοιοι οργανισμοί (δταν θα διαλυθεί η Ούνρπ που είναι προσωρινός μεταβατικός οργανισμός) είναι ο Διεθνής Όργανισμός για τον Έπιοιτισμό και τη Γεωργία, οι δυο Διεθνείς Όργανισμοί του Μπρέττον Γούντς, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Διεθνής Τράπεζα για Άνοι- κόδομηση και Ανάπτυξη καθώς και ένα «Διεθνές Όργα- νισμός Έμπορίου» που πρόκειται να ιδρυθεί σε λίγο.

Οι προτάσεις του προέδρου Ρούζβελτ τόσο για την παγκόσμια πολιτικό-διπλωματική όσο και για την οικονομική συνεργασία, μέσα στον πόλεμο ακόμα, εί- χαν βρει πλήρη απήχηση στη Σοβιετική Ένωση και

στις προοδευτικές δυνάμεις όλου του κόσμου. Υπάρχει πια ο Όργανισμός των Ένωμένων Έθνων και τα διά- φορα όργανά του. Και είναι γεγονός ότι θα μπορού- σαν όλες αυτές οι αποφάσεις για παγκόσμια συνεργα- σία να εξασφαλίσουν «αν όχι για πάντα, τουλάχιστο για χρονική περίοδο αρκετής διάρκειας» (Στάλιν, στην 27η επέτειο της Οκτωβριανής επανάστασης) την ειρήνη και την ασφάλεια του κόσμου και να διευκολύνουν πάνω σε δημοκρατικές βάσεις την αντιμε- τώπιση των δξύτατων προβλημάτων, πολιτικών και οικονομικών, που θα άφριε πίσω του ο δεύτερος παγ- κόσμιος πόλεμος.

Αυτή η πίστη στη δυνατότητα της συνεργασίας των έθνων προς όφελος της ειρήνης, της δημοκρατίας και της οικονομικής ευημερίας οδήγησε τους σοβιετικούς εμπειρογνώμονες και τους αντιπροσώπους των προο- δευτικών δημοκρατικών χωρών στο Μπρέττον Γούντς. Από τη δι-ή τους πλευρά ήταν απόλυτα νοητή και λο- γική η συγκρότηση διεθνών οικονομικών οργανισμών (επίοιτιστικών, νομισματικών, έμπορικών, τραπεζιτικών κλπ.) που, μέσα στα πλαίσια της γενικότερης πολιτι- κο-διπλωματικής συνεργασίας των Ένωμένων Έθνων, θα βοηθούσαν την ανοικοδόμηση των έρε.πωμένων από την πολεμική φασιστική επιδρομή χωρών και θα έδιναν τα μέσα για την ανάπτυξη των παραγωγικών τους δυ- ναμειών. Η νομισματική στοθερότητα, οι συναλλαγμα- τικές διευκολύνσεις, η υποβοήθηση του παγκόσμιου έμ- πορίου, τα παραγωγικά δάνεια κλπ. ήταν σεβαστές προϋποθέσεις για την έπούλωση των πληγών του πο- λέμου και για τη δημιουργία μιας καλής διεθνούς συ- νεργασίας οικονομικής, που θα διευκόλυne πολύ και την πολιτική συνεργασία. Το γεγονός ότι τη βοήθεια αυτή θα την έδιναν κυρίως εκείνα τα κράτη που μ π ο - ρ ο υ σ α ν και που θα έβγαιναν από τον πόλεμο αυτόν όχι μόνο με θυσίες αλλά και με οικονομική ανάπτυξη (π.χ. οι Ένωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς κλπ.) βρίσκε- ται μέσα στα ήθικά πλαίσια του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, που ήταν αντιφασιστικός και δημοκρατικός.

Επομένως, η σοβιετική συμμετοχή και η συμμετοχή πολλών ευρωπαϊκών και ασιατικών χωρών στον Μπρετ- τον Γούντς έδειχνε ότι οι βασικές αρχές της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας ήταν σωστές, ακριβώς όπως και οι βασικές αρχές της πολιτικής και διπλωματικής συνεργασίας. Άλλά και οι μὲν και οι δε, πάνω από το «γράμμα» των αποφάσεων και των καταστατικών δια- τάξεων υπαίτιουσαν και ούσιαστικό πνεύμα συνεργα- σίας και πραγματική καλή θέληση των δυνάμεων και κατά πρώτο λόγο των μεγάλων δυνάμεων. Η πείρα της Κοινωνίας των Έθνων δείχνει ότι μπορεί να χρη- σιμοποιηθεί ένας ανάλογος οργανισμός για ίδιουτελή καπιταλιστικά και Ιμπεριαλιστικά συμφέροντα. Το ότι από το ένα μέρος η Σοβιετική Ένωση δεν υπέγραψε στην Οδύσειγκτον τις αποφάσεις του Μπρέττον Γούντς «προς το παρόν» και από το άλλο μέρος μόνον 28 από τα 51 ένωμένα έθνη παίρνουν μέρος στο Διεθνή Ταμείο και στη Διεθνή Τράπεζα, δείχνει ότι έχει περάσει πολλές καιρός από τότε που ίσχυε η «ρουζβελτική» ερμηνεία της διεθνούς πολιτικής και οικονομικής συνεργασίας...

Είναι ανάγκη για να εξηγηθεί ή αλλαγή να μελετηθεί το Μπρέττον Γούντς και από την αμερικανική όσο και (χωριστά) βρετανική πλευρά των συμφερόντων.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η καλή πίστη χαρακτή- ριζε την Ισχυρή προσωπικότητα του Φραγκλίνου Ρούζ- βελτ και έκελην τη μερίδα του βορειοαμερικανικού κε- φαλαίου που τον ακολουθούσε. Ήταν προοδευτική, αν- τιφασιστική και δημοκρατική η μερίδα αυτή, γιατί μ' αυτή τη φωτεινή και ανθρωπιστική πολιτική γραμμή συμβάδιζαν και τα συμφέροντά της τα οικονομικά. Αν- τιθέτα, ή άλλη μερίδα των αμερικανών καπιταλιστών, στενοκέφαλη, άκρόεστη, αντισοβιετική, φιλοφασιστική, απομονωτική αλλά και Ιμπεριαλιστική, κυρίαρχη πολι- τικά μέσα στη δεξιά τόσο του Δημοκρατικού (ρουζβελ- τικού) όσο και του Ρεπουμπλικανικού κόμματος, έβλεπε και βλέπει τη σωτηρία της από το αμερικανικό και παγκόσμιο προλεταριάτο μόνο στην εξολόθρευση των

Σοβιέτ και τη φασιστική (με προσχήματα ή χωρίς προ- σχήματα) δικτατορία.

Στα χρόνια του πολέμου ήταν η προοδευτική δη- μοκρατική μερίδα που έβαλε τη σφραγίδα της τόσο στη διεξαγωγή του πολέμου, από την αμερικανική πλευρά, όσο και στον πολιτικό και διπλωματικό χειρι- σμό των διεθνών προβλημάτων. Και είναι γεγονός ότι η προσωπική συμβολή του προέδρου Ρούζβελτ και των στενών συνεργατών του (Ουάλλας, Ίκες, Μοργκεντάου, Κλόντ Πέππερ κλπ.) υπήρξε πολύ θετική (χάρτης του Άντλαντικού, Μπρέττον Γούντς, προπαρασκευή του Σάν Φραντζίσκο κλπ.). Ο «ρουζβελτισμός» για τό τε υπήρξε θετικός.

Αν αφαιρέσουμε το εξωτερικό περίβλημα των φρά- σεων και άφορισμών, που μεγαλόστομα χρησιμοποιούσε ο Φραγκλίνος Ντελάνο Ρούζβελτ (και που τον βοή- θούσαν θαυμάσια στην κατάκτηση μικροαστικών και προλεταριακών μαζών), μπορούμε να βρούμε μέσα στις αρχές του για την παγκόσμια συνεργασία τον πυρήνα της ο ι κ ο ν ο μ ι κ ή ς κυρίως συνεργασίας και μέσα σ' αυτήν το οικονομικό συμφέρον της αμερικανικής πλουτοκρατίας, έτσι πώς το έβλεπε η προοδευτική της μερίδα. Ο ίδιος ο Ρούζβελτ δεν το έκρυβε διόλου αλλά προσπαθούσε να αποδείξει ότι το συμφέρον αυτό συμ- βαδίζει με τα συμφέροντα του άλλου κόσμου—και ασφαλώς είχε δίκιο, τουλάχιστο για μία όρισμένη με- ταπολεμική περίοδο.

Οι Ένωμένες Πολιτείες βγαίνουν από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο εξαιρετικά ένισχυμένες οικονομικά. Η παραγωγική τους Ικανότητα αυξήσε πάνω από 50 %, ιδίως στη βιομηχανία παραγωγής μηχανών και έργα- λείων (δηλ. αυτό που χρειάζεται μετά τον πόλεμο κυ- ρίως η παγκόσμια αγορά). Άλλά, όσο κι' αν ο αμερι- κανικός λαός έχει, από τα χρόνια του πολέμου, αρκετά άποθέματα (κυρίως σε κουπόνια πολεμικών δανείων) που αντιπροσωπεύουν μία σημαντική αγοραστική Ικα- νότητα αλλά π ρ ο σ κ α ι ρ η, θα είναι άδύνατο να μπορεί ή έσωτερική αγορά να απορροφή αυτήν την τρομερά αυξημένη παραγωγή. Δεν μένει άλλη διέξο- dos από μία έ ξ α γ ω γ ή βιομηχανικών ειδών άσύγ- κριτα από μεγάλη από την προπολεμική (που ήταν μό- νον 5-7% από το σύνολο της βιομηχανικής παραγω- γής έμπορευμάτων). Μόνον ένα έκτεταμένο έ ξ ω τ ε - ρ ι κ ό έ μ π ο ρ ι ο θα μπορούσε να κρατήσει σε πλήρη απόδοση την κατά 50 % αυξημένη αμερικανική βιομηχανική παραγωγή. Άλλωως ή απόδοση αυτή θα πέσει, περισσότερο ή λιγότερο ραγδαία, ή ανεργία θα κατακλύσει τη χώρα και θα γίνει ή πρώτη αίτια για να ξεσπάσει μία καταστρεπτική σε έκταση και ένταση κρίση υπερπαραγωγής.

Άλλά τέτοια έ ξ α γ ω γ ή των Ένωμένων Πολιτειών θα απαιτήσει και ανάλογη έ ι σ α γ ω γ ή αγαθών ή χρημάτων Είναι όμως φανερό ότι έκτός από την Άγ- γαλια και τη Σοβιετική Ένωση, που έχουν επίσης σο- βαρή αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής τους Ικα- νότητας στα χρόνια του πολέμου, καμμία άλλη ευρω- παϊκή ή ασιατική χώρα δεν είναι σε θέση να εξαγάγει τόσο μηχανών όσο και έτοιμων έμπορευμάτων. Άλλά αυτό απαιτεί κεφάλαια για την πληρωμή τους, που κι' αυτά λείπουν, όχι μόνο στις κατεστραμμένες χώρες αλλά και στην ίδια την Άγγαλια...

Έτσι το πρόβλημα για τις Ένωμένες Πολιτείες με- τατοπίζεται στο αν θα αποφασίσουν να βγάλουν κεφάλαια στο έξωτερικό είτε με μακροπρόθεσμες πιστώσεις είτε με δάνεια είτε με έπενδύσεις. Αυτή ή εξαγωγή κεφαλαίων θα βοηθήσει τις καταστραμμένες χώρες να ανοικοδομηθούν, να αναπτύξουν τις πηγές τους και την παραγωγική τους Ικανότητα. Έτσι θα άποκτήσουν τα μέσα για να αγοράζουν τα αμερικα- νικά έμπορεύματα... Ο Ρούζβελτ λέει (στο ίδιο διάγ- γελμα προς το Κογκρέσο): «Ο,τι χρειάζομαστε και ό,τι χρειάζονται ανταποκρίνεται σε πλατιά παραγωγή, εργατική άπασχόληση, ανταλλαγή και κατανάλωση —με άλλα λόγια, περισσότερα παραγόμενα αγαθά, περισσότερη δουλειά, περισσότερο έμπόριο και ένα ύψη- λότερο επίπεδο ζωής για όλους μας». Και ακόμα: «Χρειάζομαστε στον κόσμο αγορές που να εδμερούν

για να εξασφαλίσουμε τη δική μας εδμερία και χρειά- ζομαστε τα αγαθά που θα μπορεί να μας πουλήσει ο κόσμος». Και φυσικά χρειάζεται «διάρκης ειρήνη» και να δημιουργηθούν συνθήκες που θα επιτρέπουν στον έξω κόσμο να αγοράζει στις Ένωμένες Πολιτείες «Το σοβαρότερο πρόβλημα για τις χώρες αυτές θα είναι να άποκτήσουν τα μέσα της πληρωμής». Και χωρίς ούτο το τρομερό θησαυροφυλάκιο που έχουν γίνει οι Ένωμένες Πολιτείες αυτό δεν θα μπορέσει να γίνει.

Αυτό είναι το οικονομικό υπόβαθρο, από την αμερικανική πλευρά, για το Μπρέττον Γούντς αλλά και γενικότερα για την παγκόσμια συνεργασία που θα εξασφαλίσει, όσο παίρνει μακρύτερα, την ειρήνη και ασφάλεια (που θα είναι και ασφάλεια εξαγωγής κεφα- λαίων, έπενδύσεων και έμπορίου).

Ός έδω, ή αμερικανική πλευρά μέσα στα παγκό- σμια πλαίσια της συνεργασίας είναι «καθολή» και «λογική» και «φιλάνθρωπη». Χωρίς να θίγει τίποτα από τα κεκτημένα του αμερικανικού καπιταλισμού βοηθάει και τα ένωμένα έθνη στη δύσκολη μεταπολεμική πε- ρίοδο—υπό τον όρο να εφαρμοσθούν οι αρχές αυτές καθαρά, λογικά και φιλάνθρωπα...

Στην έρευνα όμως του προβλήματος της διεθνούς οικονομικής «συνεργασίας» χύνεται νέο φώς αν δούμε το Μπρέττον Γούντς κάτω από άλλη όπτική γωνία, τη σχετική με τη Μ. Βρετανία. Γιατί μόνο έτσι θα έχουμε ολοκληρωμένο το πρόβλημα μπροστά μας, που είναι πολυεδρικό.

Η Άγγαλια βγήκε κι' αυτή με αυξημένη παραγωγική Ικανότητα από τον πόλεμο. Άλλά, τουτόχρονα, βγήκε τρομερά εξασθενημένη και μπλεγμένη σε μία επίκιν- δυνη για την ίδια της την (καπιταλιστική και Ιμπερια- λιστική) ύπωση κρίση. Οι καπιταλιστικοί Θεοί δεν εί- ναι πια μαζί της, έχουν περάσει πέρα από τον Ά- τλαντικό...

Κρατάει με τα δόντια όσα οικονομικά άτου έχει στην παγκόσμια αγορά, κυρίως το αυτοκρατορικό της έμπορικό μονοπώλιο και το μπλόκ της στεργλίνας. Με τη διάσκηψη της Όττάβας (κατά τη διάρκεια της κρίσης 1929-1930) έδωσε γερό κτύπημα στο σύστημα της έ- λευθερης ανταλλαγής, που μ' αυτό σταδιοδρόμησε κα- πιταλιστικά (και Ιμπεριαλιστικά) τον περασμένο αιώνα. Με τα αυτοκρατορικά «δασμολόγια προτιμήσεως» που έγκαιλισε ή Όττάβα, έφθασαν οι βρετανικές εξαγα- γές προς τις χώρες του βρετανικού Ιμπεριουμ να ά- ποτελούν στα 1939 τα 49 ο ο του συνολικού άγγλικού έμπορίου. Η Νοτιοαφρικανική Ένωση (7 εκ. κάτοικοι) άγόραζε από την Άγγαλια τότε περισσότερα από όσα οι Ένωμ. Πολιτείες...

Το «μπλόκ της στεργλίνας», εξάλλου, έπαιξε (ιδίως στα χρόνια του πολέμου) εξαιρετικό ρόλο. Το Σίτυ μά- χησε στις κσες του όλα τα άποθέματα σε συναλλά- γμα των κήσεων και άποικιών του—και μέσα σ' αυ- τές και χωρών «άνεξαρτήτων» όπως ή Έλλοδα. Έτσι δεν μπορούσαν να αγοράσουν τίποτα στις Ένωμένες Πολιτείες οι χώρες αυτές έκτός αν τους έδινε δολλά- ρια το Σίτυ (πράμα που έκανε πολύ σπάνια).

Έτσι και πριν τον πόλεμο και μέσα στον πόλεμο και μετά άπ' αυτόν ο αμερικανικός καπιταλισμός εϋ- ρισκε μπροστά του κ λ ε ι σ τ έ ς τις π ο ρ τ ε ς σ' ένα τεράστιο κομάτι της ύδρυγείας. Και πρωταρχική του έπιδιώξη ήταν ν' άνοίξει αυτές τις κλει- στές πόρτες στο δικό του έμπόριο. Κι' έκανε ότι μπο- ρούσε γι' αυτό. Κατά τη διάρκεια του πολέμου έδινε στο σύμμαχό του Άγγλο πολεμοφόδια κλπ, τ ο τ ς με τ ρ η τ ο ι ς σε χρυσό ή δολάρια ή ξένο συναλ- λαγμα. Έτσι το βρετανικό άπόθεμα σε χρυσό και ξένο συναλλάγμα, που πριν τον πόλεμο ήταν 600 εκα- τομ. λίρες στεργλίνες, έπεσε σε τ ρ ι α (3) εκατομμύ- ρια! Και μόνο τότε μπήκε μπρός ο αμερικανικός νό-μος περί δανεισμού και έκμίσθσεως... Η Μ. Βρετα- νία, που βγήκε από τον πόλεμο με την έθνική της πε- ριουσία έλαττωμένη κατά ένα τέταρτο, χρεωμένη φο- βερά (3 δισεκατομμύρια λίρες στεργλίνες τον Άπριλ του 1945), ήταν πια ώριμη να άποστεί την αμερικανική έπί- θεση έναντι των «κλειστών θυρών της».

453

ραγωγής, σ' όλες τις χώρες του κόσμου που έχουν θαλάσσια άλιεα, περνούν τις περισσότερες φορές άπαράτηρητα γιατί οι ψαράδες μας δεν έχουν τα μέσα παρά μονάχα για την παράκτια άλιεα.

Βέβαια, οι θάλασσές μας παρουσιάζουν το μειονέκτημα ότι, ή σχετική άνωμαλία στη διαμόρφωση του βυθού και ή σπενή ύφαλοκρηπίδα της Μεσογείου δεν επιτρέπουν την άποδοτική χρησιμοποίηση των τρώ- λερς, των μεγάλων δηλ. μηχανοκινήτων άλιευτ. πλοίων με τα μεγάλα συρόμενα δίκτυα που ψαρεύουν με μεγάλη επιτυχία στις άνοικτές θάλασσες των βορείων χωρών. Από πολλές ως τόσο ένδειξεις φαίνεται να υπάρχουν στις Έλλην. θάλασσες πολλά έκτεταμένα ύψιπεδα (μπαγκ) στα όποια συναντά κανένας σε μεγά- λες ποσότητες τα ένδημικά ψάρια που ζητούν εκεί τροφή και όπου θάταν δυνατό να χρησιμοποιηθούν με επιτυχία οι μηχανότρατες, άνεμότρατες και πιθανό- τατα τα τρώλες. Τέτοια μπάνκ θα μπορούσε να βρε- θούν με συστηματική έρευνα και ν' άποτυπωθούν σε ειδικούς άλιευτ. χάρτες, όποτε και θα δινόταν ή θετική ένίσχυση στην άλιεα με άνεμότρατες.

Β) Η σημασία της αύξησης της ιχθυοπαραγωγής.

Ποιά σημασία το πρόβλημα αυτό έχει για την Έθνική Οικονομία και για τη διατροφή του πληθυσμού μας, εί- ναι περίττο να τονίσουμε.

Αύξηση της ιχθυοπαραγωγής σημαίνει άνάμεσα στ' άλλα και κυρίως μείωση της εισαγωγής κρεάτων (που προπολεμικά έφθανε τα 400 έκατομ. δραχμές) ένα μέ- ρος των όποιων θα μπορούσε ν' άνικατασταθί με πα- ροχή έξ Έθν. θρεπτικής τροφής στο Μακεδονικό λαό, άνάλογη οικονομία στην έξαγωγή συναλλάγματος, ύπο- τίμηση της τιμής των ψαριών, ώστε ή κατανάλωσή τους να γενικευθεί σε πιο πλατεία λοϊκά στρώματα, παροχή δουλειάς σε περισσότερους ψαράδες και γενικά βελ- τίωση των οικονομικών συνθηκών της άλιευτ. τάξεως.

Δυστυχώς από τα διάφορα στατιστικά δεδομένα που έχομε ύπ' όψιν φαίνεται ότι, βαδίζομε σε μια στα- θερή μείωση της ιχθυοπαραγωγής κατά τα τελευταία αυτά χρόνια (άνοικτης θαλάσσης και κλειστών υδάτων.

Με την άποψη αυτή συνδυάζεται ή έντύπωση των ψαράδων για μια βαθμιαία και σταθερή έξάντληση του ιχθυοπαραγωγικού πλούτου, ή έπιτεινόμενη καχε- τία της άλιευτ. τάξεως και το ύψηλό επίπεδο τιμών. Συνέπεια φυσική του παραπάνω γεγονότος είναι ή μείωση της κατανάλωσης των ψαριών εκ μέρους των πτωχών και μεσαίων λαϊκών στρώματων που όφειλε- ται στην άδυναμία τους να πληρώνουν τις άπρόσιτες τιμές.

ΠΙΝΑΞ 2

Έτη	Άλιεα θαλάσσης	Άλ. κλειστών υδάτων
1931	12.289	5.406
1932	12.071	5.919
1933	11.633	5.116
1934	10.519	5.449
1935	10.014	4.375

Όπως διαπιστώνεται από την παραπάνω διερεύ- νηση, ή άλιεα θαλάσσης, ό πλουτοφόρος αυτός κλά-δος της Ε.Ο. βρίσκεται στο στάδιο μιας άδικαιολόγη- της καθυστέρησης και άντιοικονομικής έκμετάλλευσης από τεχνική και οργανωτική πλευρά. Η άνάγκη της άνάπτυξως και άνδιοργανώσεως της άλιευτ. μας, έπιβάλλει γι' αυτό σ' έμμεσο καθήκον την άνάληψη μιας σοβαρής άνδιοργανωτικής προσπάθειας με βα- σικό ζήτημα και καθήκον την οργανωμένη συνεταιρι- στική άλιευτική οικονομία.

Με το ζήτημα γενικότερα της άλιευτ. της άνοικτης θαλάσσης δεν θ' άσχοληθούμε έκτενέστερα.

Τό θέμα που θα μας άσχολήσει στις παρακάτω γραμμές είναι ή έξέταση των άλιευτικών και ιχθυοκο- μικών συνθηκών στην Έλλάδα και ειδικότερα στη Μακεδονία, από την άποψη κυρίως της άλιευτ. στα κλειστά ύδατα.

Η άλιεα στα κλειστά ύδατα και ειδικότερα ή ιχθυο- κομία, άποτελεί μέσα στα πλαίσια πάντοτε του πο-

λυπλόκου άλιευτ. προβλήματος ένα ιδιαίτέρως ένδια- φέροντα την Ε.Ο. και άγνωστο σχεδόν έως σήμερα πα- ραγωγικό κλάδο που ποτέ δυστυχώς (και) άντίθεση προς άλλα Κράτη, δεν ύπήρξε σε μας άντικείμενο ίδιανέρας προσοχής και μέριμνας από το Κράτος μας.

Γ) Η κατάσταση έκμεταλλεύσεως των κλειστών άλιευτ. περιοχών.

Αν και ή σπουδαιότητα της άλιευτ. στις άνοικτές θάλασσες είναι πολύ μεγάλη για τη Μακεδονία, όχι μικρή σημασία όστόσο έχει για την Ε.Ο. και για την κάλυψη των άνγκων της κατανάλωσης ή άλιεα των κλειστών άλιευτ. περιοχών και ή όρθολογικά όρ- γανωμένη ιχθυοτροφία.

Θα ήταν κοινοτυπία να επαναλάβωμε πως και στον παραγωγικό αυτό κλάδο της άλιευτ. καθυστερούμε πολύ σε σύγκριση με τα άλλα πολιτισμένα κράτη όπου αυτή έχει άναχθεί σε άληθινή έπιστήμη, έχει θέσει σ' έφαρμογή υεθόδους ιχθυοκαλλιέργειας με τις όποιες έξασφαλίζεται ή προστασία του γόνου των ψαριών και ό έμπλουτισμός των κλειστών νερών και ή κατά στρέμμα σημαντική αύξηση των άποδόσεων.

Είναι περίεργο, ότι για τη μελισσοκομία έφρόν- τισε πολύ περισσότερο το έπίσημο Κράτος παρά για την ιχθυοτροφία. Η πρώτη άπέδιβε προπολεμικά είσό- δημα 100.000 περίπου δρχ. ένω ή δεύτερη έπάνω από 1.000.000.000. Για την πρώτη όργανώθηκαν ύπηρε- σίες άγοράστηκαν κυψέλες κλπ. ένω για την άλιεα και ειδικότερα για ιχθυοκομία δεν έγινε άπολύτως τί- ποτα άν και από αυτή περίμενε κανείς σημαντική βελτίωση της έλλιπέστατης σε ζωϊκά λευκώματα δια- τροφής μας.

Με την όνομασία «άλιεα κλειστών υδάτων» έν- νοούμε :

- α) Την άλιεα στις λίμνες (γλυκά νερά).
- β) Την άλιεα στα ποτάμια και
- γ) Την άλιεα στις λιμνοθάλασσες, ιχθυοτροφεία (άλμυρα και ύφάλμυρα νερά).

Όλόκληρη ή Έλλάδα, με ειδικότερα ή Μακεδονία και ή Θράκη κατέχουν Ικανές και σημαντικές έκτάσεις λιμνών, ποταμών και λιμνοθαλασσών.

Η άπόδοση της άλιευτ. των κλειστών υδάτων, εί- αι τό μισό περίπου της άποδόσεως της θαλάσσης.

Έτσι κατά τα 1934 και 1935, ένω ή άλιεα θαλάσ- σης έφθασε σε 10.519 και 10.014 τόνους, ή άλιεα των κλειστών υδάτων σημείωσε 5.549 και 4.315 τόνους. Έπάνω στους άριθμούς αυτούς θα είχαμε να παρατη- ρήσωμε πως μονάχα οι λίμνες απέδωσαν 4.395 τόνους και 3.194 τόνους το 1935 και πως μονάχα οι λίμνες της Μακεδονίας και ειδικότερα οι λίμνες Άγίου Βασι- λείου και Βόλβης, παράγουν τα 2/3 περίπου της παρα- γωγής αυτής.

ΠΙΝΑΞ 3

Κυριώτερες περιοχές κλειστών υδάτων.

Άλιευτ. περιοχή	Έμβασιν εϊς τ.χ.	Έτήσιον εισό- δημα εϊς δρχ.
Ιχθυοτροφεία Μεσολογγίου —Αϊτωλικού	150	4.400.000
Ιχθυοτροφ. Μπουρούς (Θράκη)	—	2.800.000
Ιχθυοτροφείον Λογαρούς	30	930.000
» Αγουλινίτσας	23 20	1.050.000
» Τσουκαλιού	22	1.300.000
» Μουργιάς	10	776.700
Λίμνη Πρέσπα	84 78	303.310
» Άγ. Βασιλείου	53	δι'αύθελπιασας
» Κιάλα	48	684.116
» Βιστώνη	48	δι'αύθελπιασας
» Ξυνιάς	26 70	270.000
Ιχθυοτροφεία Καβάλλας (Κε- ραμωτής και Καρασό)	15	300.000
Ιχθυοτροφεία Καρυάς και Κοβούρας	25 20	380.000

Αν και οι άναφερθέντες άριθμοί της παραγωγής είναι κατώτεροι της πραγματικότητας, είναι βέβαιο ως

τόσο πως ή ιχθυοπαραγωγή των λιμνών και λιμνοθα- λασσών παρουσιάζει μεγάλο περιθώριο αύξησης.

Δυστυχώς ή Χώρα μας και ειδικότερα ή Μακεδονία που είναι μια από τις πιο πλούσιες χώρες σε έσωτε- ρικά ύδατα. και δεν ύστερεί από άποψη ύδροβιολογι- κών συνθηκών από άλλες πιο προηγμένες γενικά στην άλιεα χώρες, δεν εύτύχησε μέχρι σήμερα τουλάχιστο να άπολαύση τα άγαθά της έπιστήμον. έκμεταλλεύ- σεως του πλουτοπαραγωγικού αυτού κλάδου.

Η φυσική και τεχνητή ιχθυοτροφία δεν έφαρμόσθηκε συστηματικά ποτέ στην Έλλάδα. Τα πορίσματα της ύδροβιολογίας και λιμνολογίας (έπιστήμη που άσχο- λεί·αι με τη βελτίωση και μελέτη ειδικότερα των λι- μνών και λοιπών κλειστών νερών) που στα περισσό- τερα της Εύρώπης Κράτη βρήκαν εύρύτατη έφαρμογή και άξιοποίησαν τις άπέραντες ύδάτινες έκτάσεις (έλη, τεύαλη, ποτάμια, άρδευτικά νερά) είναι άγνωστα έπί- σης σ' έμάς.

Ο τρόπος της καλλιέργειας των λιμνών, ποταμίων κλπ. ιχθυοτρόφων νερών ποτέ στην πράξη δεν μας έγινε γνωστός, ένω άλλου τα πολυάριθμα ιχθυοτρο- φικά κέντρα παράγουν φυσικώς ή τεχνητώς ψάρια για την καλλιέργεια των λιμνών, ύδροστασιών και λοιπών ύδατοσυναγωγών.

Στη Μακεδονία το συνολικόν έμβαδόν της έκμεταλ- λευόμενης έκτάσεως των υδάτων, από τα όποις προέρ- χονται τα 2—2 1/2 έκατομ. κιλών ψαριών φθάνει τα 350 περίπου τ.χ. επί συνολικής έπιφανείας της Μακε- δονικής γής 34.666,1 τ.χ.

Τό Κράτος έκμεταλλεύεται τις περιοχές κλειστών υδάτων κατά κανόνα με ένοικίαση. Αϊ πρόσδοι του Κράτους από την έκμίσθωση είναι μηδαμινές, αϊ δε συνθήκες έκμεταλλεύσεως από τους ένοικιαστές δεν είναι διόλου Ικανοποιητικές Ιδίως στις λιμνοθάλασσες.

Οι έγκαταστάσεις των ιχθυοτροφείων έχουν παρα- μεληθεί από το Κράτος, οι δε ένοικιαστές δεν ένδιαφέ- ρονται να βελτιώσουν αυτές, λόγω της μικρής σχετικά χρον. διαρκείας που δεν έπιτρέπει την άπόσβεση της μισθώσεως και της ύποκρεώσεως που έχουν να παρα- δίδουν δωρεάν τις έγκαταστάσεις που κατασκεύασαν μετά τη λήξη της μισθώσεως.

Έξ άλλου δεν έχουν και κανένα συμφέρον να προ- βούν σε τεχνικά έργα και άλιευτ. βελτιώσεις γιατί φο- βούνται μήπως με τη βελτίωση της παραγωγής που θα προέλθι με την κατασκευή βελτιωτ. έργων συναντή- σουν περισσότερους συναγωνιστές κατά τη προσεχή δημοπρασία μετά τη λήξη της μισθώσεως.

Οι ύποδόσεις των κλειστών άλιευτικών περιοχών, είναι όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα ποσο- τικώς κατώτερες.

ΠΙΝΑΞ 4ος

Άλιεα σε κλειστά ύδατα κατά τα έτη 1930-1935 εϊς τόνους

Έτη	Λίμνες	Ποτάμια	Ιχθυοτροφεία	Σύνολον
1930	3.720	114	1.331	5.165
1931	3.715	103	1.588	5.406
1932	4.258	84	1.577	5.919
1933	3.946	57	1.113	5.116
1934	4.395	73	1.074	5.549
1935	3.104	54	1.265	4.375

α) Η άλιεα στις λίμνες

Οι κυριώτερες λίμνες της Μακεδονίας είναι : Η λί- μνη του Άν. Βασιλείου, ή Βόλβη, ή Δοϊράνη, ή λίμνη της Καστοριάς, του Όσοάβου, της Πρέσπας και άλλες. Η ψτροπαραγωγή των σπουδαιοτέρων λιμνών κατά τη στατιστική του 1939 φθάνει τα 3.760.088 κιλ.α ψάρια συνολικά με ύπεροχή των σαζανιδών.

Κατά στρέμμα οι λίμνες μας άποδίδουν τό χρόνο 2-4 κιλ.α ψαριών έπομένως ή άπόδοση σε ψάρια των λιμνών μας γενικά είναι πολύ χαμηλή και σε ποσότητα και σε ποιότητα.

Για ν' αύξηθεί ή ποσότητα και βελτιωθεί ή ποιότητα θα χρειασθούν να γίνουν μελέτες και τεχνικά έργα.

Οι λίμνες Άγ. Βασιλείου και Βόλβης παρουσιάζουν

Ιδιαίτερον ένδιαφέρον από τη πλευρά αυτή. Η λίμνη Α. Ιδιαίτέρως άπετέλεσε άνέκαθεν άντικείμενο ένδια- φέροντος των ίδιωτών ιχθυοτρόφων, των ψαράδων και του Κράτους, λόγω της ύψηλης σε σύγκριση με την έκτασή της ιχθυοπαραγωγής και άνώτερης ποιότητας των ψαριών, Ιδιαίτέρως δε σε κυπρίνους, όνομαστούς για τό μέγεθος του και τη γευστικότητα του κρέατος σ' όλόκληρα τα Βαλκάνια.

Σχετικά με τό μέλλον των λιμνών Α και Β θα μπο- ρούσε να άντιμετωπισθεί ό ύποβιβασμός της στάθμης των μέχρι του σημείου έκείνου που θα έπέτρεπε την άποκάλυψη και άπόδοση στη Γεωργία γονίμων έδαφών και μια καινούργια ύδραυλική διαρρύθμιση που θα άπέ- βλεπε να έξυπηρετήσει την ιχθυοπαραγωγή πολύ σκο- πιμότερα και άσφαλέστερα. Υπολογίζουμε πως με τό τρόπο αυτό θα άποκαλύπτονταν 22 χιλ. στρεμ. γονίμων έδαφών.

Η διαρρύθμιση που θα μπορούσε να προταθεί για τη λίμνη Άγ. Βασιλείου, συνίσταται στη διαίρεση της λίμνης που θα ύπολειφθεί έπειτα από τον ύποβιβασμό της στάθμης, σε περισσότερα ιχθυοτρόφα ύδροστάσια με κεντρική άποχευτική άνωγώ, τη προέκταση του χει- μάρρου «Μπογδάνα». Ο διαχωρισμός αυτός εύνοείται από τό μικρό βάθος της λίμνης και άπ' την άφθονώτατη μικροχλωρίδα και μικροπανίσκη (πλαγκτόν) που άποτε- λούν την τροφή των ψαριών.

Στα ύδροστάσια αυτά όποια ή έπιμέλεια του ανθρώπου ως προς την παραγωγή είναι έφικτή λόγω της περιορισμένης έκτάσεως που έπιρρεάζει εύνοικά την άπόδοση με την όρθολογική άλιευση και τη προ- στασία των νεαρών μορφών ψαριών, θα μπορούσε να γίνει άληθινή ιχθυοκαλλιέργεια και να έπιτευχθούν πολύ ύψηλές άποδόσεις.

Στα καλλιεργούμενα ύδατοστάσια θα φθάνανε πα- ραγωγή μέχρι 40 κιλ.α κατά στρέμμα δηλ. τετραπλά- σιο καί περισσότερο από τη σημερινή, σε σύνολο δε 4 έκατομύρια δκάδες.

Ανάλογη θα είναι και ή αύξηση στη λίμνη Βόλβη με τη δημιουργία ενός τέτοιου έργου, όπως προτείνου- με σε Ιδιαίτερη μελέτη μας.

Παρόμοια έργα μεγάλης κοινωνικής και οικονομι- κής όφελιμότητας θα μπορούσε ν' άναληφθούν με συν- τονισμένη προσπάθεια των Υπουργείων Γεωργίας και Έθνικής Οικονομίας.

Αν αυτά δεν ήταν δυνατό να γίνουν σήμερα από το Υ.Ε.Ο., τότε νομίζουμε ότι, προτιμότερη λύση είναι ή έγκληση του δικαιώματος του έλέγχου και της δια- χειρίσεως των λιμνών στην Υ.Π.Ε.Μ. ή στο Υ.Ραυλ. Τα- μέιο Λαγκαδά που έχουν όλα τα μέσα και τό προσω- πικό για να φέρουν εις πέρας τα άπαιτούμενα για τό παραπάνω σκοπό έργα. Οι ύπηρεσίες αυτές θα μπο- ρούσαν να προβούν μέσον των Γεωργικών και Άλιευ- τικών Συνομοιών σε μια άσυνκρίτως όρθολογικώτερη έκμετάλλευση του ιχθυολογικού πλούτου με τη βοήθεια και τις ύποδείξεις των τεχνικών ύπαλλήλων του Κρα- τούς.

Ανάλογης προσοχής εκ μέρους του Κράτους και των Συνεταιρισμών θα έπρεπε να τύχουν δυο ένδιαφέρον- σες μικρές λίμνες της Μακεδονίας, ή λίμνη του Άρ- τζάν και της Κερκίνης, οι όποιες με κατάλληλες έργα- σίες έκκαψής και προσχώσεως θα μπορούσε να μετα- βληθεί σε άληθινά ύδροστάσια για την άνάπτυξη των γριβαδιών, όπως ίσως έπίσης θα έπρεπε να γίνει σε όρισμένα τέλματα της πεδιάδος Θεογόνικης. Δράσας και Σερόων και σε μερικά σημεία της άποξηρανθείσης λί- μνης Γιαννιτσών με τη χρησιμοποίηση για τό σκοπό αυτό των νερών της συγκεντρωτικής περιμετρικής αύ- λακος του Λουδίου.

Για τη διάδοση των γριβαδιών σε καινούργια μέρη θα χρειάζονταν όστόσο να έγκαταλειφθούν τα τοπικά γένη και να χρησιμοποιηθούν άντλ. αυτών τα γένη που καλύπτονται με λίγα μόνο χοντρά λέπια (Κάρπα ή λε- πιδωτή) των όποιων υεοικές δοκιμές εισαγωγής σε όρι- σμένες λίμνες της Παλαιάς Έλλάδος έδωσαν έξαιρε- τικά άποτελέσματα.

Πρέπει τό συντομότερον να άναληφθούν από τό

Κράτος υδροβιολογικές μελέτες σ' όλες τις Ιχθυοτρόφες λίμνες που είναι έντελως ανεξερεύνητες.

Τέτοιες υδροβιολογικές και λιμνολογικές έρευνες θα πρέπει βέβαια να βασίζονται στην ακριβή μελέτη των φυσικών και χημικών συνθηκών των νερών και του βυθού, την εξακρίβωση των βιολογ. και φυσιολογ. χαρακτηριστικών, τη μελέτη της Ιχθυοπανίδας και χωρίστος, του πλαγκτού και του μικροτροφικού περιβάλλοντος. Τα πρακτικά συμπεράσματα των παραπάνω θα μπόρουν να εφαρμοστούν με την ανάληψη έργων βελτιώσεως που θα αποβλέπουν 1) στην υποβοήθηση του εμπλουτισμού των λιμνών με αποδοτικές ράτσες ψαριών και την αντικατάστασιν των αυτοικονομικών ειδών με άλλα πολυτιμώτερα, 2) στη διάδοση καινούργων ποικιλιών νερόν και ξένων ή εκλεκτών υβριδίων. 3) Στην υποβοήθηση της φυσικής αναπαραγωγής των βρώσιμων Ιχθυικών μορφών καθώς και άλλων υδροβίων. 4) Στην εξεύρεση και καθιέρωση καλύτερων μεθόδων αλιείας που προσαρμόζονται καλύτερα στις ειδικές συνθήκες κάθε λίμνης και τέλος 5) Στην εκτέλεση μηχανικών έργων ύδρευσης, διαρρύθμισης όρισμένων τμημάτων με την κατασκευή υδροστασιών διαχειμάρσεως για την προστασία των χρησιμοποιώντων Ιχθυών από μεγάλες διακυμάνσεις της θερμοκρασίας, για τη προστασία του γόνου και για να εμποδισθεί η ανάπτυξη των κουνουπιών.

Β) Ποτάμια.

Η Μακεδονία διαρρέεται από ποτάμια μεγάλης δέρας όπως ο Αξιός, ο Αλιάκμων, ο Λουδίας, ο Στρυμών μέσα στα οποία υπορούν δίχως άμφιβολία να αναπτυχθούν και αψήρουν κάθε είδους ψάρια γλυκού νερού, όπως το γριβάδι, η πέρκα και η πέστροφα. Στα ποτάμια αυτά συναντά κανείς όλα σχεδόν τα είδη των ψαριών του γλυκού νερού, γουλιανούς, τούρνες, πέγκες, γριβάδια, χέλια, πλατίτσες, γλυνύρια, τσιράνια, άκμια και πέστροφες σε όλες δρεινές. Τα τελευταία αυτά ψάρια που φημίζονται διά την εξαιρετική γευστικότητά τους, είναι αρκετά σπάνια στη χώρα μας και συναντώνται μονάχα στα δρεινά τμήματα των ποταμών. Στα τμήματα αυτά είναι δυνατόν να καλλιεργηθεί το είδος αυτό με μεγάλη επιτυχία. Για το σκοπό αυτό είναι σκόπιμη η ίδρυση Ιχθυοτροφικών Ιδρυμάτων στα οποία θα γίνεται η εκκόλαψη των αυγών και η ανάπτυξη του γόνου ως την ηλικία που μπορούν να αφεθούν ελεύθερα και να πολλαπλασιάσουν τις υδάτινες εκτάσεις.

Σε μερικά ποτάμια όπως ο Λουδίας που τα νερά του έχουν περιεκτικότητα σε χλωριόχο νάτριο, παράμοια με της θαλάσσης και φθίνει σύμφωνα με αλφάβητα σε,ς που κάνουν 3 1/100 αλάτι, επικρατέστερα είναι οι κέφαλοι και τα λουακια. Μέσα σε τμήματα των εκβολών του ποταμού αυτού παρατηρήσαμε ότι εδδοκιμούν στρίδια (Ostrea edulis). Ολόκληρο το τμήμα των εκβολών, όπως διαπιστώνεται από τις διάφορες συνθήκες (πυκνότητα βλάστης που κυμαίνεται μεταξύ 100 και 1040, προστατευόμενες θέσεις θυμητά δόσεων 1920 και 1040, προστατευόμενες θέσεις από Ισχυρά ρεύματα) προσφέρεται για την εγκατάσταση ενός Οστρεοτροφείου. Σπανιότερα στα Μακεδον. ποτάμια συναντά κανείς σκουριόγινια και φρίσες. Η υδάτινη επιφάνεια μονάχα των ποταμών της πεδιάδας Θεσπίας, των διωρύγων, χειμάρρων κλπ. εκτός βέβαια εκείνων που δεν υπόχουν ψάρια επειδή ηραινούνται το καλοκαίρι όπως ο Γαλλικός, ανέρχεται 12687.750 έκταση αρκετά σημαντική για την ανάπτυξη της Ιχθυοκομίας.

Η στατιστική του 1939 αντφέρει πως τα ποτάμια που γίνεται έπαγγελματική αλιεία συστηματική ή παραγωγή φθάνει μόλις τις 100.244 κιλιά, ποσότητα σημαντική σε σύγκριση με το μήκος των ποταμών και ρυάκων που διασχίζουν την Ελληνική ύπαιθρο. Η αλιεία στα ποτάμια της Μακεδονίας γίνεται έντελως ανεξέλεγκτα και δίχως να λαμβάνεται καμιά μέριμνα για τη προστασία του γόνου και την άνοδο και κάθοδο των μεταναστευτικών (ανδρομικών και καταδομικών) ψαριών. Σ' ολόκληρη την χώρα μας υπάρχει άκμια ύπολη επιφάνεια που υπολογίζεται σε 60.000.000 περίπου στρέμματα που μένουν τελείως ανεκμετάλλευτα Ιχθυο-

τροφικώς, ενώ θα μπορούσαν σύμφωνα με τις παρουσιαζόμενες έδειξεις να αξιοποιηθούν Ιχθυοτροφικώς και να αποτελέσουν ενδιαφέρουσες αλιευτικές περιοχές.

Η παρούσα της πέστροφας, του θυμαστός στη γεύση αυτού ψαριού που τείνει ευτυχώς να εκλείψει από τα Ελληνικά ποτάμια και λίμνες, μάς έχει καταδείξει σε όλην μόνον δρεινά μέρη της Μακεδονίας (δρεινά νερά του Βερμίου, υδατοπτώσεις ποταμού Βόδα κοντά στο Βλάδοβο και στη Γουμνίτσα. Ωστόσο δεν έχουμε καμιά άμφιβολία για την ακρίβεια των πληροφοριών που μάς δόθηκαν.

Οι πέστροφες που σπανίζουν στην Ελλάδα, τείνουν να εξαλειφθούν, θα μπορούσαν να εγκλιματισθούν και σ' άλλους τόπους που υπάρχουν συνθήκες θερμοκρασίας και διαύγειας των νερών κατάλληλες για την ύπορξή τους.

Η καλλιέργεια των πέστροφών στα Μακεδονικά ποτάμια είναι δυνατή, κρίνουμε δε περιττόν να εξόρουμε τα πλεονεκτήματα που θα προκύψουν απ' την διάδοση των σαλμονιδών αυτών.

Για το σκοπό αυτό είναι αναγκαία η άνεγερση ενός Ιχθυοτροφικού Ιδρύματος στο οποίο θα γίνεται η εκκόλαψη των αυγών και η ανάπτυξη των μικρών ψαριών μέχρι της ηλικίας που θα μπόρουν να αφεθούν ελεύθερα. Λογικότερο βέβαια θάταν αν κοντά σε κάθε ρεύμα νερού που θα ήθελε κανείς να εκμυλώσει με τέτοια ψάρια Ιδρύονταν με την φροντίδα των συνεταιρισμών και την ένσχυση του Κράτους, ένα τέτοιο μικρό και απλό Ιδρυμα. Αυτό όμως ίσως δεν ήταν και τόσο εύκολο σήμερα παρά μονάχα όφου διαδοθούν τα πορίσματα της πειρατικής Ιχθυοτροφίας και στη χώρα μας και δημιουργηθεί Ιχθυοκομική συνείδηση στους αγρότες μας.

Μπορεί εν πάση περιπτώσει και πρέπει να γίνει έναρξη με μία μονάχη εγκατάσταση Ιχθυοεκκολεπτική στα Βοδενά με ανάλογο αριθμό δεξαμενών για τους αναπαραγωγείς και τη διατήρηση και έκτροφή των νεαρών ψαριών τα οποία πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για τη διάδοση και εμπλουτισμόν 100 χιλ. πέστροφών έτησίως. Μία τέτοια εγκατάσταση που στην απλότητά της θα επέτρεπε να γίνουν όλες οι δοκιμές και εργασίες για την παραγωγή 100 χιλ. πέστροφών το χρόνο και για τον πλουτισμό των γλυκών νερών όχι μονάχα με το είδος αυτό αλλά και άλλα άκμια πολύτιμα είδη ψαριών (περκα, γλήνια κλπ.) δεν θα στολίζει, όπως υπολογίζουμε περισσότερο από 3-4 εκατομμύρια συμπεριλαμβανομένων. Για τις κλιματικές συνθήκες του τόπου μας θα ήτο προτιμώτερο αντί της ντόπιας ποικιλίας Salmo fario να στρέψουμε την προσοχή μας προς την Ιριδοειδή πέστροφα Salmo irideus που υπομένει την ύψηλη θερμοκρασία και άντέχει περισσότερο από τις άλλες ράτσες.

Η έρευνα για την ανάπτυξη της παραγωγής στα ποτάμια θα αποβλέπει σύμφωνα με όσα είπαμε στην υποβοήθηση του φυσικού εμπλουτισμού τους με τα πιο χρήσιμα είδη ψαριών, στην μεταφορά και εμπλουτισμό εγκλιματισμού της Αμερικανικής Ιριδοειδούς ποικιλίας Salmo irideus, στην εγκατάσταση φραγμού για τη σύλληψη των χελιδών που διαφεύγουν και τέλος στην παρακολούθηση των τεχνικών υδατοπτώσεων για να μη εμποδίζεται η άνοδος των μικρών χελιδών. Αναφορικά με τον πλουτισμό των ποταμών και άλλων Ιχθυοτρόφων νερών σε χέλια, επειδή οι συνθήκες της γονιμοποίησης των χελιδών μάς είναι άγνωστες όλα τρώπον ώστε να μη μάς επιτρέψουν την τεχνητή γονιμοποίηση και ανάπτυξη των αυγών όπως σ' άλλα ψάρια, χρησιμοποιούμε ως όφειτρία για τη χελοκαλλιέργεια τα μικρά εκείνα χελάκια που εμφανίζονται στις εκβολές των διαφόρων ποταμών είναι ήδη έτοιμα για καλλιέργεια και πλουτισμό των Ιχθυοτρόφων νερών. Τα μικρά αυτά χέλια που ανεβαίνουν τα ποτάμια ώριμμένα έποχλη του έτους που στην Ελλάδα συμπίπτει με την περίοδο Δεκεμβρίου-Μαρτίου και βρίθουν στα νερά των εκβολών ώστε να μαυρίζη το νερό καθ' όλη τη κύτη του ποταμού, είναι δυνατόν να αλιεύονται σε μεγάλη ποσότητα με ειδικά δίκτυα που έχουν το σχήμα κοσκίνου.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Η συνέχεια.

Σ. ΜΑΞΙΜΟΥ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

Τα προβλήματα της Ανασυγκρότησης και της Ανακοδόμησης γενικώτερα, στεκούνται σήμερα στο κέντρο της ζωής των λαών, παντού όπου επικρατούν πραγματικά δημοκρατικά καθεστώδια. Και αποτελούν θέματα μεγάλου όου και ύποπου παραοχηίου, εκεί όπου τα φασιστικά έπιβήματα βρήκαν τον τρόπο να επικαθήσουνε ξανά στην έξουσία και να κυβερνούνε στο όνομα μιάς ιδιοκτητικής νομιμότητας, όπως έδω σ' έμάς. Στις δεύτερες αυτές περιπτώσεις, η ανασυγκρότηση, στεκεται αποκλειστικά σχεδόν στην ξεινη, έθιαιστική και οικονομική βούληση, που δίνει συχνά την αφορμή για μεγάλα και χονδρεϊδή οφάματα. Παρατηρεί όμως καιεις, ότι και στην πρώτη και στη δεύτερη κατηγορία των χωρών, η πολιτική βαρύνει τόσο πολυ πάνω στην οικονομία, ώστε να γίνεται η διεθυντική δύναμη. Ο γνωστός κανόνας, ότι η οικονομία κυβερνά την πολιτική, φαίνεται να έχει ανατραπεί. Έτσι δείχνει η έλιφάνεια.

Δεν έχουμε παρά να αναφέρουμε τα συγκεκριμένα παραδείγματα: Το Ελληνικό, όπου η πολιτική έξουσία βρίσκεται στα χέρια των Αντιδραστικών και αυτό άσκει διαλυτική, αποσυνθετική επίδραση πάνω στην Ανασυγκρότηση. Και το Ισχυροκοσλάνικο, όπου βλέπουμε να προκαλείται από την ίδια την έξουσία πληθωρισμός δραστηριοτήτων για την ανακοδόμηση. Στη Γαλλία και, όπου η πολιτική των σοσιαλιστών (ΣΦΙΟ) διαμοιράζει τις προτιμήσεις της άνάμεσα στην ντεγκωλική καθολική δεξιά και στην άριστερά, πολλά νομοσχέδια βασικά για την ανασυγκρότηση της χώρας γαθυστερούνε η νοθεύονται.

Τέλος, στις χώρες εκείνες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Αγγλία, που δεν γινώριζαν καταστροφες από τον πόλεμο, τα προβλήματα της οικονομικής ανασυγκρότησης παρουσιάζονται σαν προβλήματα οικονομικής εξαπλώσεως σε ξένες άγορές που τα προωθεί κατά έναν όξυ και βιαίο τρόπο η έξωεπική πολιτική των κυβερνήσεών τους. Αναφορουμε την Αγγλία, όπου το κέντρο του βυρως της οικονομικής πολιτικής της Έργατικής Κυβερνήσεως, σιτάθηκε, από την άρχή άκομα, πάνω στο συγκεκριμένο σημείο του ενεργητικού έμπορου Ισοζυγίου. Καθώς και το παρόδειγμα των Ηνωμένων Πολιτειών, όπου η βιομηχανική δράση βρίσκεται μιά άμεση εκφραση στην όργάνωση της διεθνούς βοήθειας (UNRRA) που δημιουργεί τα πλαίσια και τις προϋποθέσεις ακόμα για μία έμπορικη εξαπλώσεως σε ξένες χώρες. Τόσο η μία όσο και η άλλη περίπτωση περιέχουνε πολυ σοβαρά και μάλοια άπαραιτητα στοιχεία για την ανασυγκρότηση πολλών χωρών της Εύρωπης, αν η πολιτική των αυτών και οι κυβερνήσεις τους σταθούνε σ' ο έδαφος της ανεξορτησίας και προγραμματίζουνε την ανασυγκρότηση προς καθολικό όσο και κοινό όφελος.

Από την πλευρά που αναπτύσσουμε το θέμα, τα προβλήματα της ανασυγκροτήσεως καθώς και η ανακοδόμηση κατατάσσονται έτσι σε τρεις ξεχωριστές περιπτώσεις: Πρώτη περίπτωση είναι οι χώρες όπου η όλιγαρχία έχει εκμηδενισθεί, ή δε πολιτική έξουσία στηρίζεται σε μία άμεση και πλατειά λαϊκή συμμετοχή και ύποσηρήξη. Δεύτερη περίπτωση είναι οι χώρες όπου τα όλιγαρχικά στρώματα στηρίζονται σε μία έξουσία άποκομμένη από κάθε έπιρροή και κάθε έπαφή προς το έθνος, προσπαθόνε να προγραμματίζουνε την ανασυγκρότηση σε βάσεις άκομικής πρωτοβουλίας. Και τρίτη είαι η περίπτωση των μεγάλων κρατών, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Αγγλία για τις οποίες η ανασυγκρότηση έχει διαστάσεις παγκόσμιας οικονομικής δράσεως και αναπτύσσεται σαν κινητοποίηση των κεφαλαίων της βιομηχανίας και της παραγωγής γενικά προς σκοπούς κατοχύρωσης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση πρέπει να κάνουμε συχνά διάκριση άνάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Αγγλία.

Η Ελλάδα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν ένα τυπικό παράδειγμα έθνικης—πολιτικής και οικονομικής—έξωθενείας όπου η ανασυγκρότηση έχει τοποθετηθεί με τα πόδια επάνω και το κεφάλι κάτω. Η έσπλη έπέμβαση των ξένων στην οποία όφειλεται αυτή η άνατροπή της έσωτερικής κοινωνικής ίσορροπίας της, έφ' ου ένα τέτοιο χάος στην οικονομική πολιτική των μεταδεκεμβριανών, ώστε το ένοσηκώδες συστημα-

τικό όσο και έγωιστικό κριτήριο, μαζί με το ξένο συμφέρον να αποτελούνε τους δυο κυριους ύποκειμενικούς συντελεστές της οικονομικής της ζωής. Έπειδή όμως το μέν πρώτο είναι παρόγοντας άναστολικές της οικονομικής ανασυγκρότησης, το δε δεύτερο τεινει προς μια άφανση μοιρέρεια, το χάος έπιτείνεται και η άσάφεια προγραμματίζεται σαν μία λύση από το άδιέξοδο.

Η ύπερφίαλη διατύπωση της όλιγαρχίας ότι τα πάντα πρέπει να άφειθούνε στην άτομική πρωτοβουλία προσέκρυσσε έκτος από τα άλλα και στην πραγματική άδυστομία της να συλλάβει και να σχεδιάσει την ανασυγκρότηση, σαν άδυστομία προσποθειών της έπί μέρους άτομικής έπιχειρηματικής δράσεως, έπειδή η προηγούμενη—προπολεμική—δραστηριοτήτά της έλχεν από καιρο έγκαταλείπει το έδαφος της οικονομικής έλευθερίας και στηρίζεται στις άρχές του εξαναγκασμού της εργασίας, στην ύποχρεωτική κατανάλωση, στις δυναμικότητες και τις άνταλλαγές (κλήριγ) ύπο της συνθήκης ύπης ή διακήρυξης της άρχής για μια άπερίοριστη οικονομική έλευθερία, δεν άποτελούν κανένα πρόγραμμα ή κανένα προγραμματικό στοιχείο ανασυγκρότησης, άλλα μία έπιχειρηματική κερδοσκοπική άδυστομία πάνω στις έξαιρετικές όσο και κατεπείγουσες άνάγκες μιάς ήμικρειπωμένης έθνικης οικονομίας. Τετοια δέ και παραμένει στην πραγματικότητα.

Πρακτικά, η άποψη να άφειθούνε όλα έλεύθερα στρεφότανε κατά του προγραμματισμένου έπιστοιμού που παρεμπόδιζε την όλιγαρχία να μεταφράσει σε κερδοφόρες συνολλαγές τα έφοδια της «Ο ύ ν ρ α» (βλέπε ύπομνηματα έμπορων και άπόψεις βιομηχάνων για την έμπορία και την βιομηχανοποίηση των ύλών), στο σημείο δε αυτό συμπύκνωση οι άποψεις όλων των κα-ηγοριών της όλιγαρχικής μερίδος. Έν τω μέτρω όμως δημιουργούνε περιθώρια έπιχειρηματικής δράσεως και τα κατιστοιούνε μελολίτερο, ή δε συμφωνία του Λοιδόνου έδωσε τις συναλλαγματικές δυνατότητες, το κατ' αυτό πεδίο της κερδοσκοπικής δράσεως μετατοπίστηκε στον έμπορικό τομέα όπου συμπύκνωση τα έένα συμφέροντα μαζί με τις έσωτερικές άνάγκες. Το γεγονός αυτό διέσπασε την συνεχή της όλιγαρχίας και έχουμε ήδη τα πρώτα συμπτώματα με το ύπόμνημα των βιομηχάνων, όπου άνάμεσα σ' άλλα ζητούνε, νέα τελωνειακά τέλη. Οι άρχές της οικονομικής έλευθερίας εξαχσθήκανε πολυ γρήγορα.

Ας σημειώσουμε τέλος ότι παρά το τόσο μακρινό διάστημα που διαρρέουνε, οι άνασολήσεις της όλιγαρχίας γύρω στην στερέωση μιάς δικής της έξουσίας, και στην χρηματοδότηση των άντιδραστικών κινήσεων, για την έπικρατησή της, δεν έπαύτησανε στα στελέχη της—τεχνικά και άλλα—ά παρουσιάζουνε έια κάποιο πρόγραμμα ανασυγκρότησης με έθνικες άξιώσεις.

Όμως ο λαός ο Ελληνικός, κατά το διάστημα της πάλης για την Έθνικη Άνεξαρτησία, που πρώτη και κύρια έσωτερική συνέπεια της ήτανε η Αυτοδιοίκηση, έλαδη η λαϊκή αυτοβέρνηση, διαχειρίστηκε την οικονομία του τόπου και παρουσίασε άποτελέσματα, που έκτος από την άλλη άεία τους, θα μπόρουνε να χρησιμεύσουνε σαν παραδείγματα οικονομικής ανασυγκρότησης. Τετοια παραδείγματα έχουμε όρετα από τις βορείες Ελληνικές περιφέρειες και πιο συγκεκριμένα από τους νοιους Σερρών Δράμας, Κοζάνας, Εάνθης, Κορονηής, Έβρου, που άπαρτίσανε μία ένιαία διοικητική περιούχη, ύποδηξημένη σε νομους έπικριές, δήμους και κοινότητες. Η Αυτοδιοίκηση κράτησε στα μέτρα από τον Σεπτέμβριο του 1914 ως το ότος του 1915 σε μερικές δε περιούχες και άργότερα. Αν και το χρονικό αυτό διάστημα έλατρεπε να θεωρηθεί πολυ μικρό για μία αξιόλογη δράση προς τον σκοπό της Ανασυγκρότησης, οι δε έπαισιαικές και άλλες συνθήκες πολυ αντίθετες για έια τέτοιο έργο, έχουμε διδομένα που καταδεικνύουνε μία τεράστια λαϊκή κινητοποίηση στο πεδίο της εργασίας, της παραγωγής και στις μεταφορές μπόρουμε δε

τά δεδομένα αυτά να τα παρουσιάσουμε και να τα αναλύσουμε σαν δεδομένα με πολύ γενικότερη άξια. Το πρώτο απ' αυτά αφορά τα λιγνιτορυχεία και το δεύτερο την άλιεα. "Ας σημειωθεί προκαταβολικά ότι τόσο στη μία όσο και στην άλλη περίπτωση, το διευθυντικό στοιχείο ήταν το ίδιο το προσωπικό υπό την εποπτεία μιας ειδικής υπηρεσίας για την βιομηχανία και το εμπόριο, που λειτουργούσε κοντά στην «Διοικητική Έπιτροπή 'Αν. Μακεδονίας Θράκης» κοντά δηλαδή στο άνωτερο όργανο Αυτοδιοίκησης όλης της περιφέρειας.

ΤΑ ΛΙΓΝΙΤΟΡΥΧΕΙΑ

Κινηθήκανε λιγνιτορυχεία παντού. Σ' ένα απ' αυτά που είναι στην περιοχή Σερρών το προσωπικό κατόρθωσε να αξιοποιήσει δύο από τις τρεις στοές που είχε προπολεμικά, όπως φαίνεται από τις δεκαπενθήμερες καταστάσεις που μας δέχονται την πρόοδο της εργασίας και την απόδοσή της. "Η πρώτη απ' αυτές αφορά το πρώτο μισό του 'Ιανουαρίου ή δε δεύτερη το υπόλοιπο ως το τέλος. Τις παραθέτουμε με την σειρά :

Κατάσταση Κινήσεως Λιγνιτορυχείων Αυτοδιοίκησης Σερρών ('Απο 1—15 'Ιανουαρίου 1946)			
	No 1	No 2	Σύνολον
Εργατικά 'Ημερομίσθια	1.373.591	1.107.572	2.481.163
Λογμὸς λιγνιτορυχείου	128.914	126.858	255.772
Μεταφορικά λιγνίτου	120.953	87.960	208.913
Περιθώρια 'Εργατών	8.905	15.803	24.708
Γενικά έξοδα	20.840	12.614	33.454
Μισθοί Διοικ. Προσωπικού	36.000	45.200	81.200
Προσφωρ. Λμὸς (ἐπὶ ἀποδόσει)	28.500	28.500	57.000
	1.717.703	1.424.507	3.142.210
'Αξία διατεθείσης παραγωγῆς	8.165.240	1.580.930	4.746.170
Παραγωγή εἰς χιλιόγραμμα	1.022.750	431.800	1.454.550

Διάθεσις παραγωγῆς	
Εἰς Σ.Ε.Κ. χ/μα	564.850
> ἰδιώτας καὶ δημ. ὑπηρεσ.	766.250
> ἐργάτας δωρεάν	80.050
ὑπὸ φόρτωσιν	43.400
Σύνολον	1.454.550

Τιμὰ ἐπὶ πλατείας χονδρῶς No 1 λέβ. 3 No 2 λέβ. 3.50
> ψιλοῦ > 2 > 2.

Μεταφορικά ἀπὸ λιγνιτορυχείου εἰς τὴν πόλιν καὶ τὸν Σ. Σταθμὸν κατὰ χιλ/μα λέβ. 0.70.

Σέρραι τῇ 'Ιανουαρίῳ 1945

Πρὶν ἀκόμα προβοῦμε σὲ παρατηρήσεις πάνω στὶς δύο αὐτὲς καταστάσεις, θεωροῦμε σκόπιμο νὰ καταχωρήσουμε μὴ σχετικὴ ἐκθεση, ποὺ κατατοπίζει ἀμέσως τὸν ἀναγνώστη στὴν πραγματικότητά.

"Εκθεση τῆς 'Οργάνωσης καὶ λειτουργίας
τοῦ λιγνιτορυχείου Παγγαίου τὼρα καὶ προπολεμικῶς

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

"Η εργασία γίνεται μέσα στην στοά Νο 2 ως εξής : Φερὲ No 2 εἶναι 180 μέτρα μὲ 12% κλίση. "Ακατάλληλο νὰ προσθέσουμε ἄλλες θέσεις. "Αποσχολεῖται μία βάρδια γιὰ συντήρηση καὶ ἔχουμε φουσκώματα. Τώρα ὅμως δουλεύουμε 6 θέσεις "Η κάθε θέση παράγει 5 ἕως 6 βαγόνια ἀνάλογα μὲ τὴν θέση, μὲ δίχως ἐκρηκτικὴ ὕλη, ἐάν ὅμως εἴχαμε ἐκρηκτικὲς ὅλες μπορούσαμε σὲ κάθε θέση νὰ παράγουμε 8 βαγόνια. Καὶ ἔχουμε ὑπ' ὄψη μας ἕναν ἄλλο ἴσον Φερὲ τὸ ὅποιον εἶναι ἐξορυγμένο. Πρέπει νὰ διαθέσουμε ἀρκετὰ ἔξοδα, καὶ δὲν ξεροψημένο. Πρέπει νὰ διαθέσουμε ὅποσδήποτε θὰ κάνουμε εἶναι νὰ γίνεῖ ἀμέσως. Τὴν ἄνοιξη ὅποσδήποτε θὰ κάνουμε τὴν ἐγκατάσταση Στοιὰ Νο 19 : "Η εργασία γίνεται ὡς εξής : σὲ μολόνες 2 θέσεις χωρὶς ἐκρηκτικὴ ὕλη. "Εξοφλεῖται ἡ παλαιὰ θέση καὶ γίνεται κανονικὴ ὁλοποχώρηση.

Στὴν ἴδια Στοιὰν ἔχουμεν ἕναν πέριονον Φερὲν 50 μέτρα συνεχίζουμε μὲ τουφεκιές, ἐπειδὴ δὲν ἔχουμε ἐκρηκτικὲς ὕλες. Τώρα δὲν ἐργαζόμεθα. "Αν ἔχουμε ὕλικά θὰ συνεχίσουμε θὰ πᾶμε ἄλλα 20 περίπου μέτρα, δηλαδὴ εὐθεία ἀπὸ τὴν πλάκα πᾶμε ἀριστερὰ καὶ θὰ βρεθοῦμε στὸ κάρβουνο. "Εν τῷ μεταξύ, ἐάν ἀριστερὰ καὶ θὰ βρεθοῦμε στὸ κάρβουνο. "Εν τῷ μεταξύ, ἐάν θέλουμε νὰ προσθέσουμε ἄλλες νέες θέσεις μᾶς χρειάζονται μηχανήματα, δηλαδὴ μοτόρια, βίντζια, κεντροφόρνες. Δυὸ μο-

Κατάσταση κινήσεως λιγνιτορυχείων αυτοδιοίκησης Σερρών 16—31 'Ιανουαρίου 1945

	No 1	No 2	No 1	No 2	Σύνολον	Υλικά	Σύνολον
Εργατικά ἡμερομίσθια	2.088.331	1.390.139	3.488.460	10.000	3.488.460	Νάφθα κιλὰ	1429
Εξοδα λιγνιτορυχείου	217.952	108.767	321.719		321.719	Μηχανέλ. κιλὰ	256
Μεταφορικά λιγνίτου	148.185	268.350	416.535		416.535	Συνέτα τ. μ.	1339
Γενικά έξοδα	14.826	8.725	23.551	12.000	35.551	'Αστυλ. κιλὰ	383
Μισθοί Διοικ. Πωλ/κου	36.000	54.300	90.300		90.300		
Ταμειὸν Βοήθειας	67.785	32.707	100.492		100.492		
Προσφωρινοὶ Λογισμοὶ	3.500	3.500	7.000		7.000		
	2.576.579	1.861.478	4.438.057	22.000	4.460.057		
Παραγωγῆς							
'Αξία	3.319.823	2.487.410	5.807.233	55.837	5.863.070		
Χιλιόγραμμα	1.218.225	873.480	2.091.705	40.163	2.131.868		

Χιλιόγρ.

Διάθεσις παραγωγῆς

Εἰς Σ.Ε.Κ.

Εἰς Δημ. 'Υπηρεσίας καὶ ἰδιώτας

Εἰς ἐργάτας δωρεάν

'Απόθεμα

Σύνολον

ΤΙΜΑΙ πωλήσεως αἱ ἰδία.

ΑΡΙΣΤ. Ι. ΚΡΙΑΡΗ, Γεωπόνου

Η ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

Στὸ προηγούμενο τεῦχος ἐξετάσαμε τὴν ἀνάπτυξη τῶν δειν-
δρωδῶν καλλιεργείων στὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν πιστωτικὴ πολι-
τικὴ τῆς ΑΤΕ ὡς πρὸς αὐτές.

"Ενδιαφέρον παρουσιάζει ἐπίσης ἡ σύγκριση τοῦ ποσο-
στοῦ τῶν δεινδρωδῶν καλλιεργείων ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς καλ-
λιεργούμενης ἔκτασης καὶ ἐπὶ τῆς συνολικῆς ἐπιφάνειας,
μεταξὺ Ἑλλάδας καὶ ἄλλων χωρῶν μὲ ἀναπτυγμένη δειν-
δρῶδη ἐκμετάλλευση, καὶ ἰδίως πρὸς τὴς Βαλκανικῆς καὶ
τὴς παραμεσόγειας χώρες. Αὐτὴν δίδει ὁ Πίνακας XV.

Γιὰ τὴν κατανόηση τῶν δεδομένων τοῦ Πίνακα XV πα-
ρατηροῦμε πῶς ἡ ἀπόλυτη τιμὴ τῆς ἐκατοστιαίας ἀναλογίας
τῶν δεινδρωδῶν καλλιεργείων πρὸς τὴς λοιπῆς καλλιεργού-
μενης ἔκτασης, δὲν μπορεῖ νὰ χαρακτηρίσῃ, μόνη αὐτὴ, τὴν
ἀναπτυξὴ τῆς δεινδρῶδους ἐκμετάλλευσης σὲ μιὰ χώρα,
γιατὶ πρέπει νὰ ληφθεῖ ὑπ' ὄψη καὶ τὸ ποσοστὸ τῆς καλ-
λιεργούμενης ἔκτασης σχετικὰ πρὸς τὴ συνολικὴ ἐπιφάνεια
τῆς ἐπικράτειας.

Γιὰ νὰ γίνεῖ δυνατὴ ἡ σύγκριση τῆς δεινδρῶδους καλλιέρ-
γειας μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν, συνδέουμε τὸ ποσοστὸ
τῆς πρὸς τὴν καλλιεργούμενην ἔκταση (Α), μὲ τὸ ποσοστὸ
τῆς καλλιεργούμενης ἔκτασης πρὸς τὴν συνολικὴ ἐπιφάνεια
τῆς χώρας (Β), σχηματίζοντας τὸν δείκτη δεινδρῶδους ἐκμε-
τάλλευσης μέσω τοῦ Τύπου :

$$\frac{A \times B}{100}$$

Α=ἡ ἀναλογία % τῶν ἔκτασεων τῆς δεινδρῶδους ἐκμε-
τάλλευσης πρὸς τὴ συνολικὴ καλλιεργούμενη ἔκταση

Β=ἡ ἀναλογία % τῆς συνολικῆς καλλιεργούμενης ἔκτα-
σης πρὸς τὴ συνολικὴ ἐπιφάνεια τῆς χώρας.

Σύμφωνα μὲ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Τύπου
τοῦτου, ἡ κατάταξις τῶν διαφόρων χωρῶν ὡς πρὸς τὴν
ἔκτασι τῆς δεινδρῶδους ἐκμετάλλευσης σ' αὐτὲς παρουσιάζ-
εται ἔτσι : 1) Ἰσπανία μὲ δείκτη 10,6 2) Ἰταλία μὲ δείκτη
8,6 3) Τύνιδα μὲ δείκτη 7,63 4) Γαλλία (4,25) 5) Ἑλλάδα
(4,16) 6) Βόρειος Ἀλγερία (2,9) 7) Γιουγκοσλαβία (2,3) 8)
Ἰαπωνία (1,8) 9) Βουλγαρία (1,7) 10) Τουρκία (1,64) 11)
Συρία—Λίβανος (1,26). Ἀκολουθοῦν δὲ μὲ δείκτη κάτω τῆς
μονάδας : ἡ Ἀλβανία, Αἴγυπτος, Ἀλγερία (στὸ σύνολο τῆς
λαμβανομένης), Ἡν. Πολιτεῖες, Νέα Ζηλανδία, Νοτιοαφρικα-
νικὴ Ἐνωση καὶ τελευταία ἡ Αὐστραλία.

"Απὸ τὴν κατάταξιν αὐτὴ βλέπουμε πῶς χώρες μὲ ὑψηλὸ
ποσοστὸ δεινδρωδῶν καλλιεργείων καταλαμβάνουν κατώτερη
θέσιν στὴ γενικὴ διαβάθμισι, ὅταν παίρνομε ὑπ' ὄψη καὶ
τὴ σχέση τῆς συνολικῆς καλλιεργούμενης ἔκτασης πρὸς τὴν
ἐπιφάνειαν τῆς χώρας. Ἐτσι ἡ Τύνιδα, ἂν καὶ ἔχει τὸ με-

σιόσουμε τὴν παραγωγή καὶ θὰ τραβήξουμε 2 διπλά βαγόνια.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

3ον. Τὰ κόσκινα μᾶς εἶναι σὲ ἐλλεινὴ κατάστασι. Πρέπει
νὰ ἔχουμε τοὐλάχιστο 10 κόσκινα στὴν Διὰλογη.

4ον. Σὶ δ ἡ ρο δ ρ ο μ ο ι Ν τ ε κ ο β ἰ λ : "Η γραμμὴ
φτάνει μὲχρι τὸ σταθμὸ Φω.ολεῖβος. Πρὶν φτάσει στὸ ὑπόστεγο
τοῦ σταθμοῦ (τὸ ὑπόστεγο αὐτὸ εἶναι στὴ δικὴ μας ὑπηρεσία)
ἡ γραμμὴ μέσα δὲν ἦταν σὲ καλὴ κατάστασι. Τὴν ἐπισκευά-
σαμε καὶ συνεχίσσαμε τὴν μεταλαστροσότρωσιν ἀπὸ τὴ θέσιν Με-
γάλη Γέφυρα μὲ πούραρισμα καὶ γέμισμα μὲ μπαλίστρες
1.200 μέτρα περίπου. Ἐν τῷ μεταξύ θέλει συντήρησι καὶ στὰ
μετόπισθεν. Εἴχαν ἀφαιρεθεῖ 3 γέφυρες καὶ τὰ συμπληρώσαμε.
Τώρα ἡ γραμμὴ βρίσκειαι 1.700 μέτρα μακρὰ ἀπὸ τὴ στοὰν
No 2 χρειάζεται μερικὴ ἀποχωμάτωσι Σίδερα ἔχουμε στὸ Φω-
τολεῖβος, δηλαδὴ ράγιες τῶν 12 κιλῶν. Μᾶς λείπουν τραβέρρες.
Κατὰ πληροφορίας ὑπάρχουν τραβέρρες στὸ Τσαί - Ἀγλή. Μὲ
τὴν κακοκαιρία ὅμως δὲν μπορούσαμε νὰ τὴς μεταφέρουμε.

5ον. Διὰ πούραρισμα γραμμῆς πούρες δὲν ἔχουμε. "Όσες
πούρες εἴχαμε παλαιῆς μ' αὐτὲς συνεχίσσαμε. Τώρα ἔσπα-
σαν καὶ δὲν ἔχουμε νὰ τὴς ἀντικαταστήσουμε.

6ον. Ἐχουμε 2 ἀντιμηχανεὶς σὲ ἐλλεινὴ κατάστασι. Μᾶς
ἔστειλαν οἱ ΣΕΚ ἕναν λεβητοποιὸ καὶ ἡ μία μηχανὴ ἐπισκευά-
σθηκε ἡ δὲ ἄλλη ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ γενικὴν ἐπισκευή. Θέλουμε 2

γαλύτερο ἀπόλυτο ποσοστὸ (51,9 %) κατέχει τὴν 3η θέσιν
γιατὶ οἱ καλλιεργούμενες ἔκτασεις τῆς καταλαμβάνουν μόνον
τὰ 14,7 % τῆς συνολικῆς ἐπιφάνειας τῆς.

Μὲ τὴν κατάταξιν ποὺ μᾶς δίδει ὁ ἐφαρμοσθεὶς Τύπος
πληροφοροῦμαστε τὴ σχετικὴ ἀξία τῆς ἔκτασης τῆς δεινδρῶ-
δους καλλιέργειας συγκριτικὰ μὲ τὴ συνολικὴ καλλιέργεια
καὶ τὴ συνολικὴ ἐπιφάνεια στὶς διάφορες χώρες. Τονίζουμε
ὅμως πῶς ἡ κατάταξις αὐτὴ δὲν μᾶς πληροφορεῖ καθόλου
γιὰ τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς τῆς ἔκτασης, γιὰ τὴν ἔντασι δη-
λαδὴ τῆς δεινδρῶδους καλλιέργειας. Γιανιὸ βλέπουμε ἡ Τύν-
νιδα νὰ κατέχει τὴν 3η θέσιν καὶ ἡ Βόρειος Ἀλγερία τὴν
6η, δεδομένου πῶς σημαντικὸ ποσοστὸ τῶν καλλιεργούμενων
ἔκτασεων καὶ τῆς συνολικῆς ἐπιφάνειας τοὺς καλύπτονται
ἀπὸ δεινδρῶδους καλλιέργειες, ἂν καὶ γνωρίζουμε ἀπὸ τὴ Στα-
τιστικὴ πῶς μεγάλο μέρος τοὺς εἶναι αὐτοφυεῖς φοινικες—
χουμαδιές τῶν ὁάσεων— ὅπως ἐπίσης γνωρίζουμε πῶς βο-
ρειότερες χώρες μὲ μικρότερο ποσοστὸ καὶ δείκτη (Γαλλία,
Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία, Ἡν. Πολιτεῖες κ. ἄ.) ἀσχοῦν τὴ
δεινδρῶδη ἐκμετάλλευση μὲ ἐντατικώτερα συστήματα.

"Απὸ τὰ ὑψηλὰ σχετικῶς ποσοστὰ τῶν δεινδρωδῶν καλ-
λιεργείων στὶς ὑποτροπικῆς χώρες (Ἰσπανία, Ἰταλία, Τύνιδα,
Ἑλλάδα, Βόρειο Ἀλγερία) διαπιστώνεται πῶς στὴ ζῶν
αὐτὴ, στὰ πρώτα στάδια τῆς Γεωργικῆς ἀνάπτυξης, οἱ ἀγρό-
τες ἀκολουθώντας ἐμπειρικὰ τὴν οἰκονομικοτεχνικὴ ἐνδε-
δειγμένη χρησιμοποίησι τοῦ ἐδάφους, τὸ ἐκμεταλλεύονται
κατὰ σημαντικὴ ὑπεροχὴ μὲ τὴς ἀποδοτικώτερες δεινδρῶδους
καλλιέργειες στὶς γονιμώτερες περιοχῆς τοῦ.

"Όταν ὅμως ἐπεκταθεῖ περισσότερο ἡ καλλιέργεια τὸ πο-
σοστὸ ἐλαττώνεται, γιὰτὶ στὰ μικρότερης γονιμότητος ἐδάφη,
καθὼς καὶ στὰ ἔχοντα ἀνάγκη ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων, ἡ
ἐφαρμογὴ δεινδρῶδους ἐκμετάλλευσης συνεπάγεται μεγαλύ-
τερες δαπάνες—παρὰ μὲ ἐτήσιες καλλιέργειες—, ποὺ δὲν
μποροῦν νὰ καταβάλλουν οἱ ἀγρότες τῆς μικρῆς ἀγροτικῆς
ἐκμετάλλευσης.

Γίνεται δὲ ἡ διαφορὰ μεγαλύτερη ὅταν οἱ γαιοκτητικῆς
καὶ οἱ κοινωνικῆς συνθήκες ἐμποδίζουν τὴν ἐνδεδειγμένη
χρησιμοποίησι τῆς γῆς, καθὼς καὶ ὅταν ἡ Κρατικὴ πολι-
τικὴ ἐξωθεῖ ἡ ἐπιβάλλει στοὺς ἀγρότες τὴν προτίμησι τῶν
μὴ δεινδρωδῶν καλλιεργείων.

Χαρακτηριστικὰ ἐνδιαφέροντα δεδομένα τοῦ Πίνακα XV
θεωροῦμε :

α) Τὴν ἀνώτερη σχετικὰ θέσιν τῆς Ἑλλάδας στὴ γενικὴ
κατάταξι τῶν χωρῶν μὲ ἀναπτυγμένη δεινδρῶδη ἐκμετάλ-
λευσι, τόσο ἀναφορικὰ μὲ τὸ ἀπόλυτο ποσοστὸ, ὅσο καὶ μὲ

ἐφαρμοστές. Εἶναι ἀπαραίτητοι γιὰ νὰ γίνεῖ αὐτὴ ἡ ἐπισκευή.

7ον. Τα βαγόνια μᾶς εἶναι μεγάλες πλατφόρμες, 6 μέτρα ἐπὶ
1.40. Βρίσκονται σὲ ἐλλεινὴ κατάστασι. Πρέπει νὰ ἐπισκευα-
σθοῦνε καὶ χρειάζονται τεχνίτες.

Πιλάτρες εἶχε ἀρκετὲς στὴν Μπάνιτσα πρὶν ἀπὸ τὸν πό-
λεμο. Ἦταν τῆς Ἑταιρίας Γιούλεν.

"Επειδὴ γίνεται κανονικὰ ἡ ἐργασία καὶ μὲ κάθε θυσία,
προσπαθήσαμε καὶ φθάσαμε μὲχρι 54 τόννους.

"Εν καιρῷ Βουλγαρίας μᾶς πληροφοροῦν ὅτι ἡ παραγωγή
τοὺς ἦταν 25 τόννοι καὶ πουλοῦσαν χωρὶς νὰ τὸ κοκινί-
σουν, δηλαδὴ μὲ τὸ χῶμα. Ἐμεῖς ὅμως φθάσαμε μὲχρι 54 τόν-
νοι καθαρὸ κοκκινισμένο.

Γιὰ νὰ κάνουμε ἄλλες ἐργασίες πρέπει νὰ ἔχουμε συρματό-
σχοινο ρεζέρβα. Μᾶς ἔλειπε. Ἀποταρτήσαμε στὶς Σέρρες καὶ πῆ-
ραμε ἀπὸ τὸν Περδικάρη 200 μέτρα. Μόλις θὰ σπάσῃ δὲν ἔχου-
με μὲ τι νὰ τὸ ἀντικαταστήσουμε. Γιὰ νὰ δημιουργήσουμε νέες
θέσεις, νέες στοές χρειάζονται ὕλικά.

Προπολεμικὰ ἡ παραγωγή ἦταν 80 τόννοι. Μὲ ὅλα τὰ
μέσα, μηχανήματα καὶ ὕλικά καὶ μὲ τρεῖς (3) στοές. Ἐνῶ τώρα
ἐργάζονται μόνον δύο (2) στοές.

"Ο ὑπεύθυνος ἔργου "Ο ὑπεύθυνος ἐργοδηγὸς

Θὰ συνεχίσουμε στὸ ἐπόμενον φύλλο τοῦ « Ἀνταύου».

τόν Δείκτη δεινδρώδους εκμετάλλευσης (απόλυτο ποσοστό 20,8 % με θέση 3η, Δείκτης 4,16 με θέση 5η).
 Η Ελλάδα παρουσιάζει σημαντική υπερχη από όλες τις Βαλκανικές χώρες στην δεινδρώδη εκμετάλλευση της γης.
 β) Η υπερέκταση στο ποσοστό δεινδρώδων καλλιεργειών,

Δείκτη και κατάταξη, όρισμένων χωρών με όμοιες φυσικές συνθήκες (Ισπανία, Ιταλία), υποδεικνύει την υπάρχουσα δυνατότητα από την πλευρά αυτή αύξησης της αναλογίας της δεινδρώδους εκμετάλλευσης στην πατρίδα μας μέχρι τα ποσοστά των, δηλαδή στο διπλάσιο τουλάχιστον.

ΠΙΝΑΚΑΣ XV

Η δεινδρώδης καλλιεργεία στις διάφορες χώρες (55)

	Χρόνος Στατιστικής	Δενδρώδεις καλλιέργειες. Στρέμματα	Αναλογία %		Ποσοστό % των καλλιε- ργουμένων έκ- τασεων επί της συνολικής επι- φανείας	Δείκτης δεν- δρώδους εκμε- ταλλεύσης Α×Β 10J	Κατάταξη σύμφωνα με τον Δεί- κτη
			καλλιε- ργουμένων έκτασεων(α)	συνολικής επιφανείας			
Ελλάς	1939	5 432.420	20,8	4,2	20,1	4,16	5
Αλβανία	1938	251 980 (β)	8,2	0,9	12,1	0,99	12
Γιουγκοσλαβία	1939	6.770 320	9,4	2,7	31,9	2,80	7
Βουλγαρία	1938	1 699.630 (γ)	4,7	1,6	36,5	1,72	9
Τουρκία (δ)	1938	12 500 000	10,7	1,6	15,3	1,64	10
Συρία—Λίβανος	1936	2.160 000	18,2(ε)	1,1	6,9	1,26	11
Αίγυπτος	1938	256.010 (στ)	1,1	0,7 (ζ)	62,1	0,68	13
Τύνις	1938	6 300 000 (η)	51,9	5,0	14,7	7,63	3
Αλγερία	1938	6.351 590 (θ)	19,8	0,3	1,7	0,34	14
Βόρειος (ι)	1936	5 296 100	15,9	2,5	18,5	2,94	6
Ισπανία	1935	39.197.590	36,4	7,7	29,1	10,59	1
Γαλλία	1937	21.124.500	11,1	3,8	88,3	4,25	4
Ιταλία	1937	22 029.790 (ια)	19,9	7,1	43,1	8,58	2
Νοτιοαφρικανική Ένωση	1937	1.292 910	2,6	1,1	4,1	0,11	16
Αυστραλία	1938	1 638 470	1,9	0,02	1,2	0,02	17
Νέα Ζηλανδία	1939	441.660	6,0	0,2	2,9	0,17	15
Ην Πολιτείες	1934	26.300.000	1,7	0,3	19,8 (ιβ)	0,34	14
Ιαπωνία (ιγ)	1938	6 157.080	11,1 (ιδ)	6,9	16,1	1,79	8

(α) Στη συνολική καλλιεργούμενη έκταση δεν περιλαμβάνουμε τις άγρια αποβάσεις. (β) Η στατιστική δεν αναγράφει έκταση δεινδρώδων καλλιεργειών ποταμόν των άμπελων, για τα δένδρα δε τον αριθμό τους. Την άναγωγή τους σε στρέμματα κανόμε βάσει των αναλογιών του Πίνακα III της Γεωργίας της Ελλάδος του Χρ. Εύελπιδου, σελ. 66. (γ) Περιλαμβάνονται και 5.849 στρ. ποδοκαλλιεργειών. (δ) Έπειση τα στατ. στοιχεία του Ann. Int. για την Τουρκία ήταν έλλιπει τα συμπληρώσαμε από το Répertoire commercial, Ankara, 1937. (ε) Αφαιρέθηκαν από τις καλλιεργούμενες εκτάσεις αγροαναπαύσεις και μη καταταχθείσες καλλιεργείες. (στ) Οι χουρμαδιές δεν περιλαμβάνονται (σελ. 239 του Ann. Int., ύποσ. αρ. 13). (ζ) Γής κατοικούμενης έκφανείας (σελ. 1082 του Ann. Int. (η) Περιλαμβάνεται και η έκταση των χουρ-

μαδιών, που ανέρχονται σε 3.896.000 δένδρα. (θ) Περιλαμβάνεται και η έκταση των χουρμαδιών, με 6.772.000 δένδρα που καταλαμβάνουν 576.000 στρ. (ι) Στατιστικά στοιχεία σελ. 1081 του Ann. Int. (ια) Μόνον οι «άμπελοι» δεινδρώδεις καλλιεργείες. Καί από αυτές αφαιρέσαμε τας «χέρσους» εκτάσεις των δεινδρώδων καλλιεργειών. Των μορεοδένδρων δεν αναγράφεται η έκταση άλλα μόνο η σημαντική παραγωγή. Μαζύ με αυτά τα ποσοστά των δεινδρώδων καλλιεργειών της Ιταλίας θα είναι μεγαλύτερο. (ιβ) Η συγκρινόμενη επιφανεία περιλαμβάνει μόνο την έρημο, όχι και τις λίμνες. (ιγ) Περιλαμβάνονται μορεοδένδρα 5.449.785 στρ. και οι δεινδρωφύτες για χαρτί (Broussonetia papyrifera και Edgeworthia papyrifera) με 243.710 στρ. (ιδ) Αφαιρέθηκαν από τις καλλ. εκτάσεις «αγροαναπαύσεις και χλωρά λιπανσεις».

ρούμενο χρονικό διάστημα 1911 - 39, παρουσιάζει σημαντική ελάττωση της αναλογίας της προς τις λοιπές καλλιεργείες, ελάττωση που οφείλεται κυρίως στην Κρατική πολιτική (κλειστής οικονομίας με άμεσα περιοριστικά μέτρα και ένεργητική ύποστήριξη των έτησιων καλλιεργειών και δη της σιτοπαράγωγης). Την τακτική του Κράτους απέναντι της δεινδρώδους εκμετάλλευσης, ακολουθήσε και η Α.Τ.Ε. κατά την άσκηση της άρτουικής πίστες.

Παρά τη δυσμενή αυτή εξέλιξη το ποσοστό των δεινδρώδων καλλιεργειών διατηρείται το 1939 ύψηλό στην Έπτάνησο και στην Κρήτη, υποδεικνύοντας τη δυνατότητα μεγαλύτερης αύξησης του και στις λοιπές με άναλογες φυσικές συνθήκες περιοχές της Ελλάδας: νησιά του Αρχιπελάγους, Πελοπόννησο, νησιά του Αιγαίου και παραλιακή ζώνη της Ήπειρωτικής Ελλάδας ενώ το ύψηλο ποσοστό στις γειτονικές Βαλκανικές χώρες (Αλβανία, Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία, Τουρκία), υποδηλώνει τη δυνατότητα σημαντικής αύξησης του και στη Βόρειο Ελλάδα: Ήπειρο, Μακεδονία, Δυτική Θράκη.

Είναι άλλωστε γνωστό σήμερα πως οι φυσικές συνθήκες είναι εύνοϊκές για την δεινδρώδη εκμετάλλευση και στην περιοχή αυτή, και έχουμε ήδη «νησιδεις» δεινδρώδους καλλιεργείας με άριστα αποτελέσματα στους κάμπους της Μακεδονίας, όπου πριν μερικά χρόνια δεν διέκοπτε τη μονοτονία της πεδινής έκτασης η εμφάνιση ούτε ενός δένδρου.

Σχετικά με τις άλλες Βαλκανικές χώρες η Ελλάδα υπερέχει έντονα στην δεινδρώδη εκμετάλλευση της γης. Το ύψηλότερο όμως, — αν και όχι το μέγιστο δυνατό — ποσοστό της δεινδρώδους εκμετάλλευσης σε παραμεσόγειες χώρες με όμοιες φυσικές συνθήκες, όπως η Ισπανία και η Ιτα-

λία, υποδηλώνει τη δυνατότητα μεγάλης ανάπτυξης της δεινδρώδους καλλιεργείας στη χώρα μας για το μέλλον, όταν κατακτηθούν οι αναγκαίες κοινωνικές και τεχνικές συνθήκες.

II. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

Περισσότερο και από την ανάπτυξη των δεινδρώδων καλλιεργειών χαρακτηρίζει την ένταση της καλλιεργείας στις θερμές ύποτροπικές χώρες, η ανάπτυξη των αρδευομένων καλλιεργειών.

Στις περιοχές αυτές η πρόοδος σπουδαίων καλλιεργειών, αλλά και αυτή η ύπαρξη — εγκατάσταση και διαδοχή — άλλων πλουτοπαραγωγικών, όπως επίσης και η προοδευτική ανάπτυξη της Κτηνοτροφίας, εξαρτώνται βυσικά από την εξασφάλιση αρδευτικού ύδατος.

Η μεγάλη αξία της άρδευσης είχε γίνει κατανοητή, με τα διδαγματα της έμπειρίας, και κατά την αρχαιότητα, από όλους τους Λαούς του αρχαίου πολιτισμού.

Τα άρδευτικά έργα — και έχουν διασωθεί βέβαια λείψανα μόνο από τις μεγάλες κατασκευές — των Κινέζων, Ινδών, Χαλδαίων, Ασσυρίων, Βαβυλωνίων, Εβραίων, Αιγυπτίων, Κρητών της Μινωικής εποχής, αρχαίων Ελλήνων και Ρωμαίων, καθώς και τα νεώτερα χρονικώς, στην εξέλιξη όμως του πολιτισμού αρχαία, έργα των Αζτέκων, Ινκας στην Αμερική, μοτυρούν για την τερόσια και πολλές φορές αξιοθαύμαστη — για τα τεχνικά μέσα της εποχής — προσπάθεια των αρχαίων, να χρησιμοποιήσουν το νερό για άρδευτικούς σκοπούς.

Έκει όπου λόγω εξωτερικών έπιδρομών, εμφυλίων πολέμων, ή κατόπιν γεωλογικών διαταραχών, εγκαταλείφθηκαν ή καταστραφθηκαν τα έργα αυτά, ο πολιτισμός κατέπεσε ή και έσβυσε ολότελα.

Αλλά και εκεί που τα άρδευτικά έργα περιήλθαν στην έξουσία κυρίαρχων εκμεταλλευτών, οι Λαοί ύποδουλώθηκαν στην πύ σκληρή δουλεία.

Η Ιστορία διδάσκει με χαρακτηριστική έπιμονη πως στις περιοχές ίδιες αυτές — τις θερμές ύποτροπικές — ο πολιτισμός βρισκόταν σε άμεση εξέγερση με το νερό, σε βαθμό άναλογο με τη σύγχρονη εξέγερση από τη Βιομηχανία.

Αλλά και στους νεώτερους χρόνους η προσπάθεια για την ανάπτυξη της άρδευσης πήρε μεγάλη έκταση στην ίδια ζώνη του Παλαιού και του Νέου κόσμου.

Εκτός από τ' αξιόλογα άρδευτικά έργα στις Κάτω Χώρες — που συνδέονται γενικά με την προσπάθεια προστασίας ή και «δημιουργίας» γης —, στις θερμές ύποτροπικές περιοχές εκτελέσθηκαν κατά τους νεώτερους χρόνους μεγάλα άρδευτικά έργα στην Ισπανία, νότιο Γαλλία, Ιταλία, Αλγερία, Τύνιδα, Μορόκο, Δυτική Γαλλική Αφρική, Παλαιστίνη, Μεσοποταμία, Αίγυπτο, Αυστραλία, Ινδίες. Τα τελευταία χρόνια τεράστια τέτοια έργα έγιναν και γίνονται στις νότιες περιοχές των Ηνωμ. Πολιτειών και της Σοβιετικής Ρωσίας.

Μπορούμε να ύποστηρίξουμε πως τη σύγχρονη Γεωργική πρόοδο χαρακτηρίζει κυρίως: η μηχανοποίηση της έργασίας, η χρήση βελτιωμένων φυτών και ζώων, ή χημική λίπανση και η άρδευση.

Για τις θερμές ύποτροπικές χώρες — κλίμα θερμό και συχνά ξερο, έντονο ύψος βροχής χαμηλό, έποχιακή κατανομή της βροχής άνωμαλη με μήνες πολύμβρους και έντελως ή σχεδόν έρηους — η άρδευση έχει αποφασιστική σημασία, και για την άμεση βελτιωτική της έπίδραση, και γιατί συνδέεται στενά έμμεσα με τις άλλες βελτιώσεις: τη λίπανση και τη χρήση βελτιωμένων φυτών και ζώων.

I. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΡΔΕΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ανάπτυξη των αρδεύσεων στην Ελλάδα έχει μεγάλη σημασία για την Άγροική της οικονομία, αλλά και για τη συνολική Έθνική οικονομία της πατρίδας μας, για το μέλλον του Λαού μας.

Κατά σύμφωνο γνώμη όλων που ιδιαίτερα άσχολήθηκαν με τις άρδευσεις (56), η έφαρμονή τους δίδει στη χώρα μας

(56) Βλέπε εν έκτασει: Γ. Άδριανουπόλου: Άρδευσεις. Άθηναι 1940. Δ. Παντελιού: Γεωργική ύδραυλική. Άθηναι 1932. Χρ. Εύελπιδου: α) Αι φυσικοί συνθήκες της γεωργικής παραγωγής και η βελτίωσις των (Άρδευσεις σελ. 143 έφ.). Άθηναι 1942. β) Υδατική και ηλεκτρική οικονομία. Άθηναι 1944. γ) Άθηναι 1943. δ. Α. Β. γ) Η Γεωργία της Ελλάδας. Άθηναι 1944. σ. 12 έφ., 33 έφ. Κ. Φωκς Κοσμετατού: α) Η σύμβολη του άρδευτικού ύδατος εις την έπαύση του έθνικού πλούτου. Άγροτ. Οικονομία 1942, Γ-Δ. β) Γεωργοοικονομική άψέφει επί των άρδευσεων και έν γενί βελτιωτικών έργων. Άγροτ. Οικονομία 1939, τ. Α. Παπαδόπουλου: Το άρδευτικό πρόβλημα της Ελλάδας. Άνταίος τ. 17-18 και έπ.

ΓΕΝΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

α) Έξασφάλιση και αύξηση της άπόδοσης των καλλιεργειών. Η παροχή άρδευτικού ύδατος σε κατάλληλη φάση του βιολογικού κύκλου του φυτού, εξασφαλίζει την έπιδικωόμενη παραγωγή του, που αλλοιούτικα κινδυνεύει από την έξηρασία. Αυτό ίσχύει για τις περισσότερες έτήσιες και δεινδρώδεις καλλιεργείες μας και μάλιστα στις περιοχές με ξερό έδαφος, συχνούς άνέμους, πρώιμη έναρξη της έξηρασίας την άνοιξη και παράτασή της το φθινόπωρο.

Αλλά και η βελτίωση της ποιότητας είναι σημαντική, ιδίως στην παραγωγή των καρποφόρων και ειδικότερα των όπωροφόρων δεινδρών.

Η αύξηση των άποδόσεων από την άρδευση δεν έχει μελετηθεί συστηματικά, σ' όλες τις περιοχές της Ελλάδας. Κατά τις γεγόμενες άνακοινώσεις άνέρχεται, στις περιοχές με ξερά έδαφη, κατά μέσο γενικώτατο έρο στο τετραπλάσιο των μη άρδευομένων — υπό τις αυτές λοιπές παραγωγικές συνθήκες — καλλιεργειών, κυμαινόμενη μεταξύ διπλάσιου και 17πλάσιου ενώ στα σπάνια πλούσια σε νερό έδάφη (Κωπαΐδα) άνέρχεται κατά μέσο έρο στο διπλάσιο (56).

β) Διάσωση όρισμένων καλλιεργειών από την έξηρασία, δηλ. εξασφάλιση αυτής της ύπαρξης των καλλιεργειών που δεν άντέχουν σε παρατεταμένη έξηρασία (έσπεριδοειδή και άλλα όπωροφόρα δένδρα, αραχίς μηδική, άλλα έκτός αυτών και πατάτες, άραβόσιτος και κηπευτικά στη νότιο Ελλάδα).

γ) Είσαγωγή και διάδοση όρισμένων άποδοτικών — πλουτοπαραγωγικών καλλιεργειών, που πετυχαίνουν μόνο άρδευόμενες, σε περιοχές που δεν καλλιεργούνταν ως τώρα λόγω της έλλειψης άρδευτικού νερού. Τέτοιες είναι οι άναφροειδεις άνωτέρω καλλιεργείες, επίσης το βαμβάκι, το ρυζι, όσπρια για καρπό κ. ά.

δ) Η εξασφάλιση άρδευτικού νερού επιτρέπεί στις θερμότερες περιοχές τη διαδοχή μέσα στον ίδιο χρόνο δύο ή και τριών καλλιεργειών στον ίδιο άγρό. Παραδείγμα τέτοιας έντατικής καλλιεργείας έχουμε τις κηπευτικές εκμεταλλεύσεις της Άτικης, Θηβών, Άργους, Πύργου, Άμαλιάδας, Μεσσηνίας, Γυθείου, Παχών, Μόρνου, Σεργών, Θεσσαλονίκης, Χανίων, Τεραπετρας κ. ά.

ε) Έφαρμογή ύδρολιπάνσεων από τα νερά ποταμών πλούσιων σε λίμ (Άράχθου στους έσπεριδοκήπους της Άοτας, Διήλυντος στους έσπεριδοκήπους και άμπελώνες της Χαλκίδας, Σαλωνίτικου στους έλαιώνες της Άμφισσης κ. ά.), καθώς και από τα νερά των ύπονόμων των πόλεων (κηπευτικές καλλιεργείες περιοχής Κολοκυνθούς, Μοσχάτου και Άγ. Ιωάννη Ρέντη των Άθηνών).

στ) Επιτρέπει την αύξηση και εξασφάλιση της παραγωγής ζωοτροφών και ιδίως μηδικής, με συνέπεια την άναπτύξη της χωρικής ποιμενικής και οικόσιτης κτηνοτροφίας, καθώς και της άστικής σταυλικής κτηνοτροφίας.

ζ) Τέλος οι άρδευσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για ειδικούς σκοπούς: καταπολέμηση παρασίτων (φυλλοξήρας, προσκοκυρίδος κ.ά.), βλαπτικών ζώων (άρουαίων), για πρόληψη παγετού, άπόπλυση άλατούχων εδαφών.

Μαζύ με τα άνωτέρω κυριότατα ειδικά άποτελέσματα, είτε σαν έπακόλουθο αυτών, ή έφαρμογή της άρδευσης συνεπάγεται τα έπόμενα μέγιστη σημασίας οικονομικά και κοινωνικά

ΓΕΝΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

α) Αύξηση του άκαθαρίστου γεωργικού εισοδήματος. Κατά τον Χρ. Εύελπιδου (Η Γεωργία της Ελλάδας σελ. 14): «Διά της εκτελέσεως ύδραυλικών έργων, μεμονωμένων ή γενικωτέρων, το γεωργικόν εισόδημα ηύξήθη εις πλείστας πε-

(56) ΑΤΕ: Το έργον μιας δεκαετίας (1929-39). Άθηναι 1940 σελ. 57. Ν. Άναγνωστοπούλου: Ο κόμος των Σεργών. Άθηναι 1936 σελ. 118 έφ. Ν. Άναγνωστοπούλου-Γ. Γαλαή: Η Άγροική πέσις. Άθηναι 1938, σ. 166 έφ. Ν. Άναγνωστοπούλου-Δ. Άναγνωστοπούλου: Η περιφέρεια Θηβών. Άθηναι 1939, σ. 79 έφ. Ν. Άϊβολιώτης: Ο κόμος της Μεσσηνίας. Άθηναι 1942, σ. 140 και 205 έφ. Χρ. Εύελπιδου: Αι φυσικοί συνθήκες κ.π. σελ. 141. Ν. Τσαλη: Τα μαγγανοπήδητα εις την πεδιάδα Θεσσαλονίκης. Δελτίον ΑΤΕ 1937 τ. Β. Κ. Σουλιάδη: Τα πεπραγμένα της πρώτης έπαισις του Όργ. Βάμβουκος. Άθηναι 1938, σ. 12. Γ. Σάπρτσλη: Η άρδευσις των άσις δεινών. Δελτίον ΑΤΕ 1939, τ. Ι. Γ. Γαλάς: Η περιφέρεια Καλλινής και οι άρδευσεις. Δελτίον ΑΤΕ 1939, τ. Ι. Χρ. Τερχιλή: Ο άρδευτικός όίτος εις το Θριάσιον πεδίον. Έ.Ε. Λεύθερον Βήμα τής 2-4-1938.

ριφερείας από το τρίπλασιον εις το πενταπλασιον, εφόσον την άρδευσην ήκολούθησεν έντατική καλλιέργεια». Υπολογίζει δε (ε. α. σελ. 35) σάν μέσο όρο της τριετίας 1937—39, την άκαθάριστη πρόσοδο του κητευτικού συστήματος (περιλαμβανόντος τήν προίοντα των λαχανοκήπων, κατά την Γεωγραφική στατιστική, δηλ. τήν ξηρική και ποτιστική μαζή), σέ δρχ. 1883 κατά στρέμμα, έναντι δρχ. 573 του άροτραίου συστήματος (περιλαμβανόντος τήν σιτηρά, όσπρια, κτηνοτροφικά φυτά και τήν βιομηχανικά φυτά πλύν του καπνού, έπίσης άρδευόμενα και ξηρικά).

Είναι φανερό πώς λόγω της φύσης των χρησιμοποιηθέντων στατιστικών στοιχείων, ή μέν άκαθάριστη πρόσοδος του κητευτικού συστήματος είναι μικρότερη παρα των άρδευομένων κητευτικών καλλιεργειών, ή δε άκαθάριστη πρόσοδος του άροτραίου συστήματος είναι μεγαλύτερη παρα των ξηρικών αντίστοιχων καλλιεργειών (σιτηρών, όσπρίων, κτηνοτροφικών και βιομηχανικών φυτών). Έτσι ή διαφορά τους παρουσιάζεται στην σύγκριση «κητευτικού» και «άροτραίου» συστήματος μικρότερη από την υπάρχουσα στην πραγματικότητα μεταξύ άρδευομένων και ξηρικών καλλιεργειών.

Ο Κ. Φωκάς Κοσμετάτος (ή σύμβολή του άρδευτικού ύδατος κλπ. σελ. 26—30) υπολογίζει γιά τήν 1938, σέ 1859 δρχ. την άκαθάριστη πρόσοδο κατά στρέμμα των προίοντων λαχανοκήπων (ξηρικών και ποτιστικών μαζή), έναντι 472 δρχ. των «όσπρίων» (περιλαμβανόντων και τήν άρδευόμενα) και 570 δρχ. των «σιτηρών» (περιλαμβανόντων έπίσης τα άρδευόμενα) γενικά δέ 797 δρχ. όλων των άλλων—πλήν των «προίοντων λαχανοκήπων»—καλλιεργειών.

Προφανώς και έδώ δέν κατέστη δυνατός σαφής διαχωρισμός της άκαθαρίστου προσόδου των άρδευομένων από των μη άρδευομένων καλλιεργειών.

Ακριβώς λόγω των ελλείψεων των εις την διάθεσίν των στατιστικών στοιχείων και οι δυο αναφερθέντες συγγραφείς τονίζουν ότι ή προκύπτουσα άκαθάριστη πρόσοδος είναι μικρή, σημαντικά μικρότερη από τήν δεδομένα άρδευομένων καλλιεργειών διαφορών περιοχών της Ελλάδος.

Πραγματικά, από τήν διατιθέμενα στοιχεία (56) προκύπτει πώς ή άκαθάριστη πρόσοδος των άρδευομένων καλλιεργειών κατά στρέμμα, παρουσιάζεται ως άκολουθώς (τιμές 1937—39).

1) Άραβόσπος	δρχ. 1.200—1.500	6) Μανδάρinia	δρχ. 4.000—4.500
2) Όρυζα	> 1.700—1.900	7) Κητευτικά	> 3.000—6.500
3) Βαμβας	> 1.500—3.500	8) Γεώμηλα	> 4.500—7.000
4) Μηδική	> 2.100—3.800	9) Πορτοκάλια	> 6.000—8.000
5) Άραβας	> 3.400—3.800	10) Λεμόνια	> 10.000—11.500

Η άνωτέρω κατάταξη κατά αύξανόμενη άκαθάριστη πρόσοδος έξηγει την τάση προς επέκταση της καλλιέργειας του βάμβακος, μηδικής, άραβίδος, κητευτικών, γεωμήλων και έσπεριδοειδών στις ήδη άρδευόμενες έκτασεις εις βυρος του άραβόσπου (όπου και οι άλλες παραγωγικές συνθήκες τήν έπιτρέπουν), και την έγκατάσταση κατά προτίμηση των καλλιεργειών αυτών εις τήν νέα άρδευόμενα έδαφη.

Έναντι αυτών των άκαθαρίστων προσόδων των άρδευομένων καλλιεργειών, κατά την ίδια περίοδο 1937—39, οι ξηρικές καλλιέργειες παρουσιάζουν σημαντικά μικρότερη κατά στρέμμα άκαθάριστη πρόσοδος:

1) Άραβόσπος	δρχ. 250—400	7) Έλαία	δρχ. 600—1.000
2) Βίος	> 300—400	8) Βάμβαξ	> 700—1.000
3) Κρεθί	> 350—500	9) Όπωρώνες	> 1.000—1.600
4) Όσπρια	> 400—600	10) Γεώμηλα	> 1.200—1.800
5) Σίτος	> 400—750	11) Σταφίδ, Κορινθ.	> 1.200—2.000
6) Άμπελος οινόφρος	> 600—900	12) Σουλτανίνα	> 3.000—4.200

Η σημαντική διαφορά της άκαθαρίστου προσόδου των δυο κατηγοριών καλλιεργειών: άρδευομένων και ξηρικών, παρα τήν ύφιστάμενες έλλείψεις στην εκδήλωση, ανάπτυξη και αξιοποίηση της ποτιστικής έκμετάλλευσης και παρα την Κρατική προστασία της τιμής του έγγώριου σίτου—πού έπίδρα σ' όλα τήν σιτηρά και όσπρια—άποδείχνει και μόνη αυτή τή σημασία της άρδευσης γιά τή χώρα μας.

β) Αύξηση της τιμής της γής. Άμεση οικονομική συνέπεια της αύξησης της άκαθαρίστου προσόδου από την άρδευτική καλλιέργεια είναι ή αύξηση της τιμής των ποτιστικών γαιών. Αυτή είναι γενικά μεγαλύτερη στις περιοχές έντατικής έκμετάλλευσης της γής (στους κάμπους, κοντά στά άστικά κέντρα, κοντά στις γραμμές συγκοινωνίας), και άνέρεχεται στο τετραπλάσιο των ξηρικών γαιών όταν τή έδαφος χρησιμοποιείται γιά τις μικρότερες πρόσοδους καλλιεργειών (άραβόσπος), στο δεκαπλάσιο όταν χρησιμοποιείται γιά κη-

τευτικά, και φθάνει στο 30πλάσιο όταν έκμεταλλεύεται με έσπεριδοειδή (57).

Η διαφορά της τιμής του έδάφους μεταξύ ποτιστικών και ξηρικών καλλιεργειών είναι μικρότερη στις περιοχές έντατικής έκμετάλλευσης της γής, γιατί σ' αυτές και ή ξηρική καλλιέργεια γίνεται έντατικά και άποδίδει ύψηλότερη άκαθάριστη πρόσοδος (π. χ. στην πεδιάδα των Χανίων, το φθινόπωρο του 1939, άξία ενός στρεμματός έσπεριδοειδών δρχ. 35—50.000, κητευτικών δρχ. 25—30.000, έλαιώνος δρχ. 14—22.000, οίναμπελου δρχ. 12—15.000, άνοιχτοί άγροι—έξωχώ-ραφα 4—6.000, σόχωνα—κοπροχώραφα 8—10.000) (58).

γ) Αύξηση της καταβαλλόμενης κατά στρέμμα εργασίας. Συγκριτικά με τις ξηρικές, οι ποτιστικές καλλιεργειες απαιτούν πολύ μεγαλύτερο αριθμό ήμερομισθίων σε κάθε έποχή, είτε συνολικά σ' όλο τήν χρόνο, τόσο μεγαλύτερο όσο ή χρησιμοποιήση της γής γίνεται έντατικώτερη, με διαδοχή της μιάς καλλιεργείας ύστερα από την άλλη.

Στή μικρή έκταση κητευτικής καλλιέργειας των 7—10 στρεμμίων (αναλογως με τόν βαθμό της έντασής της), ή άγροτική οίκογενεια βρίσκει πλήρη άπασχόληση, και ικανοποιητική άκαθάριστο πρόσοδο, όταν ή έκμετάλλευση της συντελεσθείσας παραγωγής δέν γίνεται έντονη από τή έμπόριο και την άγροτική βιομηχανία.

Άλλα και ή τιμή του ήμερομισθίου των άγροργατών είναι ύψηλότερη στις κητευτικές καλλιεργειες, και λόγω της πιδ έπιπληξης εργασίας και λόγω της ειδικεύσεως—περισσότερων τεχνικών γνώσεων που απαιτούν.

Έάντι 2,6 ήμερομισθίων απαιτομένων έν γένει διά την καλλιέργειαν και συγκομιδήν 1 στρ. σιτηρών, 3,3 ήμερ. έλαιό-δένδρων παραγωγής έλαιου, και 7,5 ήμερ. άμπέλου οινόφρου, χρειάζονται κατά μέσον όρον 13,2 ήμερ. διά τήν πατάτα, 10,1 διά τήν μποστανικά, 14,5 διά τήν τομάτα, 14,2 διά τήν βαμβάκι, 11,3 διά τήν όρυζα, 13,2 διά τούς μηλεώνας, 16 διά τήν έσπεριδοειδή (Χρ. Εδελπίδη: Η Γεωργία της Ελλάδος σελ. 34, Θεωρία και πράξη άγροτ. πολιτικής και οίκονομίας σελ. 183).

Εις την Άγροτικήν πεδιάδα έναντι 3,1 ήμερομ. απαιτομένων διά την καλλιέργειαν και συγκομιδήν σίτου, χρειάζονται 21,75 ήμερ. διά τήν μποστανικά, 21 διά τήν τομάτα, 14,6 διά τόν βαμβάκι, 22 διά τόν ποτιστικών καπνών (έναντι 11 του ξηρικού), 11,5 διά τήν γεώμηλα (Ν. Αναγνωστοπούλου—Γ. Γάγαλη: Η Άγροτική πεδιάς σελ. 187).

Εις τās κητευτικές καλλιεργείας Άττικής απαιτούνται διά τήν καλλιέργειαν και συγκομιδήν: 1 στρ. λαχανικών ήμερομισθία 27, σπανακίου ήμερ. 22,5, χλωρών κουνιών 15,5 ήμερ., τομάτας 35,5 ήμερ., μελιτζάνας 34 ήμερομισθία (Ν. Κανάσης: Οι λαχανοκήποι Άττικής, Αθήναι 1944, σελ. 181 έφ.).

δ) Αύξηση του πληθυσμού στις περιοχές άρδευτικής καλλιέργειας. Η δυνατότητα σταθερής άπασχόλησης περισσότερου άγροτικού και έργατικού πληθυσμού στις ποτιστικές καλλιεργειες και ή μεγάλη ανάπτυξη της σύγχρονης άγροτικής βιομηχανίας, έχουν σάν άποτέλεσμα χαρακτηριστική πύκνωση του πληθυσμού στις περιοχές της άρδευτικής έκμετάλλευσης.

Εκτός από τή βιομηχανία κέντρα που παρουσιάζουν μεγίστη συγκέντρωση πληθυσμού, και τή Γεωργικά κέντρα έντατικής καλλιέργειας—και τέτοια είναι κατ' έξοχήν ή άρδευτική—, παρουσιάζουν σχετικά μεγάλη πυκνότητα πληθυσμού: Όλλανδία (282 κάτοικοι κατά τετρ. χιλίομ. τή 1933), Δομβαρδία (284 κάτ. τή 1931), Καταλωνία (284 κάτ. τή 1930), κοιλάδα του Νείλου (455 κάτ. τή 1937), περιοχή του Γάγγη (252 κάτ. τή 1931), του Κιρινού ποταμού (340 κάτ. τή 1926), του Κίρινου ποταμού (230 κάτ. τή 1926).

Και στην Ελλάδα παρουσιάζεται χαρακτηριστικά ύψηλή ή πυκνότητα του άγροτικού πληθυσμού στους «κάμπους», και ιδίως σ' εκείνους όπου ή άρδευτική καλλιέργεια έχει πραγματοποιήσει μεγαλύτερη ανάπτυξη.

Έτσι σέ πυκνότητα του πληθυσμού της Ελλάδας τή 1940 κάτοικοι 57 κατά τετρ. χιλίομετρο έπιφάνειας, και τήν άγροτικού πληθυσμού κάτοικοι 50 κατά τετρ. χιλίομ. παραγωγικής γής, οι κατωτέρω αναγραφόμενοι «κάμποι» παρουσιάζουν πολλαπλάσια πυκνότητα πληθυσμού, από τήν τριπλάσια της μέσης άγροτικής ως τή 9πλάσια (59).

57) Χρ. Εδελπίδη: Θεωρία και πράξις άγροτικής πολιτικής και οίκονομίας, σελ. 190.

58) Άρ. Κρίαρη: Γεωργοοίκονομική μελέτη πεδιάδας Χανίων, 1939 (άνεκδοτ).

59) Στοιχεία από τις αναφερθείσες μονογραφίες (56) και (58).

Πεδιάς Άργους	κάτοικοι	141 (1935)	Κατά τετρ. χιλ. παραγωγικής γής
> Σεργών	>	148 (1933)	
> Χανίων	>	167 (1939)	
> Μεσσηνίας	>	425 (1938)	

Η αύξηση του πληθυσμού προέρχεται και από τούς ήδη έγκαταστημένους άγρότες, αλλά και από τή συροή όρεινου πληθυσμού που κατεβαίνει στην πεδιάδα γιατί βρίσκει διαρκέστερη άγροτική άπασχόληση, άκόμη δέ και από την ανάπτυξη έργατικού πληθυσμού που έργάζεται στις γεωργικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες.

ε) Ανάπτυξη των Γεωργικών Βιομηχανιών και Βιοτεχνιών, συσκευασίας, κατεργασίας και συντήρησης—κονσερβοποιίας των γεωργικών προϊόντων. Η σύγχρονη και συνδυασμένη έγκατάσταση και ανάπτυξη τους έχει άποτέλεσμα την πρόσοδο με ταχύτερο ρυθμό και μεγαλύτερη ασφάλεια των προσφορώτερων και άποδοτικώτερων άρδευτικών καλλιεργειών.

Έτσι στην Άργολική πεδιάδα μέχρι τή 1935, έκτός από τή υπάρχοντα 4 μηχανοκίνητα έλαιουργεία, 2 μεταξουργεία και 2 τυροκομεία, που έξυπηρετούσαν τις ξηρικές καλλιεργειες και την Κτηνοτροφία, ιδρύθηκαν και λειτουργούσαν 20 έργοστάσια κονσερβοποιίας που παρήγαν τήν χρόνο 720 τόννους κονσέρβες (μπιζέλια, κουνιά, άγκυράδες, κληματοφύλλα, φασόλια, κολοκύθια, μπάμιες, μελιτζάνες και τομάτες), και 1.200 τόννους πελτέ τομάτας. (Ν. Αναγνωστοπούλου—Γ. Γάγαλη: Η Άγροτική πεδιάς, σελ. 219 έφ.).

στ) Αί άρδευσεις άκόμουν εύργετικήν επίδρασην και διά των έμμέσων και άποτέρων συνεπειών των, διότι άνυψούσιν τήν άγοραστικήν δύναμιν των κατοίκων, δεδομένου ότι ούτοι άναμένοντες να έσπαρξουν χρήματα έκ βεβαίας ως προς τήν άπόδοσιν της καλλιέργειας, καθ' ό άρδευομένης, συνεπώς έχουσι πίστην, ένών οι των ξηρικών περιοχών και άγοραστικήν δύναμιν ήλαττωμένην έχουν και πίστην μικράν και δή άνάλογον προς τήν άβεβαιότητα της άποδόσεως της ξηρικής των καλλιεργείας. (Κ. Φωκάς Κοσμετάτος: Η σύμβολή του άρδευτικού ύδατος κλπ., σελ. 84).

ζ) Η ανάπτυξη των άρδευομένων καλλιεργειών συνεπάγεται γενική βελτίωση της καλλιέργειας και της οίκονομίας των άγροτών της άρδευόμενης, αλλά και της περβάλλουσας εύρύτερης περιφέρειας, όταν, όπως συχνά συμβαίνει—συνδέεται με τήν εκτέλεση και άλλων έγγειοβελτιωτικών έργων: άντιπλημμυρικών, άποξηραντικών, άποστραγγιστικών, που πρέπει να προηγηθούν καθώς και έργων ύδρευσης των χωριών.

Επίσης όταν συνδυάζεται με τήν εκτέλεση ύδρευσης, καθ' όσον τήν άπόδοσιν της άρδευσης και τήν άπασχόληση, θά παρέχουν και ήλεκτρική ένέργεια γιά ποικίλες χρήσεις στή χωριά και στις γεωργικές βιομηχανίες της περιοχής.

Από τήν έκτεθέντα άνωτέρω ειδικά και γενικά άποτέλεσματα της έφαρμογής της άρδευτικής καλλιέργειας καταδεικνύεται ή τεταμένη οίκονομική και κοινωνική σημασία της γιά τήν πατρίδα μας.

2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γιά μιά έξασφαλισμένη και πλούσια άπόδοση, και κατά τις περιστάσεις—ιδίως δεινδροκομίας και κητευτικών—και γιά τή βελτίωση της ποιότητας, έχουν άνάγκη άρδευσης όλες οι καλλιέργειες της Ελλάδας.

Ο Ίακ. Παπαδόπουλος (Τό άρδευτικό πρόβλημα της Ελλάδος, Άνταϊος, τ. 17—18 και έπ.) κατέδειξε βάσει της κατανομής των ξηρών μηνών στην Ελλάδα, πώς σ' όλες τις κατηγορίες των εδαφών μας, γιά όλες τις ποικιλίες των γεωργικών έκμεταλλευομένων φυτών, και σ' όλη την Ελλάδα—άκόμα και στις περισσότερες πολύμυθρες περιοχές—υπάρχει άνάγκη άρδευσης επί μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα της έποχής ξηρασίας, εφόσον έπιδιώκουμε μιά έντατική φυτοτεχνική έκμετάλλευση.

Τήν άνάγκη της άρδευσης και τή μεγάλη όφελήματα από τήν έφαρμογή της, τή έχουν κατανοήσει καλά οι άγρότες μας, γιαντό παντοτε κατεβαλαν και κατιβαλλουν προσπάθειες γιά τήν έξασφάλιση άρδευτικού νερού.

Τόσο κατό τόν μεγάλο έθνικοαπελευθερωτικό άγώνα τή 1821, στις Έθνοσυνελεύσεις της επαναστατικής περιόδου, όσο και μετά τήν άπελευθέρωση, στους πολιτικούς και κοινωνικούς άγώνες που άκολούθησαν, οι άγρότες μαζί με τή αίτημα της διανομής των «έθνικών γαιών» στην άρχή και της

άπαλλοτρίωσης των τοιφυλικών, άργότερα, έθεταν και τή αίτημα της άπαλλοτρίωσης των άρδευτικών ύδατων ύπερ των καλλιεργειών, και τήν εκτέλεση από τή Κράτος έργων γιά τήν προστασία της γής από τή βλαπτική περίσσεια του νερού (άντιπλημμυρικών, άποξηραντικών, άποστραγγιστικών), καθώς και γιά τήν έξασφάλισή του, στην περίπτωση της έλλειψης, ύπερ των καλλιεργειών, με τήν εκτέλεση έργων άρδευτικών (χρησιμοποίηση κυρίως ποταμίων, λιμναίων και πηγαιών ύδατων) (60).

Δυστυχώς στατιστικά στοιχεία γιά τήν έκταση και τις κατηγορίες των άρδευτικών καλλιεργειών στο άπώτερο παρελθόν δέν υπάρχουν. Χαρακτηριστικό και αυτό της κακομοιρίας του «μεγαλοιδεάτικου» Κράτους και της σύνταξης των στατιστικών από πάσης φύσεως γραφειοκράτες. Στατιστικά στοιχεία των άρδευομένων καλλιεργειών υπάρχουν μόνο γιά τή 10 τελευταία πρό του πολέμου χρόνια.

Τήν ανάπτυξη των άρδευομένων καλλιεργειών στην Ελλάδα κατά τήν περίοδο 1929—1939 δείχνει ο Πίνακας XVIII.

Από τόν Πίνακα XVIII καταφαίνεται ότι:

α) Οι άρδευόμενες καλλιεργειες στην Ελλάδα τή 1939 καταλαμβάνουν έκταση 2.058.431 στρεμμάτων, που άντιπροσωπεύει τή 7,9 % του συνόλου των καλλιεργουμένων έκτάσεων της χώρας.

β) Τό μεγαλύτερο ποσοστό άρδευομένων γαιών έπί του συνόλου των καλλιεργουμένων παρουσιάζει ή Ήπειρος με 15,8 %, άκολουθεί ή Στερεά Ελλάδα—Εύβοια με 14,2 % και έπονται ή Πελοπόννησος, Κυκλάδες και Κρήτη.

γ) Ένώ ή έκταση των άρδευομένων γαιών αύξήθηκε απόλυτα στο διάστημα 1929—39 κατά 264.753 στρέμματα, δηλ. κατά 15 % σχευικά με τή 1929, ή αναλογία τους προς τή σύνολο των καλλιεργουμένων εδαφών έλαττώθηκε σημαντικά, από 10,7 % τή 1926 σέ 7,9 % τή 1939 δηλαδή κατά 26 %.

Αυτό φανερώνει πώς ή ανάπτυξη των άρδευομένων καλλιεργειών κατά τή θεωρούμενο χρονικό διάστημα ήταν πολύ μικρότερη από τήν ανάπτυξη των ξηρικών καλλιεργειών, ή ανάπτυξη δηλ. της Γεωργίας μας ως προς τήν εκδήλωση αυτή της καλλιέργειας, τήν άρδευση, όχι μόνο δέν συνετέλεσθη προς τήν κατεύθυνση της έντασης, αλλά αντίθετα ή ένταση της καλλιέργειας στο θεωρούμενο χρονικό διάστημα έλαττώθηκε ως προς τήν άρδευση.

Τή μεγαλύτερη σχετική έλάττωση παρουσιάζει ή Ήπειρος (6,0 %), ένών αύξηση της αναλογίας παρουσιάζουν οι Κυκλάδες (3,6 %), ή Έπτάνησος (2,3 %) και τή νησιά του Άρχιπελάγους (1,1 %).

δ) Επί του συνόλου των άρδευομένων τή 1939 έκτάσεων, τή μεγαλύτερο ποσοστό άντιπροσωπεύουν οι άρδευόμενες γαίες της Στερεάς Ελλάδας—Εύβοιας (30,3 %), και της Πελοποννήσου (23,8 %).

Η Παλαιά Ελλάδα κατέχει τή 65,3 % των άρδευομένων εδαφών, ή δέ Νέα Ελλάδα τή 34,7 %.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ή διάκριση των άρδευομένων καλλιεργειών σέ δεινδρώδεις (έσπεριδοειδή, όπωρώνες, άμπέλους, έλαιώνες), και μη δεινδρώδεις (σίτος, όρυζα, άραβόσπος, όσπρια, σανός κριθής, μηδική, κητευτικά, βιομηχανικά φυτά).

Αυτήν δείχνει γιά τή 1939 κατά Γεωγραφικά διαμερίσματα ο Πίνακας XIX.

Από τόν Πίνακα XIX προκύπτει ότι:

α) Τή 1939 οι άρδευόμενες καλλιεργειες παρουσιάζουν τήν άκόλουθη γενική κατανομή:

Άρδευόμενες δεινδρώδεις καλλιεργειες στρέμ. 321.251=16 %
Άρδευόμενες μη δεινδρώδεις καλλιεργειες > 1.737.180=84 %
2.058.431 100

β) Τό μεγαλύτερο ποσοστό άρδευομένων δεινδρώδων καλλιεργειών παρουσιάζει ή Κρήτη με 60 % του συνόλου των ποτιστικών γαιών της (έσπεριδοειδή, όπωρώνες, έλαιώνες). Άκολουθούν τή νησιά του Άρχιπελάγους με 45 %, ή Έπτάνησος με 44 % και ή Θεσσαλία με 42 % (πού όφείλεται σχεδόν έξ ολοκλήρου στις άρδευόμενες δεινδρώδεις καλλιεργειες τή Πηλίου). Τό σχετικό ύψηλό ποσοστό της Δ Θράκης (24 %)

(60) Δ. Ζωγράφου: Ιστορία της Ελληνικής Γεωργίας τόμ. Β'—Γ' Αθήναι 1923—24.

οφείλονται στους άρδευόμενους όπωρώνες και έλαιώνες της Σαμοθράκης.

Τα μικρότερα ποσοστά άρδευόμενων δενδρωδών καλλιερ-
γειών—και τα μεγαλύτερα των άρδευόμενων μη δενδρω-
δών—παρουσιάζουν: η Μακεδονία με 5% έναντι 95% των
μη δενδρωδών (κυρίως άραβόσιτος, βαμβάκι, κηπευτικά,
μηδική, όσπρια, γεώμηλα). Η Στερεά Ελλάδα-Εύβοια με
6% δενδρωδών έναντι 94% μη δενδρωδών (κυρίως βαμ-

βάκι, άραβόσιτος, μηδική). Η Ήπειρος με 7% δενδρωδών
(έσπεριδοειδή Άρτας και Πόργας κυρίως), έναντι 93% των
μη δενδρωδών (κυρίως άραβόσιτος, όψιζα, μηδική).

γ) Επί του συνόλου των εκτάσεων των μη δενδρωδών
καλλιεργείων της Ελλάδας, οι άρδευόμενες μη δενδρώδεις
καλλιέργειες αποτελούν μόνο τα 8%. Επί δε του συνόλου
των εκτάσεων δενδρωδών καλλιεργείων της Ελλάδας, οι
άρδευόμενες δενδρώδεις καλλιέργειες αποτελούν μόνο τα 6%.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΧVIII

Η εξέλιξη των άρδευόμενων εκτάσεων στην Ελλάδα (1929-1939) (61)

Γεωγραφικά διαμερίσματα	1929 στρέμματα	1939 στρέμματα	Διαφορά ± 1929-1939 στρέμματα	Αναλογία % καλλινων εκτάσεων		Διαφορά ± αναλογίας % 1929-1939	Ποσοστό % άρδευόμενης εκτασης του 1939
				1929	1939		
Θεσσαλία	173.813	175.707	+ 1.894	7,8	5,4	- 2,4	8,5
Στερεά Έλλάς-Εύβοια	547.140	624.121	+ 76.981	19,4	14,2	- 5,2	30,3
Πελοπόννησος	413.425	489.326	+ 75.901	13,8	9,5	- 4,3	23,8
Κυκλάδες	15.088	32.560	+ 17.472	5,6	9,2	+ 3,6	1,6
Ίόνιοι νήσοι	7.336	21.852	+ 14.516	1,7	4,0	+ 2,3	1,1
	1.156.802	1.343.566	+ 186.764	13,2	9,8	- 3,4	65,3
Μακεδονία	323.920	334.735	+ 10.815	7,6	5,0	- 2,6	16,2
Ήπειρος	167.974	186.843	+ 18.869	21,8	15,8	- 6,0	9,8
Κρήτη	101.022	133.379	+ 32.357	9,5	7,4	- 2,1	6,7
Νήσοι Αρχιπελάγους	24.815	33.649	+ 8.834	3,4	4,5	+ 1,1	1,9
Δυτική Θράκη	11.145	16.259	+ 5.114	1,0	0,9	- 0,1	0,8
	628.876	714.865	+ 85.989	7,9	5,8	- 2,1	34,7
	1.785.678	2.058.431	+ 264.753	10,7	7,9	- 2,8	100.-

ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΙΧ

Κατάταξη των άρδευόμενων το 1939 εκτάσεων σε δενδρώδεις και λοιπές καλλιέργειες (62)

Γεωγραφικά διαμερίσματα	Δενδρώδεις (α) στρέμματα	Λοιπές (β) στρέμματα	Αναλογία %		Αναλογία % του συνόλου των καλλιεργουμένων	
			Δενδρωδών	Λοιπών	Δενδρωδών	Λοιπών
Θεσσαλία	74.305	101.402	42	53	22	8
Στερεά Έλλάς-Εύβοια	35.136	588.985	6	94	4	16
Πελοπόννησος	62.876	426.450	13	87	3	13
Κυκλάδες	3.100	29.460	10	90	4	11
Ίόνιοι νήσοι	9.650	12.202	44	66	3	7
	185.067	1.158.499	14	86	5	11
Μακεδονία	18.517	316.218	5	95	5	5
Ήπειρος	13.961	172.882	7	93	6	18
Κρήτη	82.337	56.042	60	40	8	6
Νήσοι Αρχιπελάγους	17.460	21.189	45	55	6	4
Δυτ. Θράκη	3.909	12.350	24	76	4	1
	136.184	578.631	19	81	7	5,5
	321.251	1.737.180	16	84	6	8

α) Δενδρώδεις=έσπεριδοειδή, όπωρώνες, άμπελώνες, έλαιώνες.
β) Λοιπές=σίτος, όρυζα, άραβόσιτος, όσπρια, σάνος κριθής, μηδική,
κηπευτικά, βιομηχανικά φυτά.

Κατά Γεωγραφικά διαμερίσματα, το μεγαλύτερο ποσοστό
άρδευόμενων δενδρωδών καλλιεργείων παρουσιάζει η Θεσ-
σαλία. Τα 22% των δενδρωδών καλλιεργείων της άρδευον-
ται (δενδρώδεις καλλιέργειες του Πηλίου).

(61) Βασει δεδομένων της Γεωργ. απογραφής του 1929 και στατιστ.
στοιχείων της Διεύσεως Μελετών του Υπ. Γεωργίας για το 1939. Η Γεωργ.
απογραφή του 1911 δεν παρέχει στοιχεία για τις άρδευόμενες εκτάσεις.

(62) Βασει στοιχείων της Διεύσεως Μελετών του Υπ. Γεωργίας.

Από τις μη δενδρώδεις καλλιέργειες, το ύψιλότερο πο-
σοστό άρδευ μένων παρουσιάζει η Ήπειρος με 18% (άρα-
βόσιτος κυρίως), και η Στερεά Ελλάδα-Εύβοια με 16%
(βαμβάκι, άραβόσιτος, μηδική).

Την κατανομή των άρδευόμενων το 1939 εκτάσεων κατά
κατηγορίες καλλιεργείων και κατά τις κυριότερες καλλιέρ-
γειες, τις έσωτερικες αναλογίες των καλλιεργείων, και την
αναλογία της άρδευόμενης έκτασης προς τη συνολική έκταση
κάθε καλλιέργειας, δίδει ο Πίνακας ΧΧ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΧ

Κατανομή των άρδευόμενων το 1939 εκτάσεων
κατά καλλιέργειες (63)

Κατηγορίες καλλιεργείων	Αρδευόμενες καλλιέργειες	Στρέμματα	Αναλογία % κάθε καλλιεργείας	Ποσοστό κατηγοριών έπ. συνόλου	Αναλογία άρ- δευόμενης προς συνολική καλ- λιέργεια
Σιτηρά	Αραβόσιτος (α)	499.410	89		17,6
	Σίτος	82.772	6		0,3
	Όρυζα	27.315	5		100.-
		559.527	100.-	27	4,3 (ε)
Όσπρια	Όσπρια (β)	118.981		5,5	11,1 (στ)
	Βαμβάξ	275.210	78		37,5
	Καπνός	47.522	14		5,4
Βιομηχανι- κά φυτά	Λοιπά (γ)	27.881	8		2,0
		350.613	100.-	17,5	15,9 (ζ)
Κτηνοτροφι- κά φυτά	Μηδική	144.569	51		100.-
	Αραβόσιτος (δ)	124.852	44		4,4
	Λοιπά	11.902	5		0,3 (η)
		281.323	100.-	13,5	7,1
Κηπευτικά	Κηπευτικά	299.683		14,5	68,7
Γεώμηλα	Γεώμηλα	125.258		6	57,6
Φυτώρ.-άνθη	Φυτώρ.-άνθη	1.795			100.-
Δενδρώδεις καλλιέργειες	Όπωρώνες	125.243	39		15 (θ)
	Εσπεριδοειδή	111.147	34,5		100.-
	Έλαιώνες	62.673	19,5		3.-
	Άμπελοι	22.188	7		0,9
		321.251	100.-	16	6.-
		2.058.431	100.-	7,9	

(α) Τα 4/5 του άρροισματος : άραβόσιτος + 50% ο έκτασεων άρα-
βόσιτου μετά φασιόλων. (β) Προστέθησαν τα 50% των εκτάσεων : άρα-
βόσιτος μετά φασιόλων. (γ) Κυρίως σπάρσιον, άραχίς, γλυκάνισον. (δ)
Το 1/5 του άρροισματος : εκτάσεις άραβόσιτου + 1/2 εκτάσεις άραβόσι-
τος μετά φασιόλων. (ε) Από την στατιστ. Υπουργ. Γεωργίας 1939 : σί-
τος, τό 1/4 κριθής, τα 4/5 άραβόσιτου, όρυζα, σμιγές, σιγάλης. (στ) Φα-
σιόλοι, έρέβινθοι, φακή, πλάς, κύαμοι. (γ) Βάμβας, καπνός, λίνον, κάν-
ναβίς, σπάρσι, άραχίς, γλυκάνισον, πιπέρι. (η) Βρώμη, βίκος, κριθή τα 3/4,
ρόβη, λάθυρος, λούπινα, κεχρί, σόργον, σόγια. (θ) Σύστηματικοί όπω-
ρώνες 70%.

Από τον Πίνακα ΧΧ προκύπτει ότι:

1) Το μεγαλύτερο ποσοστό άρδευόμενων εκτάσεων ανή-
κει στα σιτηρά (27%). Από αυτά δε τη μεγάλη αναλογία
κατέχει ο άραβόσιτος με 89%.

Το άμέσως μεγαλύτερο ποσοστό κατέχουν τα βιομηχα-
νικά φυτά με 17,5%. Από αυτά η μεγάλη έσωτερική ανα-
λογία ανήκει στον βάμβασκα (78%), ενώ ο άρδευόμενος κα-
πνός αποτελεί τα 14% μόνο των άρδευόμενων βιομηχανι-
κών φυτών.

Σε τρίτη μορφα έρχονται οι δενδρώδεις καλλιέργειες που
κατέχουν τα 16% των άρδευόμενων εκτάσεων, με έσωτε-
ρική αναλογία: Όπωρώνες 39%, έσπεριδοειδή 34,5%,
έλαιώνες 19,5%, άμπελοι 7%.

Την τετάρτη θέση κατέχουν τα κηπευτικά με 14,5% του
συνόλου των άρδευόμενων γαιών.

Την πέμπτη θέση καταλαμβάνουν τα κτηνοτροφικά φυτά
με 13,5%. Στην έσωτερική τους σύνθεση τα 51% κατέχει
η μηδική και τα 44% ο άραβόσιτος.

Τέλος την έκτη θέση κατέχουν τα γεώμηλα με 6% του
συνόλου των άρδευόμενων γαιών.

2) Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σχέση των άρ-
δευόμενων εκτάσεων κάθε είδους καλλιέργειας προς τη
συνολική έκταση της καλλιέργειας αυτής.

Όπως ήδη αναφέραμε, το σύνολο των άρδευόμενων
γαιών της Ελλάδας αναλογεί το 1939 στα 7,9% των καλ-
λιεργούμενων εκτάσεων.

Αναλυτικά από τον Πίνακα ΧΧ προκύπτει ότι:

α) Τα άρδευόμενα σιτηρά (για τροφή ανθρώπων) άποτε-
λούν τα 4,3% των αντίστοιχων εκτάσεων ανθρωπίνων. Από αυτά:
η όρυζα άρδύεται εξ ολοκλήρου (100%), ο σίτος μόνο κατά
το 0,3%, ο δε άρδευόμενος άραβόσιτος άποτελεί τα 17,6%
της κοτιχόμενης από αυτόν έκτασης (για τροφή ανθρώπων).

β) Τα άρδευόμενα όσπρια άποτελούν τα 11,1% των εκ-
τάσεων όσπρίων.

γ) Τα άρδευόμενα βιομηχανικά φυτά άποτελούν τα
15,9% των εκτάσεων βιομηχ. φυτών. Από αυτά: ο άρδευό-
μενος βάμβας άντιπροσωπεύει τα 37,5% του καλλιεργου-
μένου, ο άρδευόμενος καπνός τα 5,4% του καλλιεργουμέ-
νου καπνού.

δ) Τα άρδευόμενα κτηνοτροφικά φυτά άποτελούν τα 7,1%
των εκτάσεων κτηνοτροφικών φυτών (που περιλαμβάνουν
από τα σιτηρά: την βρώμη, το 1/5 των εκτάσεων του άραβό-
σίτου και τα 3/4 των εκτάσεων της κριθής). Από αυτά: η
μηδική άρδύεται εξ ολοκλήρου, κατά την Στατιστική, (ό-
πρχει όμως και ένα μικρό ποσοστό ξηρικά καλλιεργουμέ-
νης μηδικής), ο δε κτηνοτροφικός άραβόσιτος κατά τα 4,4%.

ε) Τα άρδευόμενα κηπευτικά άποτελούν τα 68,7% των
εκτάσεων κηπευτικών. Παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ποσο-
στό άρδευσης από τις μη άποκλειστικά ποτιστικές καλ-
λιέργειες.

στ) Τα άρδευόμενα γεώμηλα άποτελούν τα 57,6% των
καλλιεργουμένων, ποσοστό επίσης σημαντικό.

ζ) Οι άρδευόμενες δενδρώδεις καλλιέργειες άποτελούν,
όπως αναφέραμε και προηγουμένως (Πίνακας ΧΙΧ) τα 6%
μόνον των εκτάσεων δενδρωδών καλλιεργείων. Από αυτές:
οι άρδευόμενοι άμπελώνες άποτελούν τα 0,9% μόνο των
άμπελοφυτειών, οι άρδευόμενοι έλαιώνες τα 3% μόνο των
έλαιοφυτειών, και οι άρδευόμενοι όπωρώνες (μηλιές, άχλα-
διές, ροδακινιές, βερυκοκιές κυρίως) τα 70% περίπου των
συστηματικών φυτειών και τα 15% του συνόλου της έκτα-
σης που άντιστοιχεί στα καρποφόρα και όπωροφόρα δένδρα.

Κατά συνέπεια στην Ελλάδα τα τελευταία προ του πο-
λέμου χρόνια, εκτός των όρυζώνων, μηδικής και των έσπε-
ριδοκήπων που καλλιεργούνται ποτιστικά, από τις άλλες
καλλιέργειες παρουσιάζαν ύψηλό ποσοστό άρδευτικής έκμε-
τάλλευσης μόνο τα κηπευτικά και τα γεώμηλα, μέτριο ο
βάμβας και ο άραβόσιτος, πολύ μικρό δε ποσοστό άρδευτι-
κής έκμετάλλευσης οι άλλες άρδευόμενες καλλιέργειες.

Ακολουθεί: Η ανάπτυξη του «ζωοτροφικού συστήματος».

ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΑΜΕΣΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

(Συνέχεια απ' το προηγούμενο)

Σεις: Τη διάλυση, η αν όχι αυτό, την παράλυση και αλωση για λογαριασμό μας των Γεωργικών Συνεταιρισμών, που είχαν τό θράσος, ανεξάρτητοι κι' αυτοδιοικούμενοι, αλλά και κοθοδηγούμενοι από το κίνημα της εθνικής αντίστασης στην περιόδο της κατοχής, να βοηθήσουν σοβαρά τους αγρότες και τον αγώνα της εθνικής αντίστασης που εξέθεσε σαν δημοκρατική, την πατρίδα μας στα πέρατα του κόσμου.

Σεις: Τους υπαλλήλους και τα σωματεία τους που δεν κατόρθωσαν να μείνουν στο ίδιο πνευματικό καθυστέρημένο επίπεδο που τους άφησαν όταν οι δυο μεγάλοι άνδρες που εξέλιπαν κυβερνούσαν το τόπο μας και σήμερα μας παρουσιάζονται σαν παράγοντες.

Σεις: "Α! Σεις: τους εργάτες και τα σωματεία τους. Μα όμως επειδή είναι κάπως πιο πολύ ατίθασοι αυτοί, θα σάς φέρω με και βοήθεια απ' το εξωτερικό να τους δαμάσετε.

Κι' έτσι άρχισε, Κύριοι (Σιγρίν) το καταλυτικό έργο στις πόλεις, που είναι τα κέντρα εκπόρτωσης και κατανομής των εφοδίων με διαλεκτικές—αλλά κατοχή—καθώς και της διανομής στον έφοδιον κι' αυτές προορίζονται καθώς και στα χωριά που γίνονται οι αποστολές και διανομές.

Από κοινού συμφέροντος ορισμένοι όλοι όσοι συνδέονται με τα άφωνα, αλλά και ολόφωνα πολλές φορές, νήματα, που πύλο πάνω είπαμε, άρχισαν, ο καθένας από της θέσεως του, το έργο του τρυγητού. Οι βιομήχανοι τις πρώτες ύλες. Οι ήμέτεροι μεταφορείς τα μεταφορικά μέσα. Οι έμποροι, τις διανομές του λιμενισμού με έτεροβλήτη σύμβαση. Οι κυρίαρχοι των χωριών και της υπαίθρου με την εύλογη της Αγροτικής Τραπέζης, των Νομαρχών και Σιγριωτικών και Αστυνομικών Αρχών—τη διανομή υπέρ ημών και άλλων: των τρακτέρ, των άλιευτικών ειδών, των σπόρων, των λιπασμάτων, των ελδών γενικών διανομών κι' αποκλεισμό σε εύρεία κλίμακα κι' ανάλογα με τα κέρια κάθε τοπάρχου, των δημοκρατικών Έλάνων, οι όποιοι πρέπει: να μη φάν, να μη ντυθούν, να μη ποδεθούν, να μη στεγασθούν, να μη καλλιεργήσουν. Αλλά να πεθάνουν για να ζήσουν με φρούτα έμμεταλλεύτων. Σας διαβάτω απόσπασμα έκθεσης της ΟΥΝΡΑ Θεσσαλονίκης. «Προχθές μια μεγάλη άντη προοσώπεια άλιέων Θεσσαλονίκης με έπεσε κέφθη, ίνα έωρα παραπενοθεί, ότι αί Αθήναι άντι να διαθέσουν τα άλιευτικά έφόδια άπ' των τοπικών έπιτροπών, διέθεσαν άπ' εθελείας είδη εις τους άλιείς της περιφέρειας. Έτσι διετέθησαν είδη εις έτομα, τα όποια προέτιών ήδη έχουν άποθανεί, ως και εις τα άλλα, τα όποια ούδέποτε ήπηρεξαν άλιείς». Άλλο του Συνδέσμου Γεωπόνων Λαρίσης: «Οί Πλατυκαμπήτες πήραν 13 τρακτέρ ΟΥΝΡΑ έκτος άπ' εκείνα που είχαν. Οί Μελιώτες 9. Οί ίδιοι κήτες μόνον ένός κτήματος της Πλασίας Λαρίσης πήραν 5 τρακτέρ καθ' όν χρόνον όλόκληρα άλλα χωριά δέν πήραν καθόλου τρακτέρ, άν και είχαν ανάγκη. Στην περιφέρεια Φαρσάλων καθ' ούσιν ή διανομή των έφοδίων τρακτέρ—ζώων κλπ. γίνεται από τους τρομοκρατές κι' όχι από τις ύπηρεσίες». Μ' αυτά είναι όλη εικόνα μόνο σάν θα πάτε στα χωριά και μπήτε στα άντρα των ύπηρεσιών θα μπορέσετε να μάθετε την αλήθεια, όλη την τραγική αλήθεια.

Τό όργιο αυτό, Κύριοι, που από τη μια ώρα στην άλλη κάνει πάμπλουτα πολλά παρασιτικά πρόσωπα ή άλλα—σοβαρούς σαλταδόρους—που έπωλούνε της χαλάρειας της Κρατικής επαγούνησης ή της συνενοχής κατακλέβουν ή έφοδια ένώ παράλληλα στερεί των Έλληνικό Λαό των ειδών γενικών διανομών, που δικαιούται όσο και των εφοδίων που έρχονται στην Έλλάδα, όχι από και χωρίς σε πρόσωπα, άλλα γιατί ο Έλληνικός Λαός με τις άφθαστες θυσίες και ήρωι-

σμούς του νίκησε και προκάλεσε τό θαυμασμό και συνεπώς και την άλληλεγγύη όλου του κόσμου, πρέπει να σταματήσει άμέσως. Και δέν θα σταματήσει άν: οί Λαϊκές οργανώσεις από τη μια μεριά και ή ΟΥΝΡΑ από την άλλη, δέν συνεργασθούν στενά μετωξύ τους μέρις ότου, με ελεύθερες έκλογές αναδειχθεί λαοπρόβλητος Κυβέρνηση. Οί μόν πρώτες γιατί είναι οί μόνες οργανώσεις που έχουν άμεση δυνατότητα να ελπούν ότι λόγω άρχαιρειών προσφάτων εκπροσωπούν τό Λαό και συνεπώς ενδιαφέρονται ελλειρικά για τα ζήτημά του κι' άγωνίζονται γι' αυτά, ή δέ ΟΥΝΡΑ γιατί είναι έδω όχι για να βλέπει και ν' αναφέρει άπλως ότι βλέπει στη Κυβέρνηση, δηλ. καθ' ούσιν στα ίδια ύπηρεσιακά πρόσωπα, που συνευθύνονται για την κατάσταση ούτη κι' έχουν συμφέρο να πνίσουν κάθε κριτική κι' άποκάλυψη, άλλα βρίσκονται έδω για να διασπολίσουν τη καλή και δίκαιη διανομή των εφοδίων—υποβοηθούσα και υποβοηθούμενη στο έργο της όπο τις Λαϊκές οργανώσεις—έφόσον χιλιάδες περιπτώσεις άποδεικνύουν ότι οί ύπηρεσιακοί μηχανισμοί πουχον άνάμνη στην ύπόθεση δέν είναι στο ύψος τους. Έπιμένω σ' ούτό τό τελευταίο σημείο, Κύριοι, γιατί οί αντίδραστικές δυνάμεις, που έμφωλεύουν και στην ΟΥΝΡΑ—όπως γίνονται και με τό Δ.Ε.Σ. Άλλοτε, για να μην ύτάρξει από πονθενά παραμυθικός έλιγος για να καλυφθεί ότι έγινε σε βάρος των εφοδίων και για πούνει κάθε πίεση για ό,τι γίνεται σε βάρος του Λαού, καλλιεργούν συστηματικό στους ίδιόν τους τό της ΟΥΝΡΑ, την ιδέα ότι δέν πρέπει να έχουν με τις Λαϊκές οργανώσεις δηλ. τους συνεταιρισμούς, τα σωματεία, τους συλλόγους κλπ. καμμία συνεργασία και έπαφή γιατί υπάρχει κίνδυνος κλπ...».

Άλλ' άς μπου με τό μέσα στο ζήτημα αυτό. Πού είναι τα πύλ κορία κι' άδύνατο σημεία της ύπόθεσης των εφοδίων; 1ον) Τό ότι λόγω της άνυπαρξίας τραγικής βουλής και της μυστικότητας των ύπηρεσιών που διαχειρίζονται τό ζήτημα στις διάφορες φάσεις του καλύπτει πέπλος μυστηρίου την όλη ύπόθεση των διανομών των εφοδίων. Πρόγναι πλόν περιοδικών των δηλώσεων από τον άρχηγόν της έν Έλλάδι άποστολής κ. Μ' έλπεν, ή κοινή γνώμη δέν έχει κανένα άλλο καταποτισμό πραγματικό. Δέν έθεώρησαν ούτε θεωρούν βλέπετε τα Έγγραφα και ή Άγο. Τράπεζα καθήκον τους να διαφωτίσουν τον Έλληνα Λαό για ό,τι συμβαίνει, ότι γάνουν, μολονότι τό τύπος έπανειλημμένα τό ζήτησε. 2ον) Τό ότι όλες οι παραγγέλεις που έγιναν ως τώρα έγιναν με προσωπική δηλ. ύποκειμενική έκτίμηση των ζημιών και άναγκών από τις ύπηρεσίες και μάλιστα, όχι με συλλογική των άρμεδίων συλλόγων των έκτίμηση, άλλα ώρισμένων μόνον προσώπων, που σκέπτονται συνήθως όχι με γενικότερο πνεύμα. Έπ' ούτοφ τοφ σημείο οί δηλώσεις που έκανε τό Έγρ. Άνοιγδόρμησης, μολονότι ώρισμένα σημεία μπορούσαν να συζητηθούν, είναι συντριπτικές για τις ύπηρεσίες ούτες και τις εύθύνες που τις βαρύνουν. Άπό της πλευράς του άγροτικού τομέο θ' άρκεσθώ να σάς φέρω τρία μόνο παραδείγματα: 1) Τό ζήτημα του τρόπου αντιμετώπισης του σπόρου πέφτει—που από καθόρα εύθύνη των ύπηρεσιών δέν είχαμε όσο σπόρο χρειάζομυσαν και μπορούσαμε? έτσι πολλά χωριά άν και καλλιεργήθηκαν δέν σπάρθηκαν άλλα όταν όπό τα νερά πνίγησαν δέν άνασπάρθηκαν, 2) τό ζήτημα των άναγκών μας σε τρακτέρ, που άντι 3500—4000 τουλάχιστο που ήταν άπαραίτητα μετά τη καταστροφή των 50 % του ζωικού μας κεφαλαίου, παραγγέλθηκαν μόλις 2000, 3) τό ζήτημα της μη παραγγέλτας οικονομικού ύλικού, γιατί ή γραφειοκρατική κάστα της Άγροστ. Τραπέζης που γερίζεται τό ζήτημα άποδεικνύεται ότι δέν είχε ιδέα από πού ν' άρχισή για την ύπόθεση αυτή.

Τό τρίτο γενικό άδύνατο σημείο των ζήτηματωντων εφοδίων είναι: ΟΙ ΠΑΡΑΛΑΒΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ, ΦΟΡΤΩΣΗ κλπ. ΤΩΝ ΕΦΟΔΙΩΝ. Οί παρατηρήσεις σ' αυτά τα σημεία που είναι πολλές, μπορεί να συνοψισθούν στα έξης βασικά σημεία κατά τη γνώμη μου:

Στό ότι οί πλοίαρχοι που έρχονται άπ' έξω δέν φέρουν

καμμία εύθύνη για την ποσότητα και ποιότητα των εφοδίων που παραλαβαίνουν και μεταφέρουν και γι' αυτό δέν παραδίδουν με πρωτόκολλα λεπτομερή και κανονικά τα είδη στην εκφόρτωσή τους έδω.

Στό ότι δέν παρδίδονται τα είδη από τον πλοίαρχο σε καμμία ύπεύθυνη ύπηρεσία, άλλα μέχρι τινος εις την ιδιωτική εταιρεία έργολαβών φορτοεκφορτωτών Λιμένος Πειραιώς, τελευταία δέ σε διάφορους άτμοπλοίκους πράκτορες και αυτοί στην εταιρεία αυτή. Τό ίδιο γίνεται και στα άλλα έπιλεγμένα κέντρα. Μ' αυτό θελω να τονίσω τό σημαντικό γεγονός ότι μεταξύ πλοίαρχων και ύπηρεσιών παρεμβαλλονται ιδιώτες.

Η Άγροτική Τράπεζα παραλαμβάνει από την εταιρεία έργολάβων έπί παρλίας.

Τα βαπόρια δέν πλευρίζουν όλα, άλλα τα μεγάλα εκφορτώνονται με φορτηγίδες που πλευρίζουν σ' αυτά και άργά τη νύχτα πολλά, όταν γίνονται εκφορτώσεις.

Οί υπάλληλοι, που τελευταία, μετά την κριτική που έκανε ή ΕΛ. ΕΛ. ώρίσθησαν έκ μέρους της ΟΥΝΡΑ για να παρακολουθούν την έκφορτωση από τα βαπόρια δέν φαίνεται ότι άνταποκρίνονται στην άποστολή τους. Άν δέ οί πληροφορίες μας είναι, όπως και είναι, άληθείς, άρκούντοι να ζητούν στοιχεία των εκφορτωμένων ειδών από την άνω εταιρεία των έργολάβων.

Οί συνθήκες υπό τις όποιες γίνεται ή εκφόρτωση είναι πολύ άσχημες γι' αυτό έχουμε πολλές διαφυγές και καταστροφές των εφοδίων, περισσότερα μάλιστα όταν χρησιμοποιούνται «γάντσες» εκεί που δέν πρέπει.

Η άποθήκευση στη παραλία και συντήρηση πολλών ειδών μέχρι της παραλαβής τους από την Άγροτική Τράπεζα, που μπορεί να διαρκεί και μήνα από την εκφορτωση άλλα και μετά ταύτα, είναι υπό τις πλέον δυσμενείς συνθήκες όπως με πρώτη ματιά μπορεί ν' αντίληφθεί όποιος έπισκεφθή τα λιμάνια εκφόρτωσης. Στό σημείο αυτό μάλιστα πρέπει ιδιαίτερα να τονισθεί τό γεγονός ότι τό γενικό πνεύμα των διαφόρων ύπευθύνων που διεκθύνουν από τα παρασκήνια είναι έναντιον της παρουσίας και άναμίξεως τεχνικών και ειδικών στην όλη ύπόθεση για την εκφόρτωση, την καλή συντήρηση και κατάταξη ποιοτικά των εφοδίων.

Οί άναμνηνόμενοι στην όλη ύπόθεση είναι πολλοί: ΟΥΝΡΑ, Τελωνείο, πρίκτορες άτμοπλοίκι, Έταιρεία έργολαβών φορτοεκφορτωτών, Άγροτική Τράπεζα, Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς, Συντονιστικό Γραφείο Έπιχειρήσεων, Διορισμοί άντιπροσώπων, Έπιχειρήσεις Έμπορικης Ναυτιλίας, Σωματεία εργατών και υπαλλήλων, Αστυνομία Λιμένος κλπ.

Είναι φυσικό υπό τις συνθήκες ούτες να γίνεται πλήρης σύγχυσις από τον κυκλώνα των θερμοδιοτήτων, οι όποιοι άποβαίνουν λόγω και του γραφειοκρατικού πνεύματος, βάρος της καλής διαχείρισης, συντήρησης και ταχύτητας εκφόρτωσης και άναφορτώσης πρό τό κέντρα διανομών, των εφοδίων.

Η κατάσταση αυτή έπιδεινώνεται ακόμα περισσότερο, κατά κοινήν όμολογία, από τό γεγονός ότι οί υπάλληλοι που χρησιμοποιούνται στα έφόδια από όλες σχεδόν τις ύπηρεσίες και την Άγροτική Τράπεζα είναι κατά τό πλείστον ήμερομίσθιοι και στρατολογούμενοι κυρίως μεταξύ του σώματος των αποστράτων άξιωματικών, πρόγραμμα που δημιουργεί ακόμα μεγαλύτερες άνωμαλίες μεταξύ των ύπηρεσιών και του εργατικού προσωπικού που χρησιμοποιείται, λόγω διαφόρου τρόπου σκέψης καθώς και της αντίληψης των εύθυνών.

Η μεταφορά των εφοδίων στις άποθήκες έκτός του λιμένος δέν γίνεται δι' ώρισμένων δρόμων που να υπάρχει δυνατότητα στενής παρακολούθησής των.

Η φόρτωση των εφοδίων προς τα έπαρχιακά λιμενικά κέντρα με καΐκια και πετρελαικίνητα από την Άγροτική Τράπεζα γίνεται άνευ άνάληψης συγκεκριμένων εύθυνών από τους πλοίαρχους για ό,τι παραλαμβάνουν. Έτσι τα έλλείμματα είναι καθεστώς.

Τα μέχρι τελευταία από τό Κράτος χρησιμοποιούμενα πετρελαικίνητα είχαν επανδρωθεί από πρόσωπα τα όποια έλαχιστη αντίληψη των καθηκόντων τους είχαν.

Η ΥΕΚΑ άποδεικνύεται έκ των πραγμάτων για τον ίδιο λόγο κάθε άλλο παρά ότι άναποκρίνεται στους σκοπούς για τους: όποιους ιδρύθη. Όλόκληρο αυτοκίνητο π.χ. που έφορτώθη προς τα Γιάννενα δέν έφτασε εκεί, άν και πέθαναν μηχανές, πολλά δέ αυτοκίνητα ελλείπονται πρόωρα στο τέρας της ζωής τους από την καλοπέραση της όποιας τυχαίνουν, όπου κι' άν βρίσκονται.

Τό τέταρτο καιρίο σημείο που στην ύπόθεση των εφοδίων παίζει ρόλο είναι ο τρόπος της διάθεσής των.

Τό Έπιχειρήσιο Έφοδιασμού και οί νεοσύστατες διάφορες ύπηρεσίες του, μεταξύ των όποιων και ή ΕΦΕΞ, δέν είναι μόνο ότι μαθαίνουν στοφ κασιδιάρη τό κεφάλι τη δουλειά, άλλα επειδή ή σύνθεσή τους από της πλευράς της ήγεσίας τους, αλλάζει κάθε φορά για να έξυπηρετούνται έτσι εύκολότερα οί ιδιαίτερες επιδιώξεις και των διαφόρων Κυβερνητικών έκάστοτε παραγόντων, έξω από τας των μεγιστών της βιομηχανίας κλπ., έχουν γίνει τροχονόχοι στην όλη καλή οργάνωση της ύπόθεσης: παραλαβής, συντήρησης και διάθεσης των εφοδίων όσο και ακόμα οί μεγαλύτεροι ύπευθύντοι για τη μη δίκαιη και καλή διανομή και διαχείριση των εφοδίων.

Τα Έπιχειρήσια, στη διάθεση των όποιων τίθενται τα διάφορα έφόδια της άρμοδιότητάς τους, δέν κάνουν τις κατανομές άναλογα με τις άντικειμενικές άνάγκες που ύπάρχουν για κάθε περιφέρεια, άλλα άνάλογα με τη μικρή ή μεγάλη πίεση από τους λοχυρούς ή τις προσωπικές έπιρροές που δέχονται. Γι' αυτό πολλές είναι οί περιπτώσεις μεροληπτικών διαθέσεων των εφοδίων (πρώτες ύλες, τρακτέρ, άλιευτικά είδη, ήμιονοι κ. Ρέννη κλπ.).

Η Άγροτική Τράπεζα ιδιαίτερα έχει οργανώσει ακόμα πιο πολύ στεγανά την ύπόθεση με τό να την έχει έμπιστευθή σε μονόπλευρης σύνθεσης ύπηρεσία και όχι άνάλογα με τό μέγεθος του θέματος καταρτισμένα και πεπεισμένα πρόσωπα. Τό γεγονός μάλιστα ότι ή τεχνική της, ή δασική και μηχανική της ύπηρεσία είαι σχεδόν άπεριμενόμενες άπ' τό θέμα αυτό, καθιστά και ύποπτο τό γιατί αυτό γίνεται.

Γενικά οί έπιτροπές που προβλέπονται για την παραλαβή, κατανομή και διανομή των εφοδίων, είναι μονόπλευρης σύνθεσης με κριτήρια σύνθεσής των όχι τό πως θα βρεθούν οι καμαγοντες που θα έξασφαλίσουν να άξιοποιηθούν κατά τον πιο παραγωγικό τρόπο και να διανεμηθούν δίκαια και άμερόληπτα τα έφόδια, άλλα πως θα έξυπηρετηθούν οί προηγούμενες άναφερθέντες άντικειμενικοί—πολιτικοί κι' έμμεταλλευτικοί—σκοποί, άσφαλιζόμενης της σωστής μέσα στην άλυσίδα των όμοιόμορφων ζυγομενών και έξορτωμένων προσώπων.

Οί έπιτροπές των χωριών που διορίζονται από τους κ. Νομάρχες με προηγούμενη έννοείται, πάντοτε έγκριση των τοπικών δυναμικών παραγόντων είναι ακόμα πιο μονόπλευρης σύνθεσης, έξ' ού και στο χωριό γίνεται όχι διανομή άλλα οικειοποίηση μεγάλου μέρους των εφοδίων από τους ίδιους αυτούς που διαχειρίζονται τα έφόδια και τους φίλους τους υπό την άνοχη πολλών έκ των κοινών άντιπροσώπων της Άγροτικής Τραπέζης, των άρμεδίων Έπιχειρήσεων και των στασιαστικών, άσ νομικών και δικαστικών ακόμα άρχων. Άλλοι πάλιν οί άγρότες όλων των χωριών ύποχρεώνονται και κατέβαιναν στην πόλη να πάρουν τα είδη του μπακάλη ένας, ένας (Άρτα).

Τι πιο καίρια σημεία όμως της ύπόθεσης των εφοδίων είναι: α) Τό ότι δέν σημειώνεται παρουσία του Λαϊκού παραγόντος σε καμμία από τις φάσεις της ύπόθεσης των εφοδίων, μολονότι ή παρουσία του ήταν από κάθε πλευρά και υπέρροη ή άλλοτε ένδεικνυμένη τόσον ως ένδιαφερομένου όσο και γιατί οί ύπηρεσίες είναι επανδρωμένες με έξαρτημένα συνήθως πρόσωπα που και να θέλουν δέν μπορούν να διαφωνούν πάντοτε. β) Τό ότι δέν ύφίσταται κανένας οργανικός ουσιαστικός έλεγχος της Άγροτικής Τραπέζης από τό Κράτος καθώς και των έπιτροπών οι όποιες διαχειρίζονται τα έφόδια στις πόλεις και στα χωριά. γ) Δέν ύπάρχει καμμία έπιβολή κυρώσεων σ' εκείνους οι όποιοι έχουν άνακαλυφθή καταχρώμενοι καθ' οιοδήποτε τρόπον των εφοδίων. δ) Τό ότι τα έφόδια: κυρίως οί σπόροι, τα φάρμακα, έργαλεία, μηχανήματα των όποιων έχουμε μεγάλην ανάγκη ν' έρχονται σε άνεπαρκείς ποσότητες ή πολύ άργά. ε) Τό ότι τα έφόδια δέν διανέμονται έγκαιρα κι' άν έρχονται έγκαιρα από μια στορβή αντίληψη, άνακατότητα, άλλα και πολλάκις κακοπιστία των ύπευθύνων. στ) Τό ότι οί άγρότες λόγω της οικονομικής των κατάστασης, που δέν τους δίδει εύχέρεια, πέφτουν θύματα των νέων τοκογλύφων που άναφαίνονται στα χωριά προς έμμετάλλευση των εφοδίων.

Στα άμεσα σημερινά προβλήματα, κύριοι, περιλαμβάνω και ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΓΕΓΡΕΙΟΒΕΓΑΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ. Δέν πρόκειται να άναλύσω, βέβαια, τό θέμα αυτό που είναι ένα από τα βασικότερα και αύρια να μεταωριανά προβλήματα της άγροτικής μας οικονομίας και που από την όρθή λύση του, όπως πιστεύουμε όλοι οι τεχνικοί και ειδικοί έπιστήμονες, μπορεί να διπλασιασθή τουλάχιστο τό άγροτικό μας εισόδημα.

Το ζήτημα το περιέλαβα για να τονίσω:

α) Την εθούνη εκείνων που όντες κύριοι της καταστάσεως στην Ελλάδα σήμερα αντί ν' αναλίσκουν τις δυνάμεις του Έθνους μας προς τη δημιουργία, τις αναλίσκουν προς την άμεση αλλά και έμμεση καταστροφή του. Αντί τα λίγα οικονομικά μέσα που οικονομούνται από τον ιδρώτα του Λαού ν' αφιερωθούν και για τη συντήρηση των μεγάλων μας παραγωγικών έργων για τα οποία εξοδεύθηκαν δισεκατομμύρια, σπαταλώνται για την εξυπηρέτηση των σκοπών τρίτων. Έτσι φέτος από την πλήρη εγκατάλειψη της συντήρησης των παραγωγικών έργων Μακεδονίας και μόνον καταστράφηκε ή σπορά σε 220.000 στρέμματα που ισοδυναμεί με 55.000.000 κιλά σιτάρι ή 55 δισεκατομμύρια δραχμές.

β) Το πενιέλαβα για να τονίσω ότι τα 100 εκατομμύρια μεροκάματα που λείπουν σήμερα από την ύπαιθρο λόγω της τρομοκρατίας, αν αφιερώονταν για την οδοποιία μας και τα μικρά έγγειοβελτιωτικά έργα που έχουν Ιση, αν όχι μεγαλύτερη αξία για τη σημερινή περίοδο από τα μεγάλα, θα είχαν προαχθεί και τα δύο αυτά άποφασιστικά.

Από μονάχα λόγια ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΜΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, γιατί πρέπει να χετέ υπ' όψη σας σε ποιά κατάσταση βρισκόμαστε σήμερα, που ξεκινάμε για την ανοικοδόμηση.

Τ' αγροτόπαιδα δεν παίρνουν καμιά ούτε στοιχειώδη γνώση για το έλγυγμά τους. Όσα ακολουθούν τη μέση εκπαίδευση διδάσκονται την ύποστροφή προς τη γεωργία και φουσκώνεται το κεφάλι τους και το μυαλό τους από άρηστες γνώσεις για το μέλλον τους. Το Κράτος και οι ιδύνοντες φέρονται με άσχημο τρόπο προς τους έπιστήμονες των τεχνικών και γενικότερα των θετικών έπιστημών, των οποίων το έργο που κι' αν σταθούν δεν βρίσκει καμιά ένισχυση και κατανόηση.

Ένώ τεράστιες είναι οι ανάγκες μας σήμερα σε τεχνικούς και ειδικούς έπιστήμονες και τεχνίτες. Ένώ μονάχα μ' αυτούς και μπορούμε να άνασυγκροτήσουμε το τόπο μας και να συναναγωνισθούμε τα Κράτη στο στίβο της παγκόσμιας αγοράς όπου φτάνουν τα εύγενη προϊόντα μας. Μεγάλος όριθμός μηχανικών, 300 γεωπόνους και πλέον επί 1300, που υπάρχουν μένοντες με δίχως καμιά θέση και αναγκάζονται να τρέπουν και σ' άλλα βιοποριστικά έπαγγέλματα.

Ένας ειδικός που έκανε 2 χρόνια σπουδές στα ζητήματα της άλγείας στέλνεται κοινοτικές γεωπόνος σε κάποιο χωριό της Θράκης, ενώ δεκάδες άλλων ειδικών δεν βρίσκουν δουλειά ή αν βρούν δεν συναντούν καμιά κατανόηση στην άλγεία της δουλειάς τους. Έκτος αν παραδώσουν το πνεύμα τους στους οδηγητές που έχουν βάλει έπι κεφαλής των υπηρεσιών οι έκμεταλλευτές. Τα Ινστιτούτα μας και οι σταθμοί έρευνών που είχαν πάρει κάποια άνάπτυξη μέχρι το 1935, σήμερα είναι σχεδόν κλειστά και οι έπι κεφαλής έπιστήμονες ζήτην δουλειά στο έξωτερικό και άρκετοι μάλιστα έφυγαν. Τα Ινστιτούτα Καπνού και Σίτου και η Γεωργική Σχολή Πατρών κατέχονται από τους Άγγλους για στρατιωτισμό, χωρίς να δείχνεται καμιά κατανόηση απ' αυτούς για τη σημασία που έχουν για τη Γεωργία μας.

Τα Πανεπιστήμια και οι σχολές μας οι τεχνικές έχουν προγράμματα τελείως άσυγχρόνιστα προς τη ζωή που κινείται και τρέχει. Στη Γεωπονική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης που υποτίθεται ότι ιδρύθηκε για να βιάζει γεωπόνους, μονάχα ένας γεωπόνος είναι καθηγητής σήμερα. Δύο άλλοι άκόμη που τιμούν την έπιστήμη με το βάθος της έπιστημοσύνης και του ήθους τους που υπηρετούσαν ένει μήχαν σε διαθεσιμότητα με κρίση συναδέλφων τους! Όπως έγινε και στην Αθήνα με άλλες κορυφές της έπιστήμης. Έτσι η Ελλάδα άδυνατεί άσφαλώς και στο πνευματικό βάραθρο κοντά στα οικονομικά και πό της άνεξαρτησίας της.

Άκόμη ένα ζήτημα της ΣΤΕΓΑΣΗΣ.

Η προσωρινή στέγαση έχει πρωταρχική σημασία για τη ζωή δεκάδων χιλιάδων αγροτών. Έχει άκόμη σημασία και για αυτή τη παραγωγή γιατί η παραγωγικότητα αυτών των ανθρώπων μειώνεται και άλλου μηδενίζεται αφού είναι άναγκασμένοι από έλλειψη στέγασης να εγκαταλείψουν τον τόπο της μόνιμης εργασίας τους. Έν τούτοις έλατε δεν γίνθηκε το σοβαρό και μελετημένο. Πρώτα-πρώτα δεν γίνθηκε μια έπίσημη άκριβης άπογραφή των καταστροφών σε σπίτια και αγροτικά νοικοκυριά. Οι έξοροι μέχρι τώρα το ξέρουμε από στοιχεία που ματεύτηκαν με ιδιωτική πρωτοβουλία. Κατά τα στοιχεία αυτά οι καταστροφές φτάνουν τα 120 χιλιάδες σπίτια. Αλλά και τα στοιχεία αυτά δεν τ' άξιοποίησαν οι Έλληνικές

Κυβερνήσεις. Δεν τ' έμφάνισαν έγκαιρα στους άρμοδιους συμβατικούς κύκλους για να ζητήσουν ένισχυση σε χρήμα και στεγαστικό ύλικό. Έπειδή όμως η έκκρεμότητα σ' ένα τόσο ζωτικό ζήτημα που άφορά, όπως έλπομε, τη ζωή του 1/2 περίπου του άγροτικού μας πληθυσμού μπορούσε να δημιουργήσει άνωταλίες, οι Κυβερνήσεις για να ρίξουν σιάχη στα μάτια του άγρότη άποφάσισαν κάτι να κάμουν. Έτσι με σύμβουλο μετοξύ δημοσίου και ΑΤΕ άνατέθηκε στη Τράπεζα η έντέλεση της προσωρινής στέγασης. Άποφασίστηκε στην άρχη σε συνεννόηση Κράτους-Τράπεζας να κτιθούν τα χωριά που είχαν καταστραφεί από 50% και άνω. Είδαν κατόπιν πώς δεν φθάνουν τα λεφτά που διατέθηκαν και άποφάσισαν να κτισθούν τα χωριά με καταστροφή 80%. Πάλιν όμως τα λεφτά δεν φθάναν. Τότε βρήκαν πώς θα έπρεπε να κτισθούν 30.000 σπίτια—χωρίς σοδοδε, τ'άκι, ταβάνι και χωρίς πόρτα—και διέθεσαν για αυτό γύρω στα 2 δισεκατομμύρια, ή οι 70.000 δραχμές για το κάθε στέγατρο, όπως τ'ό έλπαν. Θα περίμενε κανένας τώρα να πληροφορηθεί πώς έπί τέλους γίνθηκαν τα 20.000 στέγατρα με τα 2 περίπου δισεκατομμύρια. Έ! Όχι! Το 80.000 στέγατρα γενήκαν και τα δισεκατομμύρια που δαπανήθηκαν άνέβηκαν στα 6 δισεκατομμύρια. Γίνθηκαν 14 1/2 χιλιάδες στέγατρα και άλλα τόσα από τα όποια λείπουν οι στέγες ή τα πορτοπαράθυρα. Μά κι' αυτά που γίνθηκαν είναι παγδες για την ύγεια των αγροτών που και γιαυτό δεν μπήκαν πολλοί μέσα. Μερικά απ' αυτά γκρεμίστηκαν, σ' άλλα τα κεραμίδια που τοποθέτησαν έλυωσαν και γίνθηκαν λάσπη. Άλλα στέζουν στη βροχή και σ' άλλα οι πόρτες γίνθηκαν τέτοιες που δεν έμποδίζουν ούτε τα σκουπίδια ούτε τον άέρα να μπαίνουν μέσα στο σπίτι. Απ' αυτά είναι αυταπόδεικτο πώς η στέγαση δεν έγινε για τους γεωργούς αλλά για τους εργολάβους και μερικούς συνεργάτες τους. Γιατί αν η ΑΤΕ ήθελε τη στέγαση για το καλό των γεωργών μπορούσε να δώσει, ότι ύλικό μπορούσε κι' άνάλογα χρήμα σε τους ίδιους τους ένδιωφόμενους και αυτή να άναπτύξει τις δυνάμεις της—όλες όμως τις δυνάμεις της κι' όχι μερικές γραφειοκρατικές—για να καθοδηγήσει και βοηθήσει τους άνθρώπους να αυτοσχεμαστούν. Έτσι θα ξηδεύονταν όχι 6 αλλά 2 δισεκατομμύρια, θα στεγάζονταν όχι 14 1/2 χιλιάδες οικογένειες αλλά 80 χιλιάδες και θα γινόταν, ότι χρειάζονταν στον κάθε άγρότη άνάλογα με τις ανάγκες του. Τη δουλειά αυτή θα τη συνεχίσει τώρα το Ύφυπουργείο Άνοικοδόμησης. Από τις δηλώσεις του άρμόδιου Ύφυπουργού διαφαίνεται πώς η Κυβέρνηση προσπαθεί να έμφανίσει τις υποφειές με τη στέγαση άνάγκες μας στους συμμάχους. Μό φαίνεται πώς θ' ακολουθήσει κι' αυτό την ίδια με την Τράπεζα σφαλερή τακτική. Ο λόγος δέ είναι ότι όλοι σχεδόν που άναμινύονται σ' αυτό το ζήτημα, το βλέπουν ως υπόθεση οικονομοπαγωγικής, έντικης, υγιεινής και κοινωνικής σημασίας. που έπιβάλλει άμέσους υποχρεώσεις προς τον δεινοπαθόντα άγροτικό πληθυσμό ζήτημα, που δεν μπορεί όποτε έπιδιώκεται από μερικούς κύκλους—όργανα τρίτων—, ν' άπομονωθεί ως θέμα διότι έμπέπει μέσα στο όλο πρόβλημα της άνασυγκρότησης και άνοικοδόμησης της γεωργίας, αλλά το βλέπουν ως ζήτημα—μέσον: πολιτικής έκμεταλλείας, Τραπεζιτών μαυοβρών, πλουτισμού όρισμένων παραγόντων του όλου έκμεταλλευτικού του λαού μηχανισμού καθώς και Ισοροπήσεως εις μεγάλες ή μεσαίες θέσεις Ισχυρών της γραφειοκρατίας, έκπροσώπων.

Ένα τόσο μεγάλο ποσοτικό και ποιοτικό θέμα κατά την γνώμη μου μπορεί να πάρει σωστή κατεύθυνση και όρθή λύση μόνον:

1) Άν γίνει άντιληπτόν ότι για το άμεσον μέλλον έπιβάλλεται η άποπεράτωση του έργου της προσωρινής στέγασης των αγροτών μεθ' ήν η και τουτοχρόνα να άρχισή η έπί έπιστημονικών βάσεων μελέτη της όριστικής στέγασης, που θα πρέπει ν' άρχισεί όταν η οικονομία μας πάρει κάποια συγκεκριμένη πλαισίωση μέσα στη Διεθνή οικονομία.

2) Άν έξασφαλισθεί στενή και όργανωτική συνεργασία μέσα σε κλιμακωτά συμβούλια, και σ' όλες τις φάσεις και τα στάδια του ζητήματος, έκπροσώπων: Κράτους, Άγροτών και ειδικών και μάλιστα υπό τον όρον ότι αυτοί θα έκλέγονται από τους άγρότες και τις έπιστημονικές και έπαγγελματικές οργανώσεις των ειδικών με πλήρη έλευθερία και χωρίς παρεμβατισμούς.

3) Ένότης ενεργειών και συντονισμού των προσπαθειών όλων των άνωτέρω κάτω από ένια κατεύθυνση και καθοδήγηση, που θα άντλή τη δύναμη και το κύρος της βασικά απ' τη συλλογική πιο πάνω άναφερόμενη συνεργασία.

4) Περιορισμός των άρμοδιοτήτων των υπηρεσιών εις ό,τι άφορά την έρινα και μέετη των ζητημάτων της στέγασης καθώς και την έπιτέπεια αυτών, υπό τας όδηγίες των άντιπροσωπευτικών ως άνω συμβουλίων.

5) Ηθική και ύλική από μέρους του Κράτους ένισχυση των αγροτών και των συνεταιριστικών των οργανώσεων που πρέπει ν' αναλάβουν οι ίδιοι το ζήτημα της στέγασης των αγροτών στα χωριά τους, ώστε έτσι και να άξιοποιηθούν όλες οι τοπικές δυνατότητες ανθρώπων και ύλικών και να κινητοποιηθή ο παράγων του ένδιαφερομένου, που θα προωθήσει την υπόθεση με ρυθμούς, που είναι άπαραίτητοι για μια ταχεία στέγαση των αγροτών και άπόκτηση από μέρους των όλων των άπαραιτήτων δευτερευόντων κτισμάτων.

6) Να γίνει άντιληπτό ότι η υπόθεση της στέγασης για να έπιτύχει δεν πρέπει να γίνει άντικείμενο κερδοσκοπικών έπιχειρήσεων και οργανισμών, όπως έγινε με τη στέγαση των προσφύγων, που έστηρίχθη σε ένα ύπερκρατικό όργανισμό (ΕΑΠ) και στο σύστημα της εργολαβίας—συστήματα, που έχουν και τα δυο χρεωκοπήσει στη συνείδηση της κοινής γνώμης—και γιαυτό άπέτυχαν, αλλά πρέπει να στηριχθή στον ίδιο το Λαό για τον όποιον και γίνεται άλλωστε.

Συμπλήρωμα της όλης αυτής κακοδαιμονίας που έχει δημιουργηθεί σε βάρος των αγροτών άποτελεί η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ που έφαρμάζεται εδώ και ένα χρόνο από το Κράτος, την Άγροτική Τράπεζα και τους συνεταιριστικούς παράγοντες.

Δεν προκειται, βέβαια, ν' αναλύσω σήμερα την υπόθεση των συνεταιρισμών, όμως πρέπει να λεχθούν μερικά χαρακτηριστικά πράγματα για όσους δεν παρακολουθούν την υπόθεση.

Από την περίοδο της κατοχής άκόμη οι συνεταιρισμοί βρήκαν όλη τη δύναμη—όπως κι' όλες οι Λαϊκές οργανώσεις άλλωστε—ν' άπαλλαγούν από την παρεμβατική νομοθεσία του Μεταξά, να γίνουν μαζικά όργανα με την προσχώρηση σ' αυτούς πολλών δεκάδων χιλιάδων νέων συνταίρων και δυναμικά με την άρξάμενη συγχώνευσή τους. Έτσι πρόσφεραν τεράστιες υπηρεσίες στους άγρότες και σοβαρή ένίσχυση στο άγωνιζόμενο Έθνος. Εύθυς δέ με την άπελευθέρωση ήσαν έτοιμοι για πολλές συνεταιριστικές έξορμήσεις. Άκριβώς όμως για αυτό, δηλαδή για να μην ύπάρχει άνταγωνιστής των προσπαθειών που καταβάλλει το χρηματιστικό κεφάλαιο για να ξανακαταλάβει τις προπολεμικές του θέσεις στην ύπαιθρο με την έγκατάσταση εκεί των κάθε μορφής όργάνων του: Τραπεζιτών, κομματαρχών, μεσιτών, έμπόρων, τοκογλύφων, πολιτευτών, χρεωκοπημένων ύπαλλήλων στις διάφορες υπηρεσίες και συνεταιριστικές οργανώσεις.

Άκριβώς για να στερήσει τους άγρότες του μοναδικού δυναμικού όπλου που είχαν, του συνεταιρισμού, με τον όποιον μπορούσαν να διεκδικήσουν τα ζητήματά τους, να εξυπηρετηθούν στην καθημερινή τους ζωή και στην υπόθεση άνασυγκρότησης της γεωργίας, όσο και ν' άντιπαραταχθούν στις Τράπεζες, τους αυτόνομους οργανισμούς για τους όποιους μιλήσαμε, στις ήμικρατικές δήθεν συνεταιριστικές οργανώσεις και στα άλλα άπομυζητικά όργανα που έχουν κατασκευασθεί από το Κράτος.

Άκριβώς για όλα αυτά η έπίθεση έναντίον του συνεταιριστικού κινήματος ύπηρε έλυσυλέα. Όσοινα ότη τη φορά δεν χρησιμοποιήθηκαν τυχερά πρόσωπα όπως έπί 4ης Αύγουστου που είχε ξαναγίνει έπίθεση κατά των συνεταιριστών.

Το ρόλο αυτό δυστυχώς δέχτηκαν και τον έπαιξαν προσωπικότητες που άνέδειξε και έξέθρεψε το ίδιο το συνεταιριστικό κίνημα και στις όποιες πίστευε άλλοτε μεγάλη μερίδα του συνεταιριστικού κόσμου. Έτσι, πορά την έκδηλη άντίδραση των αγροτών, οι συνεταιριστές αυτοί με την ίδια χίμαιρα πώς κυνηγούν κι' αυτοί τον κομμουνισμό, ενώ έξυπηρετούσαν άλλους σκοπούς, έισηγήθηκαν τη δημοσίευση του Νόμου 389. Σπάνια έχει να παρουσιάσει νόμος τόσους πολούς καρπούς για τους συντάκτες του και για κείνους που έπεσε να έξυπηρετηθούν. Έπί ένα χρόνο τώρα οι γεωργικοί συνεταιρισμοί έχουν ριχτεί σ' ένα έκλογικό σάλο χωρίς προηγούμενο με άποτέλεσμα: να μένουν όλες οι συνεταιριστικές έπιδιώξεις στο περιθώριο. Να ληφθούν σε βάρος των αγροτών σωρεία μέτρα άδιαμαρτύρητα και να λείπουν σήμερα από τους κόλπους των συνεταιρισμών δεκάδες χιλιάδες συνταίροι που διεγράφησαν από τους συνεταιρισμούς για να άλωωθεί η σύνθεση των γενικών συνελεύσεων με μοναδικό άντικείμενο σκοπό να ξαναβρούν στην έπιφάνεια οι συνε-

ταιριστικοί αυτοί παράγοντες και να εξυπηρετηθούν συμφέροντα τρίτων.

Αλλά το έγκλημα αυτό που έγινε συνειδητό σε βάρος της άγροτικής τάξης είναι τόσο μεγάλο που η ήχώ του ξεπερνά το χωριό κι' έχει την πλήρη άπχρησή του και μέχρι τον τελευταίο κατοικαλή των πόλεων.

Καθήκον λοιπόν όλων εκείνων που άντιλαμβάνονται και ποιοτικά το ζήτημα είναι να διαμαρτυρηθούν και να συντελέσουν για να ξαναβρούν και οι Γεωργικοί συνεταιρισμοί τις έλευθερίες τους, συνεργαζόμενοι με τους άγρότες.

Η συνεργασία όυτή είναι άκόμη έπι βιβήμένη αν άναλογισθείτε ότι οι άντίπαλοι των συνεταιρισμών εργάζονται δραστήρια και κυκλώνουν με κάθε τρόπο κάθε έπίσημο πρόσωπο που έχει κάποια άρμοδιότητα σχετικά, αφού έφθασαν στο σημείο να διδάσκουν έπίσημα από του διδασκαλικού βήματος σε παιδιά 10—12 χρονών το πώς οι συνεταιρισμοί κατέστρεψαν την Ελλάδα και ότι μονάχα το έμπόριο θα μας σώσει!!

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε τί κατόπιν όλων αυτών συγκεκριμένα συμπεράσματα καταλήγουμε;

Στο πρώτο ζήτημα, Κύριοι, που έθιξα δηλαδή:

Ποιά είναι η σημασία του άγροτικού προβλήματος στη δεδομένη αυτή στιγμή για την Ελλάδα και ποιά καθήκοντα και υποχρεώσεις πέφτουν στους κατοίκους των πόλεων σήμερα, νομίζω πώς θα είναι μέσα στα πράγματα αν ζητήσω:

Ι. ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

α) Τη σύγκληση με πρωτοβουλία των συν/ρών κατανάλωσης μιας ειδικής ευρείας σύσκεψης των συμβουλίων όλων των Άνωτέρων σωματικών όργανώσεων της Αθήνας και Πειραιά που εκπροσωπούν όλες τις τάξεις: εργατών, βιοτεχνικών, έπαγγελματιών, ύπαλλήλων, έλευθέρων έπαγγελμάτων, έπιστημόνων, βιομηχανών, έμπόρων, προς έξέταση και μελέτη της σημερινής κι' αύριανής σημασίας του άγροτικού προβλήματος καθώς και των έδεδειγμένων να γίνουν σοβαρών ενεργειών από της πλευράς των Ιδίων προς όλες τις κατεφθίνουσες και το Κράτος, για να ύπορθηθεί ο άγρότης πραγματικά στο σκληρό κι' έπιπονο έργο του.

β) Τη έκλογη κατ' αυτή όλιγομελούς μονίμου συντονιστικής επιτροπής των προσπαθειών των οργανώσεων προς τη πιο πάνω κατεύθυνση.

γ) Τη έκλογη τριών έπιτροπών άντιπροσωπευτικών εις δυατόν των πιο πάνω οργανώσεων για να περιοδεύσουν στις έπαρχίες άμέσως και ν' άντιληφθούν την κατάσταση στην όποια τελεί ο άγροτικός πληθυσμός.

Σε στιγμές που έρχονται από τα πέρατα του κόσμου διενδεις έπιτροπές για να έξετάσουν τα Έλληνικά πράγματα, άποτελεί νομίζω προσβολή όλων μας να μην ένδιαφερόμαστε και μες ως τούτες, που μπορούν ν' έξιολογήσουν όρθά και έχουν άμεσο συμφέρον, για ό,τι γίνεται από κάθε πλευρά σε βάρος της άγροτικής τάξης που έχει έρημωθεί και ύφίσταται σήμερα τα πάνδεινα απ' τη λύσσα των τρομοκρατών.

δ) Ο όρισμός από κάθε σωματικό και σύλλογο ενός συμβούλου του ως υπεύθυνου για το άγροτικό ζήτημα που θα είναι σε διαρκή έπαφή με τη συντονιστική ως άνω έπιτροπή και θα παρακολουθεί και θα καταπορεύει τα μέλη του σωματείου για τη θέση στην όποια θα βρίσκονται τ' άγροτικά ζήτήματα κάθε φορά.

ε) Η πρόσληψη απ' όλες τις έφημερίδες ειδικών συντακτών για τ' άγροτικά ζήτήματα, ώστε έτσι σε σύντομο χρονικό διάστημα σ' όλο το Λαό να άναπτυχθεί και γίνει νοή η σημασία του άγροτικού προβλήματος και η άνάγκη της συμβολής όλων για τη σωστή του έπίλυση.

ΙΙ. ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Άναγνωρίζοντας ότι για τη σωστή λύση του άγροτικού προβλήματος ένδιαφέρεται ολόκληρος ο Έλληνικός Λαός που τον άπειλεί το φάσμα της πείνας να άλλάξει τρόπο σέψης και άντιμεταώσει την υπόθεση, όπως έπιβλουν τα συμφέροντα του Λαού και όχι μιας φοιχτας ανθρώπων, οι όποιοι άπέδειξαν με τις μέχρι τώρα πράξεις τους, ότι δεν πιστεύουν πέρα από τον ένωτο τους σε τίποτε άλλο.

Στο δεύτερο ζήτημα που άφορά την τρομοκρατία:

Νομίζω πώς έπέστη η ώρα ν' άντιληφθεί όλος ο Λαός, ότι

ή δόξας αυτή οδηγεί προς τον όλεθρό μας ως φυλής, και δεν υπάρχουν περιθώρια και περαιτέρω συνέχισης των ποταμιών του αίματος. Ακόμα δε περισσότερο γιατί έξω από τον άμεσο κίνδυνο για πρόσωπα, υπάρχει το σύνολο που κινδυνεύει γιατί η κατάσταση αυτή έχει άμεση αντανάκλαση στη παραγωγικότητα της υπαίθρου μας. Για να σωθεί η φυλή μας από τον άφανισμό μας που άρχισε, ένας μόνον τρόπος υπάρχει. Αυτόν που η υπαίθρος πάλι μάς έδειξε. Όλοι μαζί οι Έλληνες — ανεξάρτητα από την πολιτική απόχρωση, στην οποία ανήκουν — να ξεγερωθούμε σαν ένας άνθρωπος και να ζητήσουμε από το Κράτος, απ' αυτούς που χρηματοδοτούν τους τρομοκράτες που κατακλύζουν την υπαίθρο κι' αυτούς που καθοδηγούν αυτό το όργιο — μέσα κι' έξω απ' την Ελλάδα — και που όλοι αυτοί είναι πασιγνώστοι, ν' αλλάξουν μεθόδους και να συλλογισθούν όλοι τους, ότι όσοι προδύναν τα ίδια εκα-μάν σε βάρος των Λαών, βράσκονται σήμερα στο έδωλο του κατηγορουμένου και η άγχονή είναι έτοιμη από τη Νέμεση των λαών που είναι τιμωρός άμελλητη άργα ή γρήγορα.

Αλλά κοντά σ' αυτές τις ενέργειες που μάς άφορούν σαν Έλληνες στο έσωτερικό μας, όλοι επίσης μαζί πρέπει να φωνάσουμε για ν' άκουσθεί και πιο πέρα από τα Έλληνικά σύνορα. Εμείς σά Λαός άνενίψαμε βρήκαμε το δρόμο μας ζή-ναι γι' αυτό όλοι μαζί από τους αυτόκλητους προστάτες μας ν' άποσυρθούν από τον τόπο μας γιατί οι άνωμαλίες και τ' ά-νομήματα απ' την παρουσία τους έπληθυναν. Άς είναι δε βέ-βαιον για τούτα εδώ: ότι αν οιάδήποτε μικρή ή και μεγάλη δύναμη, οποιαδήποτε κι' αν είναι αυτή, έπιβουλευθή την άνε-ξαρτησία και άκεραιότητα της πατρίδας μας ή δείξει απλάως πως δεν συμπεριφέρεται σαν σύμμαχος και φίλος, όλοι έμεις που λατρεύοντας τη Δημοκρατία την πραγματική και τους έλευθερους θεσμούς της, λατρεύουμε κάθε λάτρη της. Όσο κι' άντιπαθούμε κάθε κρυφό ή φανερό έχθρό της, πάλιν σαν Έλληνες, σαν άσφατη-ένας άνθρωπος θα βρεθούμε στα σύ-νορα. Και έχει δείξει σε χειρόστερες φορές ο Έλληνικός Λαός πως υπερασπίζει τα σύνορά του.

Στο τρίτο ζήτημα Κύριοι, που έθιξα των τιμών των γεωρ-γικών προϊόντων, νομίζω πως έπιβάλλονται τα πιο κάτω:

Ν' άναγνωρισθί βασικά απ' όλους μας και από το Κράτος:

1) Ότι η άγροτική τάξη δεν μπορεί να τυχαίνει διάφορης μεταχείρισης απ' ότι οι άλλες τάξεις: βιομηχανική, έμπορική κλπ. όπως ως άποδείξαμε και είναι γνωστό ότι γίνεται ως τώρα σε κάθε περίπτωση που θα δοθή.

2) Ότι όλα τα στοιχεία άποδεικνύουν τη ζωτική ανάγκη της οικονομίας μας για όχι μονοκόλλητη των εξαγωγών μας άλλ' άντίθετα διεύρυνσης των άγορών κατανάλωσης των εύγενών, μας άγροτικών προϊόντων (καπνού, σταφίδας, σουλτανίνας, βρώσιμων σταφυλιών, σύκων, λαδιού, έλαιών, λαχανικών, άρωματικών φυτών κλπ.) προς όλες τις άγορές και ιδιαίτερα στη Κεντρική και Άνατολική Εύρώπη, τα Βαλκάνια και τη Ρωσία απ' όπου μπορούμε να προμηθευθούμε σε ίκανο-ποιητικές τιμές: δημητριακά, λιπάσματα, γεωργικά μηχανή-ματα, λίπη και άλλα είδη. Στο σημείο αυτό μάλιστα πρέπει να συντονισθί η πολιτική μας των εξαγωγών με τ' άλλα Με-σογειακά ή άλλα Κράτη που παράγουν όμοια ή όμοιοιδή προϊόν-τα και υπάρχει κίνδυνος άνταγωνισμού.

3) Ότι η σταθεροποίηση της δρασκής άποτελεί ούσια-στικό παράγοντα για την ανάπτυξη της παραγωγής. Αυτή όμως είναι δυνατή όχι με νομισματικούς χειρισμούς, όπως γί-νεται ως τώρα από όλους τους σοφούς της οικονομολογίας, αλλά με την πραγματική παγίωση της ήσυχίας και τάξης, την έφαρμογή οικονομικής παραγωγικής πολιτικής καθώς και με μια πραγματική ένισχυση των συμμάχων μας.

4) Ότι η ανάγκη προστασίας της δρασκής, καταπολέμη-σης της μαύρης άγοράς καθώς και άπονομής δικαιουσύνης για το μόχθο των παραγωγών — που η δραστηριοποίησή τους είναι ζήτημα ζωής και για όλες τις τάξεις του Λαού μας — έπιβά-λουν όπως ο άγρότης που είναι και μεγάλος καταναλωτής ά-πολαμβάνει του μεγίστου δυνατό όφους των προϊόντων των

κόπων του. Αυτό όμως θα καταστεί δυνατόν α) Άν καταργη-θούν όριστικά οι αυτόνομοι όργανισμοί β) Άν χρηματοδο-τούνται μόνο γεωργικοί και καταναλωτικοί συνεταιρισμοί για την κυκλοφορία των προϊόντων όποτε θα δημιουργηθεί ένας κοινωνικής φύσεως ισχυρός οικονομικός μηχανισμός που θα μπορέσει να συναγωνισθεί το έλεύθερο έμπόριο στην άγορά, για όφελος και της παραγωγής και της κατανάλωσης. β) Άν ένισχυθούν με μεταφορικά μέσα άνάλογα με τις άναγκες τους οι συνεταιρισμοί κι όχι με σταγόνες. γ) Άν τους συνεταιρι-σμούς τους βλέπει το Κράτος ως συνεργάτες του κατά το στά-διον της διεξαγωγής των εργασιών τους, ίσοτίμους κι' όχι σαν έχθρούς. δ) Άν η πολιτική των άγορανομικών διατιμήσεων τερματισθί και ένταφιασθί μια και καλή. ε) Άν έλαττωθούν οι φορολογίες και άνακουφισθούν οι άγρότες και στ) Άν η περίφημη ψαλίδα των τιμών των γεωργικών προϊόντων προς τα βιομηχανικά, που δεν έχουν συσχέτιση λογική, κλείσει.

Στο τέταρτο από τα άμεσα προβλήματα της Άγροτικής οικονομίας, Κύριοι, φρονώ ότι είναι ένδεδειγμένη η λήψη των κάτωθι μέτρων άμεσα:

Ν' άναγνωρισθί από το Κράτος και την ΟΥΝΡΑ ότι κα-τέστη άνάγκη άναμφισβήτητη ή παρουσία και όργανική συμ-μετοχή του Λαϊκού παράγοντος εις όλα τα στάδια της υπόθε-σης (παραγωγής, παραλαβής, άποστολής, κατανόμες, διανομής κλπ.), έπομένως πρέπει να κληθούν η ΓΣΕΕ, η ΠΣΓΣ και η ΟΚΕ εις το Κέντρον να εκλέξουν τους άντιπροσώπους τους ά-μέσως. Σε περίπτωση μάλιστα άμφισβήτησης απ' το Κράτος αυτού του δικαιώματος όφείλουν οι Λαϊκές όργανώσεις ν' ά-πευθυνθούν στη Κεντρική Διεύθυνση της ΟΥΝΡΑ εις ΟΥΑ-ΣΙΓΚΤΩΝ καθώς και τα Ένωμένα Έθνη και να τονίσουν ποιοι ούσιαστικοί λόγοι καθιστούν άναγκαία την έκπρασώπυ-σή τους στην υπόθεση των έφοδίων.

Μέχρις ότου συσταθεί ή πιο κάτω ένδεικνύόμενη όργάνωση, έξουσιοδοτηθεί ή διαχειρίστρια των έφοδίων ΑΤΕ να παρα-λαμβάνει κατ' ευθείαν από τα άπόποια τα έφόδια, δι' έπι-τροπών εις τας όποιας θα πρέπει να εκπροσωπούνται: το Κράτος, η ΟΥΝΡΑ και οι Λαϊκές όργανώσεις δι' άντιπροσώ-πων των που αυτές θα όρίζουν έκάστοτε μ' έλεύθερες εκλογές.

Να κατασκευασθούν άμέσως ύπόστεγα στα λιμάνια κατάλ-ληλα για την άποθήκευση των έφοδίων, πράγμα που και δυ-νατό είναι και μικρές δαπάνες χρειάζεται.

Να όργανωθεί συστηματικός έλεγχος της διαχείρισης της Άγροτικής Τράπεζας καθώς και όλων των ύπηρεσιών που διαχειρίζονται έφοδια, των Υπουργείων και άλλων όργανώ-σεων, με συμμετοχή και άντιπροσώπων ειδικευμένων των Λαϊκών όργανώσεων.

Να άνατεθεί στα χωριά ή διαχείριση όλων των έφοδίων και ειδών διανομών στους συνεταιρισμούς, ή δε κατανομή τους μεταξύ των άγροτών σε έπιτροπές που θα εκλέγονται χωρίς παρεμβάσεις και τρομοκρατία από τα ίδια τα χωριά.

Να καταβληθί έντονη προσπάθεια πλησίον της ΟΥΝΡΑ για την αύξηση των ποσοτήτων σπόρων, λιπασμάτων, φαρμά-κων, εργαλείων, στεγαστικού ύλικού, μηχανημάτων συγχροών και άλλων έφοδίων χρησίμων για την άνοικοδόμηση και την ταχεία και έγκαιρο αυτών άφιξη. Να έπιταχυνθεί ο ρυθμός των διανομών των γεωργικών έφοδίων που καθυστερεί σε βα-ρώτατα. Να πιστωθούν οι άγρότες για την παραλαβή των ειδών τούτων και έφοδίων.

Για μια όργανική άντιμετώπιση του ζητήματος των παρα-λαβών και άποστολών στα διάφορα κέντρα φρονούμε ότι εί-ναι ένδεδειγμένη άμεσα ή ίδρυση αυτόνομου όργάνωσης με έδρα τον Πειραιά και παραρτήματα στα έπιλιμένα κέντρα. Στο Δ. Σ. της όργάνωσης αυτής πρέπει ν' άντιπροσωπεύονται όλοι οι παράγοντες που έχουν σχέση με την υπόθεση των έφοδίων και άσφατηώς οι Λαϊκές όργανώσεις. Σ' αυτή θα ύπαχθούν όλες οι ύπηρεσίες που σήμερα άναμιγνύονται στην υπόθεση των γεωργικών έφοδίων. Τότε μόνο μπορεί να έπι-τευχθεί συντονισμός των προσπαθειών κατά την παραλαβή και κίνηση των έφοδίων καθώς και άσφαλίση της καλής των διαχείρισης.

Η ΠΑΡΑΛΑΒΗ, ΦΥΛΑΞΗ, ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ, ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΦΟΔΙΩΝ ΤΗΣ ΟΥΝΡΑ

Η κυβέρνηση των εκλογών της 31 Μαρτίου προχωρεί «βάσει προδιαγεγραμμένου σχεδίου» στην κατάληψη όλων των επικαιρών σημείων της οικονομικής ζωής της Χώρας. Με το συνθήμα της «ιδιωτικής πρωτοβουλίας» δεν αφήνει μόνο έλεύ-θερους τους έμποροβιομηχανικούς κυκλους στην ρυθμισμό της όλης οικονομικής καταστάσεως σύμφωνα με τα συμφεροντά τους, άλλα ακόμα παρεμβάινει ένεργα και τους βοηθάει άπο-τελεσματικά στην πραγματοποίηση των σκοπών τους. Ένα άπο τα σημεία που έλρεπε να κυριαρχήσει άπόλυτα ο νέος «ήθικός ρυθμός», ήκανε το σημείο που άφορούσε τη διαχεί-ριση, βιομηχανοποίηση, διανομή κι' αυτήν ακόμα την κυριό-τητα των έφοδίων της ΟΥΝΡΑ.

Είναι γνωστό ότι από την ήμέρα που άρχισαν νάρχωνται τα έφοδια της ΟΥΝΡΑ στη χώρα μας, άρχισε ταυτόχρονα ά-γώνας όλων των έμπορικών, τραπεζτικών και βιομηχανικών συγκροτημάτων για τη χρησιμοποίησή τους σαν μέσου αύξη-σης του κεφαλαίου και της εξαγωγής μεγάλου υπερέκτους. Είναι γνωστός ο άγώνας των βιομηχανών να μετατρέψουν τη βιομηχανοποίηση των κλωστοϋφαντουργικών ύλων σε έπιχε-ρίσιν έπιχείρηση, όπου έκτός από το «νόμιμο» κέρδος θα είσεπρατταν και άποφορά σε όφελος τους άπό το εθνικό πο-σοστό της φύρας που ζητούσαν να κατακυρωθεί για κάθε μο-ναδα παραγομένου προϊόντος. Οι έμποροι επίσης ζητούσαν ά-νάλογες παραχωρήσεις και όφελήματα για τη διαχείριση και πούληση των έφοδίων. Το ζήτημα της στέγασης των πυροπα-θών κλπ. άγροτών και της διαχείρισης των έφοδίων έγινε το μήλο της έριδος επίσης μεταξύ των μεγάλων τραπεζτικών όργανισμών με προσωρινή «νίκη» της Άγροτικής Τράπεζας. Τα πράγματα όμως πηραν την όριστική τους λύση άπό τον τρόπο που κανόνισε όλα τα έκκερμη ζητήματα η Κυβέρνηση. Όπως μαθαίνουμε άπό τις συζητήσεις του Τύπου «πρόκειται ν' άνατεθεί ή παραλαβή, φύλαξη, κατεργασία και διάθεσις των έφοδίων του έξωτερικού (τροφίμων, ιματισμού, γεωργι-κών εργαλείων, βιομηχανικών ειδών και φαρμάκων), εις τας άντιστοιχούς κατηγορίας των έμπόρων και βιομηχάνων με την χρηματοδοτησιν πιθανώς της Έθνικής Τράπεζας, παρα-μεριζόμενων των δημοσίων ύπηρεσιών. Υποστηρίζεται δε ότι θα έπιτευχθί δι' αυτού του τρόπου ταχύτερα διανομή με μικρότερα έξοδα». (Οικονομικός συντάκτης «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ», Τρίτη, 7 Μαΐου 1946).

Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει πρώτον: ότι παύει ούσιαστικά και αύτος ο ύποτυπώδης κρατικός έλεγχος που ύπρχε. Δεύ-τερον: ότι ιδιοκτήτες των έφοδίων και πρώτων ύλών γίνον-ται οι έμποροβιομήχανοι. Άδιο πραγματικά «υπερβαίνει πάσαν προσδοκίαν» των κυκλων του κεφαλαίου.

Να σε τί μεταφράζεται το οικονομικό αυτό πραξικόπημα: 1) Οι έμποροβιομήχανοι θα διαχειρίζονται και θα βιομηχα-νοποιούν με τον τρόπο που τους συμφέρει καλλίτερα τα έφό-δια και τις ύλες. Θα είναι έλεύθεροι στο να ύπολογίζουν ή φύρα και το κέρδος στο ύψος που ήσκήναι ή άγορά. Θα είναι έλεύθεροι να διοχετεύουν τις ποσότητες εκείνες που θα τους έξασφαλίζουν άνετη πραγματοποίηση του κέρδους των. Θα είναι ακόμα έλεύθεροι ν' άναμιγνύουν με δικές τους ύλες τις πρώτες ύλες της Ούνρα. Θα έχουν περιορισμό στην τιμή διαθεσης; Κι' αν έχουν τέτοιο περιορισμό, ή έξασφάλιση του κέρδους των θα είναι σίγουρη, γιατί θα πραγματοποιείται πολύ νωρίτερα άπό την άγορά (με την φύρα, την άποκρυψη, την κλοπή στον ύπολογισμό του κόστους, τα έξευτελιστικά ήμερομίσθια). Άλλά το πιο σίγουρο τμήμα του μονοπωλια-κού κέρδους θα έξασφαλιστεί γι' αυτούς «έξω άπό την παρα-γωγή» σε βάρος του Δημοσίου και της κατανάλωσης (ούσια-

στικά δηλαδή έτσι, με πολλαπλάσια έπιβάρυνση της τιμής των έφοδίων για τον καταναλωτή και φορολογούμενο λαό). Θα έξασφαλιστεί με τη συμφωνία έξόφλησης των πρώτων ύλών σε δόσεις με προκαταβολή μονάχα του 40% της αξίας τους άπο τους έμποροβιομήχανους στο Κράτος. Τι θά γίνει μ' αυτό; Το 60% της αξίας των πρώτων ύλών θα πληρωθεί με το νομισματικό καθεστώς που θα ισχύει μετά άρκετους μήνες. Κι' όπως ξέρουμε, σ' αυτές τις περιπτώσεις ο πληθωρισμός «βάζει σφουγγάρι» στα χρέη του κεφαλαίου. Έτσι ως σήμερα δεν είναι λίγα τα δισεκατομμύρια που δανείστηκαν οι έμπο-ροβιομήχανοι και τα έξόφλησαν με τον πληθωρισμό που οι ίδιοι δημιούργησαν μετά τον Δεκέμβριο. Άλλά κι' αν δεν δημιουργήσουν πληθωρισμό πάλι θα χρεωστούν ΑΤΟΚΑ και ξαίρουμε ότι αυτό σημαίνει ΔΩΡΕΑΝ για το κεφάλαιο σε βά-ρος του Δημοσίου, διάβαζε του λαού που άπόμυζεται με σει-ρά φορολογιών άβάσταχτων.

Και ο κ. Μείμπεν; Ο κ. Μείμπεν πρέπει να ξέρει ά-σφαλώς ότι μια τέτοια μορφή έκμετάλλευση της συμμαχι-κής βοήθειας 45 Έθνών (και όχι μόνο της Άγγλίας των Τορρις και του μετεκλογικού καθεστώτος του κ. Μπέβιν) άποτελεί παράβαση ΘΕΜΕΛΙΩΔΟΥΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ της ΟΥΝΡΑ, που όρίζει ρητά και κατηγορηματικά ότι άπαγορεύεται ή χρησιμοποίηση των έφοδίων της για προνομιακή όφέλεια οικονομική ή πολιτική όρισμένης μερίδας του πληθυσμού και ότι ή διανομή πρέπει να είναι δίκαιη και ίση στον πληθυσμό. Ο κ. Μείμπεν τή γνωρίζει αυτό και για να δικαιολογηθεί δηλώνει, ότι ή άνά-θεση στο ιδιωτικό κεφάλαιο της κατεργασίας, διανομής κλπ. γίνεται με την προοπτικήν «γενικού δελτίου» και έπιτυχίας χαμηλότερου κόστους. Αυτά λέει ο κ. Μείμπεν. Τα πιστεύει όμως και ο ίδιος ότι είναι σωστά; Δεν είναι πολλές καιρός που κατεφέρτε με άυστηρές φράσεις κατά της άρπακτικής τακτικής των βιομηχάνων. Δεν είναι πολλές καιρός που ο κ. Μείμπεν άπειλούσε διακοπή της παροχής βοήθειας στην Ελλάδα εξ αίτίας των συνθηκών που είχαν δημιουργήσει οι ίδιοι κυκλοι του κεφαλαίου Σήμερα ο κ. Μείμπεν δηλώνει ότι ή χρησιμοποίηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας θα «ελαττώσει το κόστος». Πως όμως θα γίνει αυτό; Όταν άντίθετα, το κόστος των έφοδίων που θ' άνήκουν κατ' άκριόετη-τα στους έμποροβιομήχανους θα έπιβαρύνεται όχι μονάχα με διαμέρους άλλα και με την παρακράτηση σημερινού μέ-ρους πρώτης ύλης κλπ. με τη μέθοδο της φύρας και θα έπιβα-ρύνεται ή τιμή με κέρδος έπιχειρηματικό όχι άσήμαντο, και θα διοχετεύεται στη μαύρη άγορά μεγάλο μέρος των έφοδίων; Όταν ακόμα οι βιομήχανοι θα παίρνουν ούσιαστικά με το «έπί πιστώσει» σύστημα δωρεάν το μεγαλύτερο τμήμα των πρώτων ύλών.

Άποτελεί αυτό ή δεν άποτελεί πλου-τισμό τους παράνομο και άντίθετο προς τις άρχές του Καταστατικού Χάρτη της ΟΥΝΡΑ σε βάρος του συμμάχου Έλληνικού Λαού; Ναι, ή όχι; Παρακαλού-με τον κ. Μείμπεν να μάς άπαντήσει σ' αυτό το ερώτημα.

Άν ο κ. Μείμπεν «πιέζεται» άπό τους γνωστούς κύκλους του έσωτερικού ή του έξωτερικού, τόσο το χειρότερο για τον ίδιο και τον όργανισμό που εκπροσωπεί στη χώρα μας αν όπο-χωρήσει στις «πιέσεις» αυτές στις όποιες ο Έλληνικός Λαός χρονία όλόκληρα δεν ύποχωρήσε και δέν θα ύποχωρήσει.

Α. Μ.

ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Οι συζητήσεις για τη Γεωργική Στέγαση.—Η έκθεση «Προσωρινής Στέγασης» της ΑΤΕ.—Ο Αρχιτεκτονικός διαγωνισμός του Υφυπουργείου Άνοικοδομησης.

Τα προβλήματα από την κρατικοποίηση των άνθρακορυχείων στην Άγγλία

Εγκρίθηκε τελευταία από το Βρετανικό Κοινοβούλιο ο Νόμος για την Εθνικοποίηση των άνθρακορυχείων, που αποτελεί, ύστερα από την Εθνικοποίηση της Τραπεζας της Άγγλιας, — το δεύτερο μέτρο της Εργατικής Κυβέρνησης στον δρόμο της πραγματοποίησης του προγράμματός της. Πριν όμως εξετάσουμε τους λόγους που επιβάλλουν σήμερα την εθνικοποίηση των άγγλικών άνθρακορυχείων, ας ρίξουμε μια ματιά στην εξέλιξη της άνθρακοβιομηχανίας από τον προηγούμενο πόλεμο μέχρι σήμερα.

Η βιομηχανία του άνθρακα είναι η βασική βιομηχανία της Χώρας γράφει ο Άρθουρ Χόρνερ, πρόεδρος της Εθνικής Ένωσης Άνθρακορύχων. Το κάρβουνο τροφοδοτεί όλες τις βιομηχανίες (σίδηρο, άσφάλι, μηχανουργία) και ιδιαίτερα τα ναυπηγεία. Απασχολεί ένα μεγάλο μέρος του εργατικού πληθυσμού της χώρας: Το 1925 το δωδέκατο του πληθυσμού εξαρτιόταν άμεσα ή έμμεσα από τη βιομηχανία του άνθρακα (Έκθεση Βασιλικής Επιτροπής για την βιομηχανία του άνθρακα). Το κάρβουνο είναι ακόμα ένα από τα σπουδαιότερα προϊόντα εξαγωγής που διαθέτει η Άγγλία: στις αρχές του Πρώτου Παγκ. Πολέμου οι εξαγωγές κάρβουνου άρχισαν να υπερσώρευαν το δέκατο της αξίας όλων των βρετανικών εξαγωγών. Αυτή είναι η οικονομική σημασία της άνθρακοβιομηχανίας. Έχει όμως και σπουδαιότερη κοινωνική σημασία: ο μεγάλος αριθμός των εργαζομένων που απασχολούνται σε αυτή υπήρξε και είναι ένας παράγοντας που καμιά Βρετανική Κυβέρνηση δεν μπόρεσε να περιφρονήσει.

Ο Πρώτος Π. Πόλεμος, με τις τεράστιες βιομηχανικές του ανάγκες, είχε προκαλέσει μια μεγάλη ανάπτυξη της παραγωγής κάρβουνου. Με το τέλος του πολέμου όμως, η άγγλική άνθρακοβιομηχανία βρέθηκε τεχνικά καθυστέρημένη μπροστά στη γενική τελειοποίηση των μηχανικών μέσων. Κι ενώ η χώρα είχε μεγάλη ανάγκη από εξαγωγές για να ισοσκελίσει το έμπορικό της ισοζύγιο, η παραγωγή κάρβουνου έπεσε από 236.000.000 τόννους το 1913 σε 258.000.000 τόννους το 1929. Η πτώση αυτή της παραγωγής παρατηρήθηκε και σε άλλες βιομηχανίες (βαμβάκι, σίδηρο, άσφάλι) και όφειλονταν στην ελαττωμένη παραγωγικότητα της δουλειάς, δηλαδή στην τεχνική καθυστέρηση των βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Πάντως, όσο η Άγγλία ήταν «τραπεζίτης» του κόσμου, το έλλειμμα του εμπορίου της ισοζυγίου καλύπτονταν από τα εισοδήματα των τοποθετημένων στο εξωτερικό κεφαλαίων, από τα έσοδα της ναυτιλίας κλπ. Αυτό εξηγεί την αδιαφορία των κυβερνητικών κύκλων μπροστά στη τεχνική καθυστέρηση της βιομηχανίας.

Όταν όμως εκδηλώθηκε η κρίση του 1929 - 1933, περιωρίστηκαν οι εισαγωγές κεφαλαίων στη Μεγάλη Βρετανία και η πλεονεκτική πρωτοκλή της θέσης έγινε προβληματική. Τη θέση αυτή έπαιρναν οι Ε.Π.Α. Για να αντιμετωπιστούν λοιπόν οι εισαγωγές ειδών διατροφής κλπ., η Άγγλία έπρεπε να αναπτύξει τις εξαγωγές της σε βιομηχανικά προϊόντα και σε κάρβουνο. Τέθηκε πια το ζήτημα της ανάπτυξης της άνθρακοβιομηχανίας. Για τον περιορισμό των εξόδων παραγωγής και την συστηματικοποίηση της εκμετάλλευσης η Βρετανική Κυβέρνηση επέβαλε, με το Νόμο των άνθρακορυχείων του 1930, ουσιαστικά την καρτελοποίηση στους ιδιοκτήτες ορυχείων. Όπως και η τεχνική ανάπτυξη, έτσι κι η συγκέντρωση είχε καθυστερήσει σε σύγκριση με τις άλλες βιομηχανικές χώρες (Ε.Π.Α., Γερμανία).

Ο νόμος δεν έφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα, εξ αιτίας της αντίδρασης ώριμων ιδιοκτητών που δεν ήθελαν να εξαγοράσουν ορυχεία μικρής παραγωγικής ικανότητας. Πάντως η συγκέντρωση έκανε κάποια πρόοδο: Το 1929, στο Β. Σταφφορσάιρ, τρία συγκροτήματα εξησφάλιζαν τα 85 % της παραγωγής, και στο Νορθάμπερλαντ τα 70 % παράγονταν από τέσσερα συγκροτήματα.

Ο Δεύτερος Π. Πόλεμος προκάλεσε μια δξυνση της γενικής κρίσεως που περνάει η άγγλική οικονομία. Η Άγγλία έχασε ένα σημαντικό μέρος από τα επενδυμένα στο εξωτε-

ρικό κεφάλαιά της, και, κατά συνέπεια, τα εισοδήματα που έπερνε απ' αυτά. Έτσι παρουσιάστηκε επιτακτική η ανάγκη να αυξηθούν οι βιομηχανικές της εξαγωγές, και ξαναπήρε δλη τη σημασία της η ανάπτυξη της παραγωγής κάρβουνου. Η Εργατική Κυβέρνηση είχε υποσχεθεί αύξηση, μέχρι τον Άπριλη 1946, 8 εκατ. τόννων, χάρη στην εθνικοποίηση των ορυχείων που θα τόνωνε την παραγωγικότητα της δουλειάς των εργατών. Άς δούμε τώρα ποιά είναι τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η άνθρακοβιομηχανία.

Η τεχνική καθυστέρηση που παρατηρείται στα άνθρακορυχεία, με συνέπεια την ελαττωμένη απόδοση της δουλειάς, απαιτεί την άμεση ανακαίνιση του μηχανικού τους εξοπλισμού. Ο Economist (16-2-46) αναφέρει μερικούς αριθμούς που δείχνουν την πρόοδο και την αποτελεσματικότητα του μηχανικού εξοπλισμού των ορυχείων: «Μεταξύ του 1940 και του 1944 η αναλογία κάρβουνου κομμένου με μηχανή αυξήθηκε από 64 σε 72 %, κάρβουνου μεταφερομένου μηχανικά αυξήθηκε από 61 σε 69 %». Τα αποτελέσματα της χρησιμοποίησης των μηχανών «πρέπει να διαλύσουν κάθε αμφιβολία για την σημασία που έχει ο μηχανικός εξοπλισμός για την αύξηση της παραγωγής. Μια εταιρία, μετά τη χρησιμοποίηση μηχανικών μέσων, αύξησε την παραγωγή κάθε εργάτη από 33 cwt το 1939 σε 52,6 cwt το 1944. Άλλο ορυχείο, μετά τη χρησιμοποίηση μηχανών κοπής και φόρτωσης, αύξησε την παραγωγή κάθε εργάτη από 5 τόννους σε 8,09 τόννους». Και ο αρθρογράφος του Economist καταλήγει: «Η κρίση του κάρβουνου μπορεί να λυθεί μόνο με την ανάπτυξη των μηχανικών εγκαταστάσεων και την ανακαίνιση των ορυχείων».

Αυτό όμως είναι μια μονόπλευρη αντιμετώπιση του ζητήματος. Σπουδαιότερο επίσης ρόλο στην αύξηση της παραγωγής παίζει ο εργάτης και η παραγωγική του ικανότητα, ιδιαίτερα στην εξόρυξη του κάρβουνου. Περισσότερη διάθεση για δουλειά και παραγωγικότητα θαχει ο εργάτης όταν θα έχει όλα αυτά που η οικογένειά του μπορούν να φάνε, να ντυθούν, να στεγαστούν ανθρωπινά και να είναι ασφαλισμένοι για τις δύσκολες περιστάσεις, παρά όταν η ύγεια τους φθείρεται μακριά από το φως του ήλιου χωρίς κανένα ουσιαστικό αντάλλαγμα εκτός από ένα γλισχρο μεροκάματο. Οι συνθήκες της ζωής όμως είναι τόσο άπελπιστικές για τους άγγλικους άνθρακορύχους, που παρά τις προσπάθειες που κατέβαλλαν το τελευταίο τρίμηνο του 1945 η απόδοση δεν ήταν ικανοποιητική. Ο Χόρνερ γράφει σχετικά: «Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι κυριώτερες αιτίες για την ελαττωμένη παραγωγική ικανότητα της βρετανικής άνθρακοβιομηχανίας είναι η ελάττωση του αριθμού των εργαζομένων και η εξάντλησή τους που όφειλται στην ηλικία και τις στερήσεις του πολέμου...» (Λέιμπορ Μόνθλυ, Φλεβ. 1946).

Για να τραβηχτούν νέοι εργάτες προς τα άνθρακορυχεία και για να παράγουν ικανοποιητικά, είναι απαραίτητο να βελτιωθούν οι όροι διαβίωσης των άνθρακορύχων, να γίνουν ανάλογοι με τους όρους που υπάρχουν στους άλλους κλάδους της βιομηχανίας. Το Times δεν υπολογίζει αυτούς τους παράγοντες και, με πικρία, διαπιστώνει: «Η άδικαιολόγητη άποχή ((absenteeism) εξακολουθεί να αυξάνει» (19-2-46). Ο υπουργός των καυσίμων κ. Σίνγκελ αναβίβασε το ποσοστό της άποχης σε 15 - 20 %, και έκανε έκκληση στους άνθρακορύχους να δώσουν τουλάχιστο τέσσερες «γιομάτες» μέρες δουλειά τη βδομάδα. Ποιά μέτρα προτείνονται για να αυξηθεί η παραγωγικότητα του κάθε εργάτη; Ο συνταγματάρχης Γκρόντον (πρώην υποδιευθυντής του τμήματος σταθερών καυσίμων στο Άνώτατο Συμμαχικό Επιτελείο), σε γράμμα του προς το Times (13-2-46) διαπιστώνει ότι, «ή εισαγωγή θερμίδων έχει άμεση σχέση με την εξαγωγή κάρβουνου» και προτείνει να αυξηθεί η αναλογία μερίδων (δελτίων) για τους άνθρακορύχους. Ο Economist (16-2-46) έχει αντίθετη γνώμη: νομίζει ότι, οι αυξήσεις των μερίδων

Οι πιο κάτω απόψεις αποτελούν τα κεντρικά σημεία εισήγησης του γεωπόνου Κ. Σακαντάνη πάνω στο ζήτημα της γεωργικής στέγασης. Η εισήγηση αυτή βασίζεται στην δμαδική εργασία του κύκλου των γεωπόνων και ιδιαίτερα στη συνεργασία των γεωπόνων της ΕΠ - ΑΝ Θ. Γιαννόπουλου και Π. Τσαμπάση. Οι απόψεις που διατυπώνονται βασίζονται σε στενή συνάφεια και συντομία με τις θέσεις της Όμοσπονδίας Γεωπόνων της Ελλάδος, πάνω στο ίδιο θέμα. Όταν γράφθηκαν οι απόψεις αυτές δεν είχε ακόμα εκδοθεί ο τελευταίος νόμος που «ερωμίζει» τα της Στέγασης με την τυπική και ουσιαστική ανάθεση στο τραπεζιτικό κεφάλαιο οαν γερά προσδοφώρας επιχείρησής του. Τόσο για το ζήτημα της τεχνικής αντιμετώπισης του θέματος της στέγασης, στη γενική του τοποθέτηση και στο τρόπο της εκτέλεσης του έργου, όσο και για το ζήτημα των συνεπειών της τέτοιας, ή, άλλης αντιπαραγωγικής λύσης στην οικονομία της χώρας γενικά και ειδικότερα στην αγροτική οικο-

δεν είναι πια αποτελεσματικές, και προσθέτει: «Το σιδερένιο χέρι αρχίζει να φαίνεται κάτω από το μεταξωτό γάντι. Συστήνεται το ένδεχόμενο να επιβληθούν ξανά πειθαρχικά μέτρα ενάντια στους άποσχόντες εργάτες». Ούτε οι απειλές, ούτε τα περισσότερα δελτία (χρειάζονται χρήματα για τη χρησιμοποίηση των δελτίων) είναι ικανά να μεταβάλλουν την κατάσταση.

Μία άλλη λύση πρότενη στο συνέδριο των Τρέιντ - Γιούνιους, στο Μπλάκπουλ, ο Χόρνερ: την εξασφάλιση ικανοποιητικών μεροκάματων για τους άνθρακορύχους. «Αν γίνει η παραμικρή απόπειρα για να στερηθούν οι εργάτες μας του δικαιώματός τους για εξασφαλισμένο μεροκάματο, δεν θα έχουμε καμιά πιθανότητα...» να αυξήσουμε την εξόρυξη κάρβουνου ούτε να την διατηρήσουμε στο σημερινό της επίπεδο» (Νέοι Καιροί, Νο 2, 1946).

Οι ιδιοκτήτες των άνθρακορυχείων έχουν όμως την διάθεση να αυξήσουν τα μεροκάματα; Είναι μάλλον άπιθανο. Η μικρή παραγωγικότητα της δουλειάς έχει περιορίσει τα κέρη τους. Πολλά άνθρακορυχεία, τα φτωχότερα, δουλεύουν με ζημία. Μία αύξηση στα μεροκάματα, χωρίς ανάλογη αύξηση της τιμής του κάρβουνου, θα προκαλούσε και λογική έλτωση του κέρδους τους. Η δε μηχανική τελειοποίηση των ορυχείων θα απαιτούσε την τοποθέτηση μεγάλων κεφαλαίων. Δηλαδή, για να φθάσει η παραγωγή σε επίπεδο ικανοποιητικό για τις ανάγκες της χώρας είναι απαραίτητη η σύγχρονη αύξηση στα μεροκάματα και στην επένδυση κεφαλαίων, πράμα που θα έρχιγνε τα κέρδη της άνθρακοβιομηχανίας κάτω από το μέσο ποσοστό του κέρδους. Ολ' αυτά ξηνούν γιατί οι ιδιοκτήτες θα δέχονταν εύχαρίστως να αλλάξουν απ' τα άνθρακορυχεία τους. Κι αυτό όμως κάτω από έναν όρο: Ο Νόμος της Εθνικοποίησης να τους εξασφαλίζει μια αποζημίωση τέτοια που να τους όφειλει. Ζητούν, δηλ., απ' την εθνικοποίηση να τους αλλάξει απ' τους κινδύνους και τις ζημιές και να τους εξασφαλίζει ένα κέρδος ανώτερο απ' αυτό που αντλούσαν απ' τα άνθρακορυχεία. Σ' αυτές τους τις απαιτήσεις όφειλνταν η δέσμευση της συζήτησης στο Κοινοβούλιο και οι δυσκολίες που παρουσίασε η ψήφιση του Νόμου.

Τα δύο άμεσα ζητήματα είναι λοιπόν το ζήτημα της αποζημίωσης των ιδιοκτητών και το ζήτημα του μεροκάματου των εργατών» (Νέοι Καιροί, Νο 2, 1946).

Ο Νόμος για την εθνικοποίηση των άνθρακορυχείων προέβλεπε την ανανέωση του τεχνικού τους εξοπλισμού και τη διάθεση από το Δημόσιο, γι' αυτό το σκοπό, ποσού 150 εκατομ. λιρών. Η Εθνική Ένωση των άνθρακορύχων περιμένει όμως, εκτός από την απαραίτητη τεχνική ανανέωση, κάτι επίσης ουσιαστικό: τη βελτίωση των όρων διαβίωσης των εργατών. Ο Α. Χόρνερ προτείνει στον Υπουργό των καυ-

νομια, ή εταιρεία ΕΠ - ΑΝ θα κάνει ανακοίνωση σχετική σ'ον τύπο, θα εκδώσει πόρισμα ειδικών όλων των κλάδων και θα παρουσιάσει από τις στήλες του «ΑΝΤΑΙΟΥ», τις εισηγήσεις και συζητήσεις που θα γίνουν στο θεμελιακής αυτό σημασίας πρόβλημα καθώς και στα συμπεράσματα που θα καταλήξουν οι κύκλοι μελέτης. Στο τεύχος αυτό δίνει μερικές χαρακτηριστικές θέσεις από την εισήγηση του Κ. Σακαντάνη σε συνεδρίαση κοινή της επιτροπής προγράμματος και του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΠ - ΑΝ.

(Από την Γραμματεία της Εταιρείας «Επιστήμη - Άνοικοδομηση»)

... Α'. Οι συζητήσεις πάνω στο ζήτημα της Γεωργικής Στέγασης.

§ 1. Η Εταιρεία διαπιστώνει: α) Γενικά στις δημόσιες συζητήσεις και τις διάφορες μελέτες, αλλά και ειδικά στις τελευταίες συζητήσεις που οργανώθηκαν με την πρωτοβουλία του Κράτους πάνω στα σχετικά προβλήματα, ή έννοια

σίμων και της ενέργειας ένας συμφωνητικό (Charter) μεταξύ αυτού και της Εθνικής Ένωσης άνθρακορύχων, για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Το Σύμφωνο προβλέπει:

1) Την ανανέωση των υπάρχοντων ορυχείων και το άνοιγμα νέων.

2) Την κατάλληλη και προσεκτική μόρφωση της νεολαίας στους διάφορους κλάδους της άνθρακοβιομηχανίας.

3) Την λήψη μέτρων για τις υγιεινές συνθήκες της δουλειάς.

4) Την πληρωμή αποζημιώσεων για τα ατυχήματα της δουλειάς.

5) Να μη επιτραπεί ή πώση των αποδοχών κάτω από το γενικό επίπεδο της υπόλοιπης βιομηχανίας.

6) 7 ώρες δουλειά την ημέρα και 5 μέρες τη βδομάδα, χωρίς μείωση των αποδοχών.

7) Πληρωμένη άδεια 15 συνεχείς μέρες το χρόνο.

8) Σύνταξη για τους άνικανους εργάτες μετά τα 55 χρόνια.

9) Το κτίσιμο νέων πόλεων για την άνετη στέγαση των άνθρακορύχων και των οικογενειών τους.

10) Την αναδιοργάνωση των υγειονομικών και ψυχαγωγικών υπηρεσιών.

11) Άναγκαστική λατρική εξέταση.

Και το Σύμφωνο καταλήγει: «Νέοι άνθρωποι θα προσελκυστούν από την άνθρακοβιομηχανία σε αρκετό αριθμό, όταν θα τους προσφέρει όρους δουλειάς ανάλογους μ' αυτούς που προσφέρονται σε άλλες βιομηχανίες και ανώτερο επίπεδο ζωής απ' εκείνο που έλαχε σε αυτούς που, στο παρελθόν, δούλεψαν στα ορυχεία». (Λέιμπορ Μόνθλυ, Φλεβ. 1946).

Ολ' αυτά τα μέτρα δεν θα εφαρμόζονταν, αν τα ορυχεία έμεναν στα χέρια των ιδιοκτητών, και τότε δεν θα υπήρχε έλπιδα να φτάσει η παραγωγή του κάρβουνου σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της οικονομίας. Η ατομική ιδιοκτησία των άνθρακορυχείων κατάντησε πια ένας θεσμός επικίνδυνος για την ίδια την υπόσταση της Εθνικής Οικονομίας της Άγγλιας. Η Εθνικοποίηση δεν πρόκειται βέβαια να λύσει άμεσα όλα τα ζητήματα της άνθρακοβιομηχανίας, αλλά θα αποτελέσει ένα μεγάλο βήμα προς τη λύση τους.

Η αποτελεσματικότητα της, όμως, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις διαθέσεις και την πολιτική της Κυβέρνησης των Εργατικών. Κι' από την εφαρμογή του νόμου για την οδισσική εξυπηρέτηση των εργαζομένων κι' όχι για τη δημιουργία μιας κρατικοποιημένης επιχείρησης που θα κρατάει χαμηλά το επίπεδο ζωής των εργατών του κλάδου αυτού σε όφελος των πρώην ιδιοκτητών και των συμφερόντων της οικονομικής εξυπηρέτησης άλλων συγκροτημάτων του άγγλικού κεφαλαίου και μιας εξωτερικής ιμπεριαλιστικής πολιτικής.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΙΝΗΣ

«Ανοικοδόμηση» συγχύζεται με τον όρο «Στέγαση». β) Ότι η γεωργική στέγαση είναι ένα από τα προβλήματα της ανοικοδόμησης της Γεωργίας μας. γ) Ότι η επιδίωξη οριστικής γεωργικής στέγασης, χωρίς προηγούμενο καθορισμό των άλλων στοιχείων και προϋποθέσεων, για την όλη ανοικοδόμηση της Γεωργίας μας και τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος απ' αυτή για την οριστική στέγαση, είναι επιστημονική πλάνη ή θελημένη προσπάθεια εξαπάτησης του λαού.

...§ 2 'Η 'Εταιρεία νομίζει πως η έρευνα για την επίλυση κάθε προβλήματος της ανοικοδόμησης της χώρας και επομένως και του Προβλήματος της Γεωργικής Στέγασης πρέπει να βασιστεί στις ακόλουθες γενικές αρχές.

α) Όλα τα προβλήματα μαζί, αλλά και καθ' ένα χωριστά, χρειάζονται ενιαία κατεύθυνση και συντονισμό.

β) Να μην απομονώνονται τα προβλήματα από το περιβάλλον τους ούτε να διασπάζονται η έννοιά τους.

γ) Να υπάρχει σχέδιο των αντικειμενικών σκοπών που επιδιώκει η ανοικοδόμηση γενικά και κάθε πρόβλημα ιδιαίτερα.

δ) Για να υπερνικηθούν τα τεράστια έσοδα και έξοδα, επιδοματικά και χρεώματα, η στενότητα και οργανικά δεμένη συνεργασία κράτους—ένδιαφερομένων—ειδικών, έκροσσωμένων από αντιπροσώπους των, ελεύθερα εκλεγμένους.

ε) Να κινητοποιηθούν όλες οι πνευματικές και εργατικές δυνάμεις που ενδιαφέρονται για την ανοικοδόμηση και για κάθε προβλήμα της χωριστά και που μπορούν να διατεθούν γι' αυτή.

στ) Να δημιουργηθεί για τους ενδιαφερόμενους για το έργο της ανοικοδόμησης, αγρότες, εργάτες, τεχνίτες, τεχνικούς, επιστήμονες κλπ, ευνοϊκές συνθήκες εργασίας και άμειβης, για να υπάρχει ισχυρό κίνητρο για την επιτυχία.

...§ 3. 'Η 'Εταιρεία, από τη μελέτη της ως τώρα αποκτημένης 'Ελληνικής πείρας και πραγματικότητας πάνω στα ζητήματα της Στέγασης, συμπεραίνει:

α) Το γεωργικό Σπίτι στην 'Ελλάδα στην πλειοψηφία του είχε πάντα το χαρακτήρα της προσωρινής στέγασης.

β) 'Η προσωρινή στέγαση είναι και' εξοχήν έργο τοπικών δυνατοτήτων.

'Η γεωργική στέγαση όπως πραγματοποιήθηκε από την ποτέ 'Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων απέτυχε οικειρά, όπου έγινε με το σύστημα της εργολαβίας, ενώ είχε σημαντικές επιτυχίες, όπου εφαρμόστηκε το σύστημα της αυτοστέγασης με έμπιστα της ΕΑΠ.

δ) Τα ίδια συμπεράσματα βγαίνουν και από τη στεγαστική προσπάθεια που έκανε η 'Αγροτική Τράπεζα στο παρελθόν.

ε) Οι προσπάθειες της τοπικής λαϊκής αυτοδιοίκησης, πάντως στα ζητήματα της ανοικοδόμησης γενικά και ειδικότερα της στέγασης, όπου πραγματοποιήθηκαν, κατά τη διάρκεια του αγώνα της 'Αντίστασης και άμεσως μετά την απελευθέρωση, για σημαντικό διάστημα, έδωσαν λαμπρά αποτελέσματα, βασισμένα πάντως στην αρχή της κινητοποίησης του λαϊκού παράγοντα και στο σύστημα της αυτοστέγασης, και παίρνουν εξαιρετική σημασία, αν ληφθούν υπ' όψη οι δυσμενέστερες συνθήκες για την πραγματοποίησή τους.

στ) Ότι υπάρχουν τεράστιες τοπικές δυνατότητες για την ταχύτατη πραγματοποίηση της προσωρινής στέγασης, με τη χρησιμοποίηση των επιτόπιων υλικών, μαστόρων βιοτεχνών κλπ.

§ 4. 'Η 'Εταιρεία με βάση τις πάρα πάνω διαπιστώσεις και συμπεράσματα, διατυπώνει τις ακόλουθες απόψεις της.

α) Ότι η 'Ελληνική Πατρίδα έχει την υποχρέωση να ξαναφέρει στο συντομότερο χρονικό διάστημα την γεωργική στέγαση, τουλάχιστο στο προπολεμικό επίπεδο, που όπως διαπίστωσε πιο πάνω είχε χαρακτήρα προσωρινής στέγασης.

β) Ότι τα 'Ενωμένα Έθνη όφειλουν να ενισχύσουν την 'Ελλάδα, στη γενική της ανοικοδομητική προσπάθεια και να τη βοηθήσουν να ξαναφέρει το ταχύτερο την οικονομία της στο προπολεμικό επίπεδο, με επιβάρυνση των υπεύθυνων εσβολών για τις καταστροφές.

γ) Ότι επιβάλλεται η συνέχιση της Προσωρινής Στέγασης, με την κινητοποίηση όλων των παραγόντων, για να επιτευχθεί η Στέγαση όλων του άστεγου γεωργικού πληθυσμού, πριν από τον ερχόμενο χειμώνα.

δ) Ότι πρέπει να αρχίσει άμεσα και να συνεχιστεί και ύστερα από το τέλος της προσωρινής στέγασης, η μελέτη του προβλήματος της οριστικής στέγασης, με βάση την επιτόπια μελέτη σε κάθε οικολογικό διαμέρισμα της Χώρας.

ε) Ότι δεν πρέπει να παραβλεφτεί η ύφιστάμενη οικονομική αδυναμία της γεωργικής επιχείρησης στην 'Ελλάδα και

να προτιμηθεί ο έφοδιασμός της με καλά οργανωμένο συγκρότημα βοηθητικών κτισμάτων και παραγωγικών μέσων, παρά να εφοδιαστεί η γεωργική οικογένεια με σπύτι δυσανάλογο προς την οικονομική στάθμη της.

στ) Δεν πρέπει να μείνουν αστάθμητες οι διεθνείς δυσκολίες για την προμήθεια κεφαλαίων και υλικών.

ζ) Το πρόβλημα της γεωργικής στέγασης, για να έχει συνέπεια και συνέχεια να αντιμετωπιστεί από ειδική υπηρεσία, νέα, που να συσταθεί στο Υπουργείο Γεωργίας. 'Επί κεφαλής της να τεθεί αντιπροσωπευτικό συμβούλιο ενδιαφερομένων—ειδικών—Κράτους.

η) Να γίνει αποκέντρωση της προσπάθειας με βάση τις γεωργικές υπηρεσίες του Κράτους, κατευθυνόμενη από ανάλογα αντιπροσωπευτικά περιφερειακά συμβούλια.

θ) Οι αρμοδιότητες των Συμβουλίων και υπηρεσιών, να περιοριστούν στην έρευνα, κατεύθυνση και έγκριση της οριστικής στέγασης από τους ενδιαφερομένους και τις οργανώσεις τους.

ι) 'Η διαχείριση των οικονομικών μέσων και υλικών, και μόνον ούτι, να γίνει από την 'Αγροτική Τράπεζα.

ια) Το σύστημα εκτέλεσης της προσωρινής γεωργικής στέγασης πρέπει να βασιστεί στην αυτοστέγαση, εκτός αν οι ενδιαφερόμενοι για ειδικούς λόγους, δεχθούν και προτείνουν άλλο σύστημα.

...§ 5 'Επίσης η 'Εταιρεία διατυπώνει τη γνώμη πως:

α) 'Η 'Εταιρεία 'Αυτόνομου 'Οργανισμού 'Ανοικοδόμησης πρέπει όπως ούτως ή άλλως να' αποκλειστεί γιατί οι αυτόνομοι όργανοι 1) είναι πάντα πολυδάπανοι, 2) απομονώνουν τα προβλήματα, 3) δεν αξιοποιούν τον κρατικό μηχανισμό, 4) μετατοπίζουν τις ευθύνες, 5) δημιουργούν ανεύθυνους παράγοντες, 6) είναι πάντα έξοδα των πολιτικών επιειβάσεων.

β) 'Η 'Εταιρεία του Υπουργείου 'Ανοικοδόμησης, θάταν νοητή αν του δινόταν όλες οι αρμοδιότητες της ανοικοδόμησης της χώρας στη γενικότερη έννοιά της. Αυτό όμως είναι αδύνατο και επικίνδυνο στις παρούσες περιστάσεις.

Β'. 'Η Έκθεση «Προσωρινής Στέγασης» της 'Αγροτικής Τράπεζας 'Ελλάδος.

§ 1. 'Η έκθεση της ΑΤΕ που οργανώθηκε σε μία αίθουσα του «Παρθενού» είναι ο απολογισμός του μέχρι σήμερα έργου της και ένα καλό δείγμα εκθετικής τέχνης. Από τη μελέτη των στοιχείων που παρουσίασε η Τράπεζα σ' αυτή, η 'Εταιρεία διαπιστώνει ότι:

α) η ΑΤΕ δεν χρησιμοποίησε καθόλου την αποκτημένη πείρα, τις γνώμες και πολύπλευρες παρατηρήσεις, ούτε τα κατευθυντήρια συμπεράσματα, που είναι σήμερα πολύτιμα από το τεράστιο «γεγονός» της προσωρινής Αποκατάστασης και της δικής της στεγαστικής προσπάθειας στο παρελθόν.

β) Το έργο της, συγκρινόμενο με τα μέσα που υπήρχαν στη χώρα και αυτά που έφεραν από το εξωτερικό, μπορεί να θεωρηθεί σάν δσήμαντο.

γ) Ότι η κρινόμενη στεγαστική προσπάθεια της ΑΤΕ, οπισθοδρομήσε το πρόβλημα της γεωργικής στέγασης και επέφερε σημαντικές ζημιές, οικονομικές, παραγωγικές, υγιεινολογικές, κοινωνικές, στο γεωργό.

§ 2. 'Η άποψή της στεγαστικής προσπάθειας της ΑΤΕ όφειλεται ειδικότερα στο ότι:

α) Δεν επικαλέστηκε σωστά τη συνδρομή και τη συνεργασία του λαϊκού παράγοντα και μάλιστα με το χειρισμό της τόν έστρεψε εναντίον της προσπάθειας της, όπως και η ίδια δηλώνει.

β) Δεν κατάρθωσε να κινητοποιήσει το επιτόπιο τεχνικό ανθρώπινο και άψυχο υλικό.

γ) Δεν χρησιμοποίησε αρκετούς τεχνικούς, φωτισμένους και με πείρα, ούτε τους έφισε να αναπτύξουν την πρωτοβουλία που άπαιτείται.

δ) Δεν χρησιμοποίησε ακόμα ούτε αυτούς τους πεπειραμένους ειδικούς και τεχνικούς που διαθέτει η ίδια και που παρουσιάζει τα έργα τους στην έκθεσή της (έργα Παμίσιου, Φρανσέζου, Κοζάνης κλπ).

§ 3. 'Η 'Εταιρεία εκφράζει την πεποίθησή, ότι σε παρόμοια αποτελέσματα θα κατέλγε και οποιαδήποτε Κρατική υπηρεσία με τη σημερινή σύνθεση και γραφειοκρατική οργάνωση της ΑΤΕ και την αναχρονιστική νοοτροπία που δημιουργεί.

Γ'. Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός του 'Υφυπουργείου 'Ανοικοδόμησης.

§ 1. Το 'Υφυπουργείο 'Ανοικοδόμησης προκήρυξε αρχιτε-

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΑΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ

Γ. 'Αργυρόπουλου—Π. Καπασακάλη

Κοιτάζοντας μπροστά

'Εκδοση ΕΛΕΤ, 1946. Σελ. 160.

Το θέμα που πραγματεύεται είναι η 'Ανασυγκρότηση και η 'Ανοικοδόμηση, η οικονομική μας πρόοδο, παρμένη από την άποψη της παραγωγής, που σκοπεύει τον υψηλότερο πολιτισμό, την υλική και εκπαιδευτική ευημερία. Είναι το μεγάλο κεντρικό θέμα της ζωής μας που αποτελεί το αντικείμενο καθημερινής έρευνας των επιστημόνων που στέκονται γύρω από τον «Ανταίο» και την ΕΠΑΝ, όσο και των άλλων που υπηρετούν ολιγαρχικά και ύποπτα συμφέροντα.

Πρέπει κατ' αρχήν να παρατηρήσουμε ότι οι συγγραφείς κατορθώσανε να μεταχειρισθούν τα πιο σοβαρά όσο και κουραστικά, για έναν μέσο αναγνώστη, μέρη που αναπόφευκτα παρουσιάζει το όλο πρόβλημα, κατά τρόπο εύχρηστο έτσι που η ανύψωση και η παρακολούθηση της έρευνας να γίνεται μ' ένα αβλητικό ύφος καθαρό και μέσα σε ατμόσφαιρα σισιόδοξη. Με αυτό τον τρόπο μεταδίδουν τον δικό τους ένθουςιασμό που είναι κι' αυτός ένας ισχυρός συντελεστής για μία κοινωνική και οικονομική αναδημιουργία.

Το πρόβλημα της 'Ανασυγκρότησης και 'Ανοικοδόμησης περιλαμβάνει φυσικά τόσο τα στοιχεία μιας άμεσης ευστάθειας όσο και σε συνείδηση την ευρύτητα των οικονομικών βάσεων της ζωής του έθνους. Δηλαδή την βαθμιαία ή και ταχύτερη άρση των εμποδίων της παραγωγικής—οικονομικής μας καθυστέρησης, που είναι προϊόν της νεοκτικής ανισομερείας στην εξέλιξη. Το πρόβλημα αυτό έχει μερικές βασικές προϋποθέσεις κοινωνικής και πολιτικής φύσεως, έξω από εκείνες που αφορούν την εργασία και τα κεφάλαια, τις προϋποθέσεις δέ αυτές τις έχουνε διάχυτες οι συγγραφείς στο έργο τους, όπως φαίνεται και από το όλο και από τα ειδικά κεφάλαια της εργασίας τους. 'Υπό την έποψη αυτή η τοποθέτηση είναι στερή και η ένταξή της προς τα εμπρός, προς το μέλλον παύει να είναι μια συναισθηματική, μεταφυσική επιδίωξη.

Διαφορετικά μπαίνει το ζήτημα αν μετά την άποδοξη των προϋποθέσεων αυτών και υπό την άμεση επενέργεια

χρονικό διαγώνισμα για την οριστική στέγαση 'Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Τον διαγώνισμα αυτό είχε ετοιμάσει και προκηρύξει η ΑΤΕ πριν δυο χρόνια. Ματαιώθηκε τότε εξ αιτίας των γεγονότων που επακολούθησαν. Με βάση το πρόγραμμα διαγωνισμού διαπιστώνεται ότι:

α) 'Η αγροτική κατοικία 'Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης θα μελετηθεί στην 'Αθήνα, με βοηθήματα, λαογραφικά βιβλία και εικόνες.

β) Μέσα σε 40 μέρες οι αρχιτέκτονες καλούνται να έρευνήσουν τα προβλήματα και να μελετήσουν την οριστική αγροτική κατοικία.

γ) Δεν αναφέρεται στο πρόγραμμα του διαγωνισμού ότι οι αρμόδιοι γεωπόνοι τεχνικοί και οι ίδιοι οι κάτοικοι των περιοχών είναι σύμφωνοι με τα στοιχεία που πρόκειται να αποτελέσουν την κατοικία των.

δ) 'Ο τύπος της 'Αγροτικής κατοικίας που καθορίζει το 'Υπουργείο 'Ανοικοδόμησης ισχύει για 40—50 χρόνια.

ε) Δεν προβλέπεται καμία γενικότερη εξέλιξη που θα επιδράσει στην αγροτική κατοικία.

§ 2. 'Η 'Εταιρεία θεωρεί υποχρέωσή της να τονίσει ότι το πρόβλημα έχει τεράστια οικονομική και κοινωνική σημασία. 'Ο αρχιτέκτονας δεν είναι ο μόνος που θα συμβάλει στη λύση του, ούτε είναι άριστο για την οριστική μορφή που του δίνει το 'Υπουργείο. 'Ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός θα έχει τη θέση του, μόνο αν όλοι οι παράγοντες για την οριστική στέγαση είχαν οριμάσει, αν είχε προηγηθεί η άμεση έσπαφή και το ζύμωμα των αρχιτεκτόνων με τη ζωή, τις ανάγκες,

τους, προχωρήσουμε στο κύριο και πιο συγκεκριμένο μέρος που αφορά την έκταση της ανοικοδόμησης και πριν απ' όλα τον χαρακτήρα της. 'Εδώ έχουμε να κάνουμε με μία σειρά από βασικά στοιχεία, που άλλα αναφέρονται στο χρηματοδοτικό μέρος, άλλα στον συντελεστή της εργασίας (μέγεθος και ειδικότητα), άλλα στις πρώτες ύλες και στην τεχνική. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι όλα αυτά μαζί αποκρυσταλλώνονται σε μία σωστή έκτιμηση του ζητήματος των σχέσεων γεωργίας και βιομηχανίας, που κρύβεται—θέλουμε ή όχι—κάτω από το θέμα της βιωσιμότητας. Οι συγγραφείς του έργου «Κοιτάζοντας μπροστά» δίνουν μια απάντηση σ' αυτό το σημείο, που παίρνει υπ' όψη της και δημογραφικά και οικονομικά και πλOUTOΛΟΓΙΚΑ δεδομένα. Χωρίς να αποκλείουν καθόλου την δημιουργία βρειδής βιομηχανίας—σιδηροβιομηχανίας, άζωτο και άζωτοχες ύλες, αλουμίνιο, καυστική σόδα, μαγνήσιο—αποκρούουν την άποψη μιας πλατειάς έκβιομηχανισής που την θεωρούν και βιαστική και επικίνδυνη τόσο γιατί τη συνδέουν με την ανυπαρξία του κάρβουνου, όσο και γιατί στην δεδομένη καθεστημένη διάρθρωση της οικονομίας, θέτουνε καθήκοντα, που να τείνουνε μόνον στην έκβιομηχανισή, αλλά μέσα σε μία συμμετρία των κλάδων της οικονομίας. 'Η άποψή τους αυτή αποτυπώνεται στον «συνολτικό πίνακα έργων» (Πίνακας ΧΙΙΙ) που τα διατάσσουν σε μία εικόνα. Στον πίνακα αυτόν τα κονδύλια κατανέμονται σε χοντρές γραμμές έτσι:

'Εγγυος παραγωγή	45.500	έκτατομ.
'Ενέργεια	25 000	»
Συγκοινωνίες	68 500	»
Βιομηχανία	4 000	»
'Εκπολιτισμός—πρόνοια	18.200	»
Τουρισμός	3 000	»
Γενικό σύνολο:	164.200	

'Από την κατανομή αυτή φαίνεται ότι το μεγάλο μέρος των δαπανών πέφτει στις συγκοινωνίες, και κυρίως τις οδικές, που απορροφούν 60 δις στο σύνολο των 68,5 δις. Είναι αυτόντοηό ότι η τεράστια αυτή δαπάνη πραγματοποιείται στην επέκταση του σημερινού δικτύου κατά 31.300 χιλιόμετρα από τα όποια τα 13.000 είναι χωρικοί

τους ίδιους τους γεωργούς, με τους άλλους ειδικούς και τα προβλήματα της κάθε περιοχής. Αυτό όμως δεν έγινε.

Δ'. Γενικές Διαπιστώσεις

'Η 'Εταιρεία με βάση τα τρία αυτά επίκαιρα δείγματα αντιλαϊκών μεθόδων αντιμετώπισης των βασικών προβλημάτων ανοικοδόμησης, διαπιστώνει ότι:

α) Οι συζητήσεις που έγιναν με την πρωτοβουλία του Κράτους πάνω στο πρόβλημα της Γεωργικής στέγασης καταδείχνουν την προσπάθεια των αντικειμενικών στοιχείων να μεταβάλουν τα βασικά προβλήματα της ανοικοδόμησης σε ευκαιρίες ανοικοδόμησης της οικονομίας των λίγων σε βάρος των πολλών. 'Ωραιότατο παράδειγμα είναι η τελευταία απόφαση του Κράτους να αναθέσει τη διαχείριση του προβλήματος της γεωργικής στέγασης σε «μια των μεγάλων Τραπεζών».

β) Τόσο η ΑΤΕ με τα προσωρινά της «στέγαστρα» όσο και το 'Υφυπουργείο 'Ανοικοδόμησης με το προπέτασμα της επιστήμης κινούνται και εργάζονται ουσιαστικά με το ίδιο νόημα και τρόπο που έγινε η προσωρινή αποκατάσταση.

γ) Ότι όλοι οι παράγοντες που ως τώρα κινήθηκαν για την επίλυση των προβλημάτων της ανοικοδόμησης εργάζονται για τη βελτιωμένη αποκατάσταση και ανοικοδόμηση παλιού τρόπου πραγμάτων και ανθρώπων, αποκλείοντας και πολεμώντας κάθε ευκαιρία ανάπτυξης και ζωογόνησης των προβλημάτων από το λαό και την επίλυσή των με τη ζωντανή δράση και συμμετοχή του.

Κ. ΣΑΚΑΝΤΑΝΗΣ

δρόμοι. Εύλογα προβάλλει ή κάποια επιφύλαξη όχι ως προς την αναγκαιότητα του δικτύου, αλλά ως προς την δυνατότητα της αξιοποίησής του μέσα στη νέα συγκυρία που ή αύξηση της παραγωγής σε προϊόντα, είνε αναπόδρεπτο να δημιουργήσει. Αυτό εγείρει προς συζήτηση το δλο ζήτημα του συχετισμού των συντελεστών: αναπαραγωγή—κυκλοφορία—κατανάλωση, που πρέπει να βρίσκονται σε μία αναλογία, μετοξύ τους για να μάς δίνουνε κάθε φορά το γενικό οικονομικό δείκτη.

Πρέπει να σημειώσουμε τέλος ότι ή εργασία των 'Αρ-υροπούλου—Καπασακάλη, άποτελεί μία προσπάθεια συν-θετικής εξέτασης των προβλημάτων της 'Ανοικοδόμησης, που είνε και το κυριώτερο.

Σ. ΜΑΞΙΜΟΣ

Η 'Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1945

*Εκδοση Συνδέσμου 'Ελλήνων Βιομηχάνων, 'Αθήνα 1946

Η έκθεση του πρόεδρου του Συνδέσμου 'Ελλήνων Βιομηχάνων, κ. Χρ. Κατσάμπα, στην ετήσια του γενική συνέλευση, έχει ξεπεραστεί κατά πολύ μετά ένα μή-να διακυβέρνησης των Λαϊκών—διακυβέρνησης των πο-λιτικών αντιπροσώπων της τάξης αυτής και της πλου-τοκρατικής ολιγαρχίας γενικά.

Οι απαιτήσεις των μεγαλοβιομηχάνων, έτσι όπως τις αναπτύσσει ο κ. Κατσάμπα, που θα μπορούσαν να θεωρηθούν σαν άφανταστες πριν λίγο καιρό, έχουν άρ-χίσει να γίνονται ή μία μετά την άλλη, πραγματικό-τητα να περνούν στην παρελθοντολογία και όχι μόνο αυτό αλλά και τώρα προβάλλονται νέα πιό καταπληκτι-κά «οιτήματα», τα οποία δεν υπάρχει κανένας λόγος να φανταστούμε πως δεν πρόκειται να «ικανοποιηθούν». 'Εξ άλλου ο 'Υπουργός της 'Εθνικής Οικονομίας, κ. 'Α-λεξανδρής, έδήλωσε ότι τα βρίσκει «άπολύτως δίκαια» και ότι θα κάνει κάθε τι «προς προστασίαν του κεφα-λαίου».

Έτσι το β-βλίο αυτό παίρνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον άμα το εξέτασουμε στο φώς και σε συνδυασμό με τα νεότερα δεδομένα, πράγμα που ίσως μάς επιτρέψει να άποκτήσουμε μίαν εικόνα των σημερινών επιδιώξεων και των 'Ελλήνων βιομηχάνων.

1. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ 1945

Πριν όμως περάσουμε στο κύριο μέρος αξίζει να ρίξουμε μία ματιά στους πινάκες βιομηχανικής απόδο-σης το 1945 σε σύγκριση με την προπολεμική (1939= 100). 'Από τα στοιχεία του Συνδέσμου προκύπτει ότι ο μέσος όρος της απόδοσης των διαφόρων κλάδων την περασμένη χρονιά ή-ανι Σιδηροβιομηχανία 12%, Τσι-μεντοβιομηχ 17%, 'Ασβεστοποιία 38%, Πλινθοποιία 45%, 'Αγριοπλαστική 50%, Βιομηχ. Φαβεντοινών 8%, Γού-Στόκου 24%, Βαμβοκυρτία 37%, 'Εριοβιομηχανία 18%, Πλεκτήρια 19%, Κατσοποιία 19%, Φινελλοποιία 35%, Μεταξοβιομηχανία 25%, Τεχνητής Μετάξης 20%, Γιού-της Καννέβας 2%, Κλωστοβιομηχ. 26%, 'Αλευροβιο-μηχανία 76%, Οινόπνευματοποιία 24%, Ποτοποιία 28%, Μυκαρονοποιία 86%, Στοιχειοποιία 26%, Ζυθοποιία 73%, Π-γοποιία 53%, 'Υδρογονώ-εις 10%, Κονσερβο-ποιία 25%, Ζυμαί 75%, 'Αμύλου 42%, Χημικών λιπασ-μάτων 27%, Σαπωνοποιία 33%, Βιομηχ. δέξων 37%, Β-ρνικοχρωμάτων 31%, Βερνικιών—σιλβ 28%, Πυρηνολογία 15%, Φτομικοβιομηχ 18%, 'Ευλογύα 11%, Καπνοβιομηχανία 96%, 'Ηλεκτρικού 'Αθηνών—Πειραιώς 82%, 'Ηλεκτρο. 'Επαρχιών 36%, 'Εφαρμ. 'Ηλε-κτρισμού 16%, Λιγνιτορυχεία (:) .

Δέν πρόκειται να άσχοληθούμε ιδιαίτερα με τ'ε-μμέλεις, χαμηλότερες απόδοσεις των διαφόρων κλάδων της Βιομηχανίας την πρώτη χρονιά μετά την άπλευ-θόωση. Όχι θέλαμε μόνο να παρατηρήσουμε ιδιαίτερα δύο πραγματά: Πρώτον, από τους δείκτες του περσμέ-νου Δεκεμβρίου προκύπτει ότι ή Ζυθοποιία έφτασε 125%, ή μακαρονοποιία 100% και καπνοβιομηχανία 100% της προπολεμικής τους απόδοσης. Οι τρεις α-

τοι κλάδοι ήσαν οι μόνοι που πέρασαν ή έφτασαν την προπολεμική τους παραγωγή. 'Επομένως βλέπουμε ότι μόνο οι βιομηχανίες ελδών πολυτελείας έχουν ουσιαστικά άρχίσει πάλι να δουλεύουν, ενώ όλες όσες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την άνασυγκρό-τηση έχουν απόδοσεις πολύ κάτω από το 50% — 'Ας άφίσουμε τώρα κατά μέρος το γεγονός, ότι ο έλληνι-κός λαός δέν βλέπει τίποτα από αυτά τα είδη πολυτε-λείας, τα όποια, όπως είναι φανερό παίρνουν την άγνοια προς το μη έλληνικό καταναλωτικό κοινό του τόπου. Δι-ότερο, υπάρχουν θετικές πληροφορίες, ότι οι δείκτες της άπόδοσης της κλωστοϋφαντουργίας είναι πολύ καλύτεροι από τους πραγματικούς, για τον λόγο ότι οι βιομήχανοι του κλάδου αυτού έπεξεργάζονται πρώτες ύλες της ΟΥΝΡΑ, όπως και «δικές» τους ύλες, προσπαθούν δε να δείξουν ότι ή βιομηχανοποίηση για λογαριασμό του κράτους δέν προχωρεί, για να συμ-τάρουν κάθε διανομή και να τάρουν όλες τις πρώτες ύλες, πράγμα που φαίνεται ότι το κατόρθωσαν.

Όσον άφορά τώρα τις δικιολογίες των βιομηχά-νων για την έξαιρετικά χαμηλή άπόδοση που είχαν τα εργοστάσιά τους, θα άς φερθούμε σε δύο μόνο που θα μπορούσαν να θεωρηθούν σημεντικές: α) 'Ελλειψη άν-τολακτικάν και έξαρτημάτων. — Να τι λέει ο ίδιος ο κ. Κατσάμπα για το ζήτημα αυτό: «ή παραγωγή δέν έπεσεν έξ αυτού και μόνον εις πάντας τους κλάδους, ει μη εις σπανίως τινές περιπτώσεις. Διότι κατά το πλείστον δέν ειργάσθησαν εν τώ συνόλω των καθ' ό-λον το έτος ούδέ τα μηχανήματα εκείνα, τα όποια έττω και χωρίς ανταλλακτικά ήσαν εις την κατάστα-σιν καλής λειτουργίας επί άρκε-ους μήνας» (σελ. 56-57). β) 'Ελλειψη πιστώσεων — Με τη χυδακυλογική μεθο-δες ο κ. Κατσάμπα παρουσιάζει ότι δόθηκαν στους βιομηχάνους κατά το 1945 μόλις 5,2 δισεκατομμύρια δραχ. που άντιστοιχούν σε 230 000 χρυσές λίρες, άμα γίνει ή άναγωγή με την μέση μηνιαία τιμή της λίρας (σελ. 67). Είναι όμως γνωστό από το δελτίο τη Τραπε-ζης της 'Ελλάδος, ότι οι πιστώσεις μέχρι τη 31/12/45, έφτασαν περίπου τα 22 δισεκατ. δραχ., κι' ότι από το ποσό αυτό μόνο ένα 25-30% ίσως να έπήνε για την γεωργική παραγωγή. 'Επομένως όλόκληρο το άποδει-κτικό οικόδοημα του προέδρου των βιομηχάνων δέν εδσταθεί και τα τεράστια ποσά που δίνονται σ' όλη τη χρονιά για την άγορά χρυσών λιρών περίτρανα το άποδειχνουν.

Η βιομηχανική παραγωγή της χώρας παρέμεινε σε χαμηλότερη επίπεδα γιατί οι μεγαλοβιομήχανοι κινή-σαν τα εργοστάσιά τους με τον τρόπο και στο βαθμό που τους συνέφερε. 'Από τη μιά έξασφάλισαν ύπερνοκα κέρδη με την έξόφληση των πιστώσεων σε τ'ηθωρικές δραχμές, ενώ τα χρήματα που ήρθαν τα έπέδυσαν σε χρυσό. 'Από την άλλη έχοντας ούσιαστικά μονοπωλή-σει την έσωτερική άγορά λόγω της έλλειψης κάθε έμ-πορικής συναλλαγής με το έξωτερικό έξασφάλισαν, πληρώνοντας γελοία χαμηλά έξογικά, τιμές πέντε-έξη φορές ύψηλότερες από τις τιμές της παγκόσμιας άγο-ράς κι' έπομένως τεράστια κέρδη, με το να κρατούν τα άποθέματα τους και να έχουν χαμηλές άποδόσεις. Συ-νάμα, συμποτάριζαν με την πολιτική αυτή κάθε προ-σάβειν βιομηχανοποίησης ή αξιοποίησης των έφοδίων της ΟΥΝΡΑ, όντας άποφασισμένοι να όδηήσουν σε μία κατάσση σαν την σημερινή, όπου τα είδη αυτά, άξιας εκατοντάδων εκατομμυρίων δολλαρίων, θα έπε-φταν στα χέρια της άτομικής πρωτοβουλίας τους ή μάλλον της άτομικής βουλίας τους.

2. ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ

Και το «μέλλον» του κ. Κατσάμπα ήρθε. Και γι-αυτό κι' οι απαιτήσεις αυξήθηκαν και πληθύνθηκαν ως ή άμμος της θαλάσσης. Ν' ποιά είναι τα «αιτήματα» των μεγαλοβιομηχάνων σήμερα «συμπληρωμένα και βελτιωμένα» μετά τις νόδες έκλογές:

α. — 'Αντεργατικά μέτρα.

Ο νόμος 424 με τον όποιο οι εργοδότες δέν μπο-ρούν να δώχνουν άνεξέλεγκτα τους εργάτες τους άπο-τελεί ένα σοβαρό εμπόδιο στις προσπάθειες των με-

γαλοβιομηχάνων να σπάσουν το συνδικαλιστικό κίνημα και να ρίξουν τα βάρη της άνεργίας που αυτοί προ-καλούν στο δημόσιο. «Ο εργοδότης δέν δύναται να άπαλλαγή του πλεονάζοντος (Σ.: τώρα που γίνεται ή «άνοικοδόμηση» τους κατά τον κ. Κατσάμπα υπάρχουν πλεονάζοντες) ή του θορυβούντος εργάτου του, όστις ούτω παραμένον εις το εργοστάσιον παρεμποδίζει και παρενοχλεί τους εργαζόμενους επί βλάβη της παρα-γωγής» (σ. 37) και άλλοι: «Το σύστημα του της άσφα-λίσεως βασίζεται επί της άρχής ότι ο εργοδότης πρέ-πει να φέρει μόνος του το βάρος της άνεργίας (Σ.: την όποια ποιός προκαλεί κ. Κατσάμπα;) 'Όπου έμφανί-ται άνεργία δέν έχει ν' άσχοληθεί ή κοινωνία και το Κράτος...» (σ. 35) (Σ.: ώστε πρέπει κατά τον κ. Κα-τσάμπα ο λαός με φόρους κλπ. να πληρώσει τα κακά που οι μεγαλοβιομήχανοι προκαλούν). 'Επομένως πρώτο και βασικό «αίτημα» ή κατάργηση του ν. 424, πράγμα που «εισηγήθηκαν» και οι 'Αγγλοι «έμπειρο-γόμενες», στρατηγός Κλάρκ και Σέρ Βιβιαν Μπάρντ. Με τις όμαδικές άπολύσεις που θα έπακολουθήσουν οι εργοδότες θα μπορούν μετά να καθορίσουν μεροκά-ματα πολύ χαμηλότερα από τα σημερινά λόγω της μεγάλης άνεργίας.

Δεύτερη άπαίτηση των βιομηχάνων, είναι να έπι-βληθεί ή κατ' άποκοπήν εργασία έτσι ώστε ή άξια που παράγει ή εργατική δύναμη να αύξηθεί, ενώ ή τιμή της θα παραμένει πάντα σε χαμηλότερα επίπεδα, κι' ή άξια της άναπαραγωγής της, λόγω της έντασης της εργασίας, θα μεγαλώσει κατά πολύ. Με τον τρόπο αυτό—δηλαδή με το έξεζούμισμα των εργατών—θέλουν να αύξήσουν και να άντιμετωπίσουν το ζήτημα της αύξησης της παραγωγικότητας, ενώ δέν γίνεται καμ-μία συζήτηση ή σκέψη για συγχρονισμό των βιομηχα-νών, αύξηση του σταθερού κεφαλαίου, που μόνη υπο-ρεί πραγματικά να καλύτερέσει τη χαμηλή άπόδοση της εργασίας.

Τέλος οι μεγαλοβιομήχανοι ζητούν την κατάργηση των κλαδικών ασφαλιστικών ταμείων και την καθιέ-ρωση της συμμετοχής τους στο ΙΚΑ, έτσι ώστε να άποκτήσουν συγκεντρωτικό έλεγχο πάνω στις κοινα-νικές άσφαλίσεις των εργαζόμενων και να άπαλλα-γούν από το να πληρώνουν ένα έλάχιστο ποσοστό της όπεραξίας που παράγει ο εργάτης για την ένί-σχυσή του σε περίπτωση άνάγκης ή γερατειών.

β. — 'Εφοδιασμός των βιομηχανιών.

Στόν τομέα του έφοδιασμού της βιομηχανίας με πρώτες ύλες, ανταλλακτικά, μηχανήματα, και μεταφο-ρικά μέσα, ο κ. Κατσάμπα ζήτησε πριν λίγες μέρες από το όπουργείο 'Εθνικής Οικονομίας να φρονίσει ταχύτατα το κ ρ α τ ο ς να τους προμηθεύσει τα είδη αυτά από το έξωτερικό. Για το σκοπό αυτό να διατε-θεί το συναλλαγματικό μας άπόθεμα, «διά μίαν τομη-ροτέραν χ' ήσιν» (σ. 56), έτσι ώστε να έκμεταλλευθούν τις σημερινές χαμηλές τιμές της παγκόσμιας άγοράς (σε σύγκριση με την έλληνική άγορά), που οι τιμές της είναι πέντε κι' έξη φορές υψηλότερες ώστε να άποκομί-σουν τεράστια κέρδη. Δέν υπάρχει άμφωβλία ότι θα ζητήσουν ακόμα να μην έπιβληθούν δασμοί στις εισα-γωγές του είδους αυτού για να «κινήτοποιηθεί ή βιο-μηχανία».

Σύγχρονα ζητούν να τους παραδοθούν όλες ή «μέ-ρος» από τις πρώτες ύλες και τα έφόδια της ΟΥΝΡΑ για να «έξιοποιήσουν» και να «διοχετεύσουν» προς την κατανάλωση επί άξίας των. 'Εχοντας συμποτάρει συστη-ματικά μέχρι σήμερα κάθε διανομή στο λαό, φαίνεται ότι πέτυχαν άπόλυτα το σκοπό τους να πάρουν στα χέρια τους είδη άξιας εκατοντάδων εκατομμ. δολλα-ρίων, αν κρίνουμε τουλάχιστον από τις τελευταίες δη-λώσεις του άρχηγού της ΟΥΝΡΑ κ. Μάιμπεν, που είνεν ότι θα «προίμοσε να έρλεπε να βιομηχανο-ποιού-ται και να διοχετεύονται τα έφόδια της ΟΥΝΡΑ στην άνορα μέσω της έθνικής πρωτοβουλίας» (2-5/46). 'Ετσι βγάζουν από τη μέση κι' έναν έπικίδινο συνα-γωνιστή και διατηρούν άπόλυτα το μονοπώλιο της έσω-τερικής άγοράς.

Τέλος ζητούν την «χρηματοδότηση των βιομηχανι-κών έπιχειρήσεων υπό της Τραπέζης της 'Ελλάδος και των λοιπών Τραπεζών» με άπεριόριστες πιστώσεις πεύ-όπολογίζουν να έξοφλήσουν με το νέο πληθωρισμό τον όποιο πολλοί τους περιμένουν και πολλοί τους προετοιμάζουν.

γ. — 'Ελευθερία της άτομικής πρωτοβουλίας

«Η παρέμβασις του Κράτους εις την παραγωγήν δέον να περιορισθεί εις το έλάχιστον.

... 'Ο έλεγχος των τιμών των βιομηχανικών προϊόν-των ειδικότερον, πρέπει να έχει κατά πρακτικήν μορ-φήν κατασταλτικήν διά του άσθητου κολασμού των έπιδιωκόντων την πραγματοποίησιν άθεμίτου κέρδους. 'Ο προληπτικός έλεγχος των τιμών διά της έκ των προ-τέρων διατιμήσεως των προϊόντων, αν δέν έκλειψει τελείως πρέπει να καταστή σπανιότερος». (σελ. 64-65).

Δέν νομίζουμε ότι χρειάζεται κανείς να άσχοληθεί με τον κατασταλτικό έλεγχο που θα «έπιβάλλουν» π.χ. τα 'Επιμελητήρια. Η λαϊκή παροιμία: «κόρακας κο-ράκου μάτι δέ βγάζει», φτάνει και περισσεύει σαν άπάντηση.

Όσον άφορά γενικότερα για τις διατιμήσεις θα θέλαμε να θυμήσουμε στους κ. κ. βιομηχάνους ότι ποτέ δέν έπεβλήθηκαν διατιμήσεις πάνω στα βιομηχανικά προϊόντα, αλλά μόνο αγοραστικός έλεγχος. 'Ο κ. Βαρβαρέσσος είχε προαναγγείλει ότι θα διατιμόσε και βιομηχανικά προϊόντα, πράγμα όμως που ποτέ δέν έκανε. Πάντως τώρα που «ήρθσαν δ'οι α' διατιμή-σεις» δηλαδή που έξασφαλίστηκε ή άσудоοσία των βιο-μηχάνων τα είδη κλωστοϋφαντουργίας ήδη αύξήθηκαν από 35-50% μέσα σ' ένα μήνα.

Την «ελευθερία της άτομικής πρωτοβουλίας» θέλουν να την συμπληρώσουν οι μεγαλοβιομήχανοι ζήτησαν την άρση κι' αυτής της μεσοβέzikης έπίταξης της 'Ετα-ρίας Λιπασμάτων που πέτυχε να άνεβάσει σε σύγκριση με προπολεμικά τη παραγωγή ύελοπνίικών από 105% και λιπασμάτων από 32 σε 62%.

δ. — Προστατευτισμός

Η 'Ελληνική βιομηχανία στάθηκε σε όλη την πο-ρεία της ιστορίας της βαθύτατα άντιδραστική. 'Ανα-πόχθηκε αν έξάρτημα του ξένου κεφαλαίου και των ντόπιων τοκογλυφικών τραπεζικών οργανισμών, έξα-σφαλίζοντας ύπερογκα έξωπαραγωγικά κέρδη με τη μονοπωλήση της έσωτερικής άγοράς, ενώ ποτέ της δέν άπασχολήθηκε με την αξιοποίηση των πλουτοπα-γωγικών πηγών του τόπου.

Την άντιδραστική αυτή πολιτική θέλει να συνεχίσει και σήμερα. Γιατί ή έλλην. βιομηχανία ήταν και παρα-μένει βιομηχανία καθαρά έλαφρά, δηλαδή παραγω-γής προϊόντων καταιάωσης, κι' έπομένως: α) 'Αφίνει πάλι στην έκμετάλλευση των ξένων μονοπωλίων τις ντόπιες πλουτοπαραγωγικές πηγές διατηρώντας τη χώρα μας σαν φθηνή πηγή πρώτων ύλων, (προπολεμικά π.χ. βγάσαμε στο έξωτερικό 915 000 τόνν. μεταλλεύμα-τα και παίρναμε 400 εκατομ. δρχ. ενώ το μετάλλο που πείριεχαν άξιζε την έποχή εκείνη 16 δισεκατομμύρια δραχ. δηλαδή πάρα πάνω από τον έλληνικό προϋπολο-γισμό) (ύπολογισμός των μηχανικών Π. Καπασακάλη και Γ. 'Αρτυρόπουλου στο β-βλίο «Κοιτάζοντας Μπρο-στά»), β) 'Εξαρτάται πάντοτε από τις εισαγωγές καυσί-μων, μηχανημάτων, πρώτων ύλων και μισοκατεργα-σμένων ύλων που άπλως μεταποιεί. (Το 1938 εισάχθη-καν για τη βιομηχανία καύσιμα άξιας 1400 εκατ. δρχ., μηχανήματα 1600, ήμικατεργασμένες ύλες 2.800, και πρώ-τες ύλες 1850 εκατ. δρχ. Δηλαδή ενώ ή συνολική άξια της βιομηχανικής μας παραγωγής έφτασε 680 δολα-τά 14 1/2 δισ. δρχ. χορειαζότανε για να κινήσει εισαγωγές 7 1/2 δισ. δρχ. Με άλλα λόγια τα 50% και πάνω των «έλληνικών» βιομηχανικών προϊόντων δέν ήταν ετασι-στικά παρά προϊόντα ξένων βιομηχανιών). Συνάμα άφίνει και άρκετά περιθώρια για εισαγωγές βιομηχα-νικών προϊόντων καταιάωσης (Το 1938 μαζί με τα βιομηχ. προϊόντα διατροφής οι εισαγωγές αυτές έφτα-σαν τα 2.700 εκατομ. δρχ.).

Σήμερα μάλιστα που ο βιομηχανικός έξοπλισμός

της χώρας είναι καταστραμμένος και φθαρμένος, κι υπάρχει και μεγάλη ανάγκη πρώτων ύλων, οι Άγγλο-σάβωνες λογαριάζουν, όπως αναφέρει σημαντική οικονομική προσωπικότητα του τόπου, να διαθέσουν τα έφοδια αυτά στους Έλληνες βιομηχάνους και σε αντίλλαγμα να γίνουν «μέτοχοι» των ελληνικών επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό ολόκληρη η ελληνική βιομηχανία μετατρέπεται πια ουσιαστικά και τυπικά σε παράρτημα, της αγγλοσαξωνικής.

Προχωρώντας οι Έλληνες βιομήχανοι γυρεύουν να επιβληθεί πάλι, όπως και προπολεμικά, υψηλό δασμολόγιο για να εξασφαλίσουν την μοισώληση της εσωτερικής αγοράς σε επίπεδα τιμών πολύ ψηλότερα απ' ό,τι είναι στην διεθνή. Έτσι ζητούν να διαιωνισθεί η σημερινή κατάσταση έπου π.χ. ο μεγαλοβιομήχανος κ. Χατζηκυριάκος, πουλάει τα τσιμέντα του στον άρχηγό του κόμματός του και υπεύθυνα ύπουργό για την «άνοιξη» κ. Γονατά, πρὸς 180.000 δρχ. τον τόνο, ενώ τα τσιμέντα Πόρτλαντ έχουν 57.000 δρχ. παρ' όλο ότι τα ημερομίσθια στην Άγγλία είναι πολύ ακριβότερα. Κι' ο κ. Κατσάμπας θα πουλάει τα βαμβακερά που κατασκεύασε με πρώτες ύλες που διάρπαξε από την ΕΜ-ΕΛ και την ΟΥΝΡΑ από 2.500 δρχ. το μέτρο και πάνω ενώ στην Άγγλία οι αντίστοιχες τιμές κυμαίνονται μεταξύ 500—1080 δρχ. το μέτρο κ.ο.κ.

Πράγμα που σημαίνει σταμάτημα της τάσης να παράγονται φτηνότερα προϊόντα ώστε να αντιμετωπισθεί ο συναγωνισμός, σταμάτημα κάθε προόδου—κι' έτσι ο ελληνικός λαός θα πληρώνει δυο και τρεις φορές ακριβότερα τα προϊόντα της «βιομηχανίας του», ενώ οι κ. κ. Κατσάμπας και Σία δε θα έχουν κανένα λόγο να προσπαθούν να αναπτύξουν ή να συγχρονίσουν τις επιχειρήσεις τους και να καλυτερέψουν την ποιότητα των προϊόντων τους, μιά που έχουν εξασφαλισμένα τεράστια εξωπαραγωγικά κέρδη.

Τα γεγονότα αυτά τα διαπιστώνει ακόμα και η ΟΥΝΡΑ, παρ' όλο ότι η νοοτροπία της στηρίζεται πάνω στις αρχές του ελεύθερου καπιταλισμού: «Από τον καιρό της απελευθέρωσης της Ελλάδας», γράφει στο δελτίο του Σεπτεμβρίου 1945, «κάθε μέρα γίνεται και πιο ξεκάθαρο ότι η οικονομία της χώρας αυτής είναι διαβρωμένη με μονοπωλιακούς οργανισμούς και μονοπωλιακές μέθοδες καθορισμού τιμών... Ένώ κάτω από συνθήκες καθαρού συναγωνισμού θα δημιουργόντουσαν γρήγορα νέες ισορροπίες ανταλλαγής σε χαμηλότερα επίπεδα πραγματικών εσόδων, οι παρούσες μονοπωλιακές ομάδες των παραγωγών και εμπόρων δείχνονται εξαιρετικά απόρροια να δεχθούν την αναγκαία ελάττωση των πραγματικών τους κερδών και επιδιώκουν με κάθε δυνατό μέσο να αποκαταστήσουν τα προπολεμικά επίπεδα κερδών, σε βάρος του υπολοίπου τμήματος της κοινωνίας».

N. I. K.

Βασ. Τσιρίμπα

Το πρόβλημα της Δημοτικής Έκπαιδευσης εν' Ελλάδι και αί' αναγκαίται μεταρρυθμίσεις διά την αναμόρφωσιν αυτής.

Αθήναι, Ν. Αλικιώτης, 1945.

Ο κ. Τσ. κινώντας από τη Δημοτική Έκπαιδευση, απλώνει τη μελέτη του σ' όλο το εκπαιδευτικό μας πρόβλημα από τους Νηπιακούς Κήπους ως το Πανεπιστήμιο. Το εκπαιδευτικό μας πρόβλημα είναι ένας κρίκος στην αλυσίδα των νεοελληνικών προβλημάτων που περισσότερο από αιώνα τώρα καρτερούν τη λύση τους και από μιά οποιαδήποτε μελέτη πάνω σ' αυτό σήμερα, είναι φυσικό να έχουμε απαιτήσεις πολύ περισσότερο, όταν ο συγγραφέας της είναι ανώτερος εκπαιδευτικός. Υστερα από το β' μεγάλο πόλεμο και τα έντονα λαϊκά κινήματα με το βαθύ δημοκρατικό τους περιεχόμενο, εκείνο που πρώτ' απ' όλα καρτερούμε να δούμε σε μια παρόμοια μελέτη είναι, αν ο συγγραφέας κατανόη-

σε το αίτημα της ιστορικής εποχής μας με τον κοινό-γονικό χαρακτήρα της, αν τοποθέτησε το πρόβλημα μέσα στα πλαίσια της σημερινής κοινωνικής μας πραγματικότητας.

Ο κ. Τσ., Γενικός Έπιθεωρητής της Δημοτικής Έκπαιδευσης στη μεταξική δικτατορία—εξακολουθεί να είναι και σήμερα—, είναι γνωστός στους εκπαιδευτικούς και από την προσωπική και από τη συγγραφική του δράση της εποχής εκείνης. Ύμνητης και απολογητής του φασιστικού ιδεώδους, στάθηκε ένας από τους θεωρητικούς εκπροσώπους της εθνικοσοσιαλιστικής άγωγής της 4ης Αυγούστου· κι όχι μόνο αυτό, παρά φιλοδόχησε να στηρίξει ιδεολογικά γενικότερα την εθνικοσοσιαλιστική άγωγή της Εύρώπης, στην περίοδο της άνοδου του φασισμού, πάλι σε πρότυπα του άρχιλου ελληνικού κόσμου, με το έργο του: «Οι πρωτοπόροι της εθνικοσοσιαλιστικής άγωγής» (έκδοσις β', Αθήναι, 1937). Έκει όμως δπου, μέσα σε παραλήρημα από ένθουσιασμούς, πασκίζει να παρουσιαστεί σαν ο ταπεινός δοῦλος του δικτάτορα, είναι το βιβλίο του: «Αι νέαι εκπαιδευτικαί κατευθύνσεις εις τὸ κράτος της 4ης Αυγούστου 1936» (Αθήναι, 1939). «Η μεγάλη πολιτική και κοινωνική κίνησις... παρ' ημῖν από της 4ης Αυγούστου 1936 πρὸς ἀναδημιουργίαν της φιλότητος Πατρίδος, ἀγγέλλει ταυτοχρόνως και νέον παιδαγωγικόν σύστημα» (σ. 1). Το νέο παιδαγωγικό σύστημα τὸ δοκίμασαν οἱ δάσκαλοι στίς πλάτες τους, με τους μοναρχικούς αξιωματικούς στα διοικητικά τους συμβούλια και τις διώξεις για όσους τολμούσαν να μιλοῦν και για συγχρονισμένες μέθοδες άκμα, ντεκρολισμού κ.ά. Τη στιγμή δικτατορία, που δδῆγησε στην ήθική έξαχρείωση και την εθνική προδοσία, την παρουσιάζει οα δημιουργία του... ελληνικού λαού: «Η πολιτική και κοινωνική επανάστασις της 4ης Αυγούστου προήλθεν από αὐθόρμητο και ακράτητον πλέον βαθεῖαν έσωτερικήν ανάγκην αὐτοῦ τούτου τοῦ ελληνικοῦ λαοῦ...» (σελ. 1), προβάλλει για ιδεώδη λαό, που πρέπει να μιμηθοῦμε τις ἀρετές του «της τυφλῆς και θεληματικῆς πειθαρχίας πρὸς τοὺς νόμους τοῦ κράτους» (σελ. 7), τὸ γερμανικό λαό της χιτλερικής Γερμανίας (τί εἰρωνεία! και συστηματοποιεί γενικά τις εκπαιδευτικές κατευθύνσεις των Γερμανών θεωρητικῶν της εθνικοσοσιαλιστικής άγωγής για την «εθνική-λαϊκή» ζωή και την έπιστροφή στη γεωργία, μεταφέροντας στην ελληνική μεταξική κοινωνία τὸ χιτλερικό μῦθο για τὸ σβήσιμο των κοινωνικῶν τάξεων: «Ο εργάτης, ο τεχνίτης, ο έπαγγελματίας γενικῶς κατέλαβον εμπρέπουσαν θέσιν εντός τοῦ σημερινοῦ οργανωμένου κοινωνικοῦ συνόλου... και ἀπολαύουν ἐξ ἴσου των αγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ» (σ. 27).

Μ' όλο που και στην περίοδο της κατοχῆς και της Έθνικῆς Αντίστασης, ο κ. Τσ. δὲ βῆκε ἀπὸ τὸν κλοιό της αντιδραστικῆς ἀνώτερης υπαλληλικῆς γραφειοκρατίας, ὡστόσο πασκίζουμε, ἀνεπηρέαστα ἀπὸ τὴν προηγούμενη τοποθέτησή του ἀπέναντι στο εκπαιδευτικό και τα άλλα προβλήματα μας, να δοῦμε τὸ τ' μας προσφέρει σήμερα με τὸ νέο βιβλίο του. Ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν κουραστικό βερμπαλισμό, θά ξεχωρίσουμε τὰ βασικά σημεία της μελέτης.

Εἶναι γνωστό πῶς, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀναπόνευχη εξέλιξη που πήραν τὰ πράγματα στή χώρα μας, τὸ πνεῦμα της 4ης Αυγούστου ὀλοζώντανο κυριαρχεῖ σ' όλο τὸν κοστικό μηχανισμό μας και στήν παιδεία. Ὡστόσο ο σ. βρίσκει πῶς ἡ ελληνική κοινωνία νοσεῖ σήμερα και πῶς ἡ δημοτική ἐκπαίδευση κυρίως πρέπει ν' ἀναλάβει τὸ ἔργο της ἐξυγίανσης: «Η δημοτική κυρίως ἐκπαίδευσις... καλεῖται και σήμερον, ὡπως ἀναλάβει... τὸ ἔργον της ἐξυγίανσεως και ἀνασυγκροτήσεως της νοσοῦσης οἰμερον ελληνικῆς κοινωνίας...». Ο σ. μήτε καθορίζει τὴν νόσο, μήτε πασκίζει νὰ ἀναλύσει τὰ αίτια. Καί παρ' ὅλη τὴν κοσμογονική δημιουργία της 4ης Αυγούστου με τὸ «νέο παιδαγωγικό σύστημα», χαρακτηρίζει σήμερα πολύ στενὸ τὸ περιεχόμενο της Δημοτ. Έκπαιδευσης νὰ δίνει μόνο ἀνάγνωση, γραφή και στοιχειώδεις γνώσεις. Θά τὸ πλάτύνουμε τὸ περιεχόμενό της με: α) τὴν ἐκλαίκευση της ἐπιστήμης, β) τὴν ψυχική και κοινωνική μόρφωση, γ) τὴν βελτίωση των

βιωτικῶν συνθηκῶν τοῦ λαοῦ μας. Καί νὰ με ποιά μέσα θά τὰ πεύχουμε ὅλα αὐτά: 1) Με τὴ μόρφωση τοῦ δασκάλου σὲ Εἰδικὰ Παιδαγωγικὰ Πανεπιστήμια τετράχρονα ὕστερα ἀπὸ γυμνασιακὰς σπουδὰς, 2) με τὴς ἀναγκαίεις τροποποιήσεις στὸ παλιὸ κι ἀχρηστὸ πιά πρόγραμμα με τὴν προσθήκη νέων μαθημάτων πρακτικῶν γεωργικῶν και τεχνικῶν βιομηχανικῶν, στὸ δέκαχρονο δημοτικόν, στίς ἐπαγγελματικὰς και τεχνικὰς σχολὰς και στίς δυὸ τελευταίαις τάξεις τοῦ διαφοροποιημένου ἐξαχρονοῦ γυμνασίου και 3) με τὴς διοικητικὰς μεταρρυθμίσεις σὲ τρόπο πὸς στίς κεντρικὰς ὑπηρεσίαις και σὲ ἀνώτερα συμβούλια νὰ παίρνουν μέρος ἐκπαιδευτικοὶ των δύο βαθμίδων.

Εἶναι φανερό πῶς ο σ. θεωρεῖ τὴν παιδεία σὰν αὐτόνομη λειτουργία, ἀσχετὴ και ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὰ γενικὰ προβλήματα τοῦ τόπου. Οἱ ὑφιστάμενοί τοῦ κ. Τσ., πὸς ἔχουν πικρὴ πείρα τῆς πραγματικότητος, ἔχουν πειστεῖ πῶς ἡ παιδεία δὲν εἶναι ἀπομονωμένη ἀπὸ τὰ κοινωνικοοικονομικὰ προβλήματα τοῦ τόπου πὸς βαρσάνίζουν τὸ λαὸ μας και πὸς σὲ σκληροὺς ἀγῶνες, με ντόπιους και ξένους παράγοντες, ἀγωνίζεται νὰ κερδίσει τὴ λύση τους· ἔξερουν πῶς μήτε οἱ ἐπιφανειακὰς αὐτὰς μεταρρυθμίσεις πὸς προτείνει ο σ., και πὸς οἱ πὸς πολλὰς εἶναι δάνεια ἀπὸ τὸ πρόγραμμα των προχωρημένων ἐκπαιδευτικῶν μας, εἶναι πραγματοποιήσιμες στὰ σημερινὰ κοινωνικὰ πλαίσια, ὡπως δὲν πραγματοποιήθηκαν και ὡς σήμερα, παρ' ὅλο πὸς χρόνιαι τὰ ζητοῦνε. Στὴ Διοίκησιν της παιδείας, ο σ. παίρνει ἀντίθετη πρὸς τὰ συμφέροντα των ἐκπαιδευτικῶν θέση· πουθενὰ δὲν κάνει λόγο για τὴν ἐκπροσώπηση των ἐκπαιδευτικῶν με ἀίρετοὺς στα ἀνώτερα συμβούλια, πὸς ἀποτελεῖ ἀπὸ χρόνιαι κατάκτηση τοῦ κλάδου· δὲ θέλει νὰ θίξει καθόλου τὰ περιφερειακὰ συμβούλια, πὸς, ὅταν δημοσίεψε τὴ μελέτη του (Ἀπρίλιος τοῦ 1945), δὲν εἶχαν ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ Μεταξά. Μὲ περισσή ἀφέλεια (ἀν ὅχι τίποτε ἄλλο), δέχεται πῶς τὸ χωριὸ και ὁ χωρικός μποροῦν νὰ ἀνεβάσουν τὸ βιωτικόν τους ἐπίπεδο και νὰ κάμουν παράδεισο τὴ ζωὴ τους, φτάνει νὰ βρεθεῖ ο καλὸς δάσκαλος πὸς θά τὸν διαφωτίσει και θά τὸν διδάξει «πῶς νὰ κτίξει τὸ σπίτι του, ποῖα ἀναγκαῖα ἐξαρτήματα πρέπει νὰ ἔχει τοῦτο (κουζίνα, ἀποχωρητήριον), πὸς και πῶς πρέπει νὰ κοιμάται, πῶς πρέπει νὰ πλύνεται και νὰ ἐνδύεται, πῶς πρέπει νὰ χρησιμοποιή τὸ ἐκ τοῦ ἱδρώτος τῆς ἐργασίας του ἀποκτώμενα ἀγαθὰ... πῶς θά δυνηθῇ νὰ δημιουργήσῃ ἀέτους συνθήκας ζωῆς ἐν τῷ χωρίῳ του, ἥτοι πῶς θά κατασκευάσῃ ὡραίαν πλατεῖαν, ὡραίους δρόμους, δειδροστοιχίαις, κήπους, τεχνητὴν δεξαμενὴν διὰ λουτρὰ και κολύμβησιν, πῶς θά ἀποκτήσει ἐπαρκή ὕδρευσιν, ἠλεκτρικὸν φωτισμόν, συγκοινωνίαν... πῶς θά ἱδρῶσι κέντρα ἀληθοῦς ἀναψυχῆς, ἥτοι βιβλιοθήκας, μουσεῖα, κέντρα διαλέξεων... κινηματογράφον, ραδιόφωνον και θέατρον και γενικῶς πῶς θά δύναται νὰ ζῇ εἰς τὸ χωριὸν ἀνέτως και νὰ ἀπολαύῃ τὰ σύγχρονα ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ...» (σελ. 15—16) πὸς θά πεί πῶς οἱ χωρικοὶ μας δὲν τὰ ἔχουν αὐτὰ τὰ δῶρα τοῦ πολιτισμοῦ ὅχι ἐπειδὴ δὲν εἶχαν τὴς δυνατότητες νὰ τὰ ἀποκτήσουν, παρὰ ἐπειδὴ δὲν τοὺς διδάξαν, πῶς νὰ τὰ φάξουν και νὰ τὰ ἀπολαβῶνουν! Ἡ ἀμάθεια και ἡ ἀβελιότητα, ὅπου τοὺς ἔχει ρίξει ἡ μειοψηφία τοῦ πλοῦτος, εἶναι ἀπὸ δικὸς τους φταίξιμο! Προσποιεῖται πῶς πιστεύει σ' ὅλα ἐτοῦτα, γι' αὐτὸ και τίποτε δὲ θέλει ν' ἀλλάξει στὴ βάση, στὸ περιεχόμενο και τὴς κατευθύνσεις της παιδείας μας· οἱ μεταρρυθμίσεις του μοιάζουν καινούργια μπασλάματα σὲ παλιὸ ραῦχο· τίποτε δὲ βλέπει ἀπὸ τὸ δημοκρατικόν, τὸ ἀναγεννητικόν πνεῦμα πὸς φλογίζει τὸ λαὸ και τοὺς ἐκπαιδευτικούς μας.

Ἡ μελέτη, στὸ τίποτε δὲ μοιάζει ἐκδήλωση ἐσωτερικῆς ἀνάγκης. Ἀναρωτιέσαι: ποῖα τάχα νὰ εἶναι ἡ πρόθεση τοῦ συγγραφέα; Ἐρώτηση ἀμελλίχτη. Σήμερα, στὸν κόσμον και στὸν τόπον μας, φυσάει ἀλλιώτικος ἀέρας, δημοκρατικὸς ἀέρας. Ο σ. ἴσαμε χτὲς ὀμνητῆς τοῦ φασιστικοῦ ιδεώδους, δὲ νοιῶθει σήμερα ἀρετὸ τὸ θῆρος του νὰ ἀναφέρει ὀλόκληρον τὸν τίτλον τοῦ βιβλίου του για τὴ μεταξική άγωγή και τὸν κόβει στὴ μέση: «Αἱ νέαι ἐκπαιδευτικαὶ κατευθύνσεις κλπ». Μιά

προσαρμογή στίς περιστάσεις δὲν εἶναι ἀνώφελη!

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση δὲν εἶναι ζήτημα μελέτης μόνο. Οἱ νέοι ἐκπαιδευτικοὶ μας, αὐτοὶ πὸς νιώθουν τὸ χρέος νὰ ἀγωνίζονται στὸ πλάι τοῦ λαοῦ μας για τὰ πὸς ὕψηλὰ ἰδανικά, για τὰ ἰδανικά της λευτερίας και της ἀνεξαρτησίας, μελετοῦν χρόνιαι τὸ πρόβλημα της παιδείας· ἔχουν κατασταλάξει σὲ θέσεις κι ἀποφάσεις. Ἐκείνο πὸς χρειάζεται στὸν τόπον μας εἶναι, νὰ δημιουργηθοῦν οἱ προϋποθέσεις πὸς θ' ἀνοίξουν τὸ δρόμον πρὸς τὴς δημοκρατικὰς ἐξελίξεις. Καί τότε, διαν και ἡ χώρα μας τραβήξει τὸ δρόμον πὸς δδεύουν ὅλοι οἱ δημοκρατικοὶ λαοὶ ὅσοι τίναξαν ἀπὸ πάνω τους τὸ βραχνὰ τοῦ φασισμού, ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση θά ἐπιβληθεῖ ἀπὸ μόνη της.

A. B.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Τεχνικά

Κ. Δοξιάδη: Οικονομική Πολιτική διὰ τὴν ἀνοικοδομήσιν των οἰκισμῶν της χώρας, σελ. 68. Σειρά ἐκδόσεων τοῦ Ὑφυπουργείου Ἀνοικοδομήσεως ἀρ. 3. 1946.

Συγκοινωνία

Κ. Τριανταφυλλίδης: Ἐπὶ τοῦ συγκοινωνιακοῦ προβλήματος της χώρας. Ἡ ἐσωτερικὴ ναυσιπλοία εἰς τὴν Ἑλλάδα (Ποταμοπλοία διώρυγας) σελ. 239. Ἀθήνα 1946. Αἱ ὁδοὶ ἐσωτερικῆς ναυτιλίας γενικῶς ἐξεταζόμεναι.—Ἡ ὑφιστάμενη κατάσταση και τὸ πρόβλημα πλωτῶν ὁδῶν της χώρας.—Ἡ ἐξέτασις των διαφορῶν ὁδῶν ἐσωτερικῆς ναυσιπλοίας της χώρας και τὰ προτεινόμενα μέτρα.

Βιομηχανία

Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων: Ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία κατὰ τὸ 1945 σελ. 70. Ἀθήνα 1946.

Νομικά

Κ. Δημάκη: Τὸ πρόβλημα τοῦ ελληνικοῦ ἀστικοῦ κώδικα σελ. 30. (Διάλεξις Ἐταιρείας ΕΠ.ΑΝ) Ἐκδόσεις Γνωθόση. Ἀθήνα 1946.

Υγεία

Γ. Λιβανός—Γ. Μπέλιου και Π. Ἰσαρη: Ἡ μέθοδος τοῦ ψεκασμοῦ των κατοφυγίων των ἀναφελῶν και ὡπῶν διὰ τοῦ νέου ἐντομοκτόνου D.D.T. Πειραματικοὶ δοκιμασμοὶ σελ. 98. Ἐκδόση Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. 1946.

Α. Μαντέκου: Δίχλωρ. Διφενύλ-τριχλωραθάνιο. Μιά χημικὴ οὐσία, ἡ ὁποία θά φέρει ἐπανάστασιν στίς μέθοδες πρόληψης και καταπολέμησης των ἀσθενειῶν πὸς μεταδίδονται ἀπὸ ἐντομα, σελ. 18. Ἐκδόση Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Θεσσαλονίκη 1945.

Διάφορα

Ν. Ζηχωριάδης: Ο Κομμουνιστὴς λαϊκὸς ἀγωνιστὴς—Μέλος τοῦ ΚΚΕ σελ. 29. Ἐκδόση τοῦ ΚΕ τοῦ ΚΚΕ. Ἀθήνα 1946.

Ε. Φικιώρης: Πόλεμος και κοινωνία. Σκέψεις πάνω στὸν πόλεμον σὰν μέσον και σὰν σκοπὸ, σελ. 114. Ἐκδόση Α. Καραβία. Ἀθήνα 1946.

Π. Λαζάρου: Κίτρο Μίρε. Προσωπικὲς ἀναμνήσεις. Ἐκδόνης «Νέα Βιβλία» Α.Ε. Ἀθήνα 1946.

Ο ΝΟΜΟΣ 424

Η κατάργηση του Νόμου 424 απο-
τελεί ένα από τα μεγάλα και εσπο-
σιατικά βήματα του κράτους «της Ι-
διωτικής πρωτοβουλίας» κατά των κα-
τακτήσεων του εργαζομένου λαού μας.

Η κατάργηση του Νόμου 424 απο-
τελεί μέρος του σχεδίου «σταθερο-
ποίησης των θέσεων του κεφαλαίου»
και της «ανασυγκροτήσεως» του
συνταγματικού βάσεως. Το σχέδιο αυ-
τό προβλέπει:

1) Πιστώσεις και διαχείριση του
συνταγματικού αποθέματος για
την εισαγωγή των ειδών που μπορούν
να απορροφηθούν από τη ντόπια α-
γορά σε τιμές που θ' αφήνουν σί-
γουρα και μεγάλα κέρδη.

2) Δασμούς για τα είδη που θα
συναγωνίζονται τα προϊόντα των
δασμοβίων κλάδων και

3) Δημιουργία φτηνής αγοράς έρ-
γασίας και απασχόληση των εργοδοτών
από τα συνδικαλιστικά στελέχη που
«τους χαλούν και τους καλούς έρ-
γάτες». Το τελευταίο αυτό ζήτημα
να πετύχουν με την κατάργηση του
νόμου 424. Ζητούν να καταργηθούν
πράγματα οι συνδικαλιστικές έλευ-
θερίες, να ακυρωθούν οι έκλογες της
Γενικής Συνομοσπονδίας Έργατών
κ. α., κ. α. Η εργατική τάξη θέλουν
να γίνει πάλι το υποζυγίο τους που
θα παράγει κεφάλαιο και πλούτο
μέσα σε συνθήκες πολιτικά και οί-
κονομικά... Ιδανικές γι' αυτούς. Θέ-
λουν να εγκαθιδρύσουν πάλι και σε
μεγαλύτερη κλίμακα το καθεστώς
των μονοπωλιακών υπερκερδών που
θα στηρίξει την αντιπαραγωγική δρά-
ση του κεφαλαίου των. Όπως και
πριν το πόλεμο: Έλαφριά δασμο-
βίωτη βιομηχανία, και παράδοση των
μεγάλων έργων οικονομικής δράσης
στο ξένο κεφάλαιο. Αυτή ήταν η
ταχτική τους. Θέλουμε να ρωτήσου-
με τους «οικονομολόγους» της παρα-
τάξεως των: Αποτελεί, ή όχι και το
μέτρο της κατάργησης του ν. 424
μονόπλευρο παρέμβασιμό σε όφελος
του κεφαλαίου των συγκροτημάτων
και σε βάρος των εργατών;

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ «ΑΝΤΑΙΟΥ» ΚΑΙ Ο Κ. ΜΑΝΟΣ

Ο Κ. Μανός διαμαρτύρεται εις το
φύλλο 45 της «Τεχνικής» («Απάντησις
εις «ΑΝΤΑΙΟΝ») διότι «μονοπωλή-
σαμεν τον δημοκρατισμό. Και προσ-
θέτει ότι και ο ίδιος και οι συνε-
ργάτες του είναι «Δημοκράτες». Κι'
άκουσε ότι σαν «δημοκράτης» που
είναι «χτύπησε το ξένο περιόδικό»
(τους «Νέους Καιρούς» της Μόσχας)
γιατί «βλάπτει τα συμφέροντα της
χώρας του». Και ρωτάει τον «Αν-
ταίο»: «Πρέπει ή δεν πρέπει να μās
δώσουν οι Βούλγαροι δι' μας πη-
ρών». Και δεν πρέπει να μās βοη-
θήσουν οι Ρώσοι στο δικό μας»;
«Οι αυτά που λέει ο Κ. Μανός θα
ήταν απλώς όφελι, αν δεν ξέραμε
την κοσμοθεωρία του και τη γενική
του τοποθέτηση στα ζητήματα των
διεκδικήσεων της χώρας μας. Ο Κ.

ΣΤΙΓΜΕΣ

Μανός είναι γνωστό ότι υποστήριζε
—και δεν απέδειξε, όπως ισχυρίζε-
ται—μια βελτιωμένη και επηυξημένη
θεωρία του «ζωτικού χώρου» για τη
χώρα μας. Ισχυρίστηκε ο Κ. Μανός
δι' η έκβιομηχανία κι' η έντατικο-
ποίηση στην αγροτική οικονομία δεν
μπορούν να εξασφαλίσουν «την δια-
τροφή του ελληνικού λαού». Η θέση
αυτή ανακρίθηκε και ανακρίεται ό-
λη την προσδετική επιστήμη της
χώρας μας, γιατί είναι θέση βα-
θεία αντικειμενική και αντικειμενι-
στική. Θέση που αγνοεί την ανώτερη
αποδοτικότητα της δουλειάς με την
έκβιομηχανία που φτάνει δι' μο-
νάχα τα «μέσα διατροφής» αλλά και
οικονομική συσσωρευση για την έ-
κπτυξη των παραγωγικών δυνά-
μεων με ραγδαίο ρυθμό. Αυτά ο Κ.
Μανός ναμένει στα πλαίσια της με-
θοδολογίας του τεχνοκράτη που σκέ-
πεται οικονομικά σε λωβόμενη βά-
ση, στη βάση του σημερινού καθε-
στημένου οικονομικού καθεστώτος
της Χώρας. Δεν μπορεί να τα δει.

Ξιφουλκεί λοιπόν: «Πρέπει να μās
δωθούν έξι ώρες ζωτικής, ΕΒ-
ΒΕΝΣΤΡΑΥΜ, γιατί αλλιώς δεν μπο-
ρούμε να υπάρξουμε κλπ κλπ». Δεν
φτάνει όμως αυτό. Ο Κ. Μανός τα
θεωρεί «δλ'» αυτά «έθνικες διεκδική-
σεις» και τα συγγεί σκόπιμα με τις
διεκδικήσεις για μέρη ελληνικά β-
πως ή Κύπρος κλπ. που αποτελούν
έθνικα τμήματα και δι' το «ζωτικό χώ-
ρο» του Κ. Μ. «Ο «Ανταίο» αυτά τα
έχει ξεκαθαρίσει με τόση σαφήνεια,
που αποτελεί κακόπιστη διαστρέ-
βωση ή «ερμηνεία» του Κ. Μανού για
τα γραφόμενα του «Ανταίου» στο
11ο τεύχος του. Να ή θέση της δημο-
κρατικής Ελλάδας: Ζητάμε δι' για
χώρο ζωτικό, (γιατί είμετις πιστεύου-
με στη βιωσιμότητα της χώρας), την
ικανοποίηση των έθνικων διεκδικήσε-
ων, που αποβλέπουν στην ένσωμάτω-
ση ελληνικών πληθυσμών και περιο-
χών όπως ή Κύπρος, τα Δωδεκάνησα,
ή Α. Θράκη κλπ. (για τα οποία δεν
λέει λέξη ο Κ. Μ.) Αυτά ένοσφε πάνω
κάτω και ο Κ. Σταυρόπουλος στο 11ο
τεύχος μας. Δεν δεχόμαστε όμως ότι
ή υπόθεση των έθνικων διεκδικήσεων
μπορεί να συνδυαστεί με «ζωτικούς
χώρους», με σωβινιστικό μίσος κατά
των γειτόνων μας, με τυχοδιωκτικές
πολέμους. Καταλάβετε Κ. Μανό; Δεν
δεχόμαστε άκουσα, ότι μια κυβένηση
που δεν είναι δημοκρατική όπως ή
σημερινή—μπορεί να εξασφαλίσει
την ειλικρινή συνεργασία και τη
διεκδίκηση των έθνικων δικαίων.
Ποιος είπε όμως Κ. Μανό για Βούλ-
γαρικές επανορθώσεις (που ή ίδια ή
Βουλγαρία δίνει), ή για Ιταλικές που
ζητεί ή Σ. Ένωση να μās δοθούν
και δεν μās δίνονται, ότι είμετις τις
απαιτούμε; Αυτά λέγονται τούλα-

χιστο ψέματα στη γλώσσα μας κύριε
Μ. Να λοιπόν γιατί δεν είναι δημο-
κρατικός ο Κ. Μανός, Αφού αρνείται
τη δημοκρατία στην ουσία, και στο
έσωτερικό και έξωτερικό ζήτημα. Να
γιατί μιλήσαμε για «κατάπτωση» τη
προηγούμενη φορά.

ΤΑ ΚΑΤΩΤΕΡΑ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Στις παραμονές των εκλογών δημο-
σιεύτηκαν οι Α. Νόμοι 951 και 1109
για τη σύνθεση και τα έργα των κα-
τώτερων εκπαιδευτικών Συμβουλίων της
δημοτικής και της μέσης παιδείας.
Τα πρώτα (Ε.Σ.Σ.Ε.) θα αποτελούν-
ται από τους επιθεωρητές δημοτικών
σχολείων του νομού κι ένα δάσκολο
που όριζι ο γεν. Επιθεωρητής Σ.Ε.
Τα δεύτερα, από το γενικό επιθεω-
ρητή Μ.Ε., το γενικό επιθεωρητή
Σ.Ε., ή ένα διευθυντή παιδαγωγικής
ακαδημίας. (ή έναν πρωτοδίκη) και
ένα διευθυντή σχολείου Μ.Ε., που
όριζι ο Υπουργός.

Αποκλείστηκαν από τα συμβού-
λια οι αξιωματικοί του στρατού, που
ή μεταξική διχατορία τους είχε
θρονίσει προέδρους τους. Αποτελεί
τουτό βίβαια πρόδο, οδιόφορο, αν
έγινε γιατί το μεταπολεμικό κλίμα
δὲ σήκωνε τη διατήρηση ενός τέτιου
μέτρου. Μά και ή νέα σύνθεση δεν
άναποκρίνεται στις σημερινές ανά-
γκες της παιδείας μας. Η κοβυστε-
ρημένη εκπαίδευση στη χώρα μας,
που τη διάλυσαν ή διχατορία, ή
κατοχή και ή μεταδεκαμβριανή κα-
τάσταση έχει ανάγκη από ριζική με-
ταρρύθμιση και προσαρμογή στις
μεταπολεμικές συνθήκες. Μονάχα ο
εκπαιδευτικός κλόδος είναι σε θέση
να πραγματοποιήσει την ανοδοιργά-
νωση και την αναγέννηση στην παι-
δεία μας. Συμβούλια της παιδείας
χωρίς τη συμμετοχή αίρετών των
δασκάλων και καθηγητών είναι κα-
ταδικασμένα σε χρεωκοπία. Η νέα
σύνθεση των συμβουλίων αποκλείει
αίρετους των εκπαιδευτικών. Κι' το-
τό γιατί φοβούνται την προσδετι-
κότητα του εκπαιδευτικού κλόδου,
γιατί θέλουν να διατηρήσουν τον αν-
τιδραστικό χαρακτήρα των συμβου-
λίων. Πολύ περισσότερο δεν προβλέ-
πει αντιπροσώπευση του λαϊκού πα-
ράγοντα που έχει κάθε δικαίωμα να
παρακολουθεί και να ελέγχει τη μόρ-
φωση των παιδιών του λαού.

Εκτός όμως από τη σύνθεση, και
άλλο μειονέκτημα παρουσιάζουν τα
νέα συμβούλια: Περιορίζονται σε έρ-
γα στενά διοικητικά και πειθαρχικά.
Δεν τους δίνεται ή δυνατότητα να
έργασθουν δημιουργικά για την ανα-
διοργάνωση της παιδείας σε κάθε
περιφέρεια. Και όμως ή παιδεία έχει
ανάγκη από τοπικά συμβούλια που
να τη ζωογονήσουν, μελετώντας κι
αγκαλιάζοντας όλα τα τοπικά εκπαι-
δευτικά προβλήματα, κι ασκώντας
δημιουργική έποπτεία και καθοδή-
γηση πάνω στο διδαχτικό προσωπικό

"ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ,, Α.Ε.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 4 — ΤΗΛΕΦ. 35-347

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ, ΚΟΡΑΗ 5

ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ:

Δ. Ρόζεμπεργκ: Το Κεφάλαιο του Κ. Μάρξ. Στα εκατό χρόνια της μορξιστικής πολιτι-
κής οικονομίας.

Π. Λαφάργκ: Κ. Μάρξ (Προσωπικές αναμνήσεις).

Ι. Στάλιν: Λόγος στους εκλογείς μου.

Π. Λαμπερέν: Τα μαθηματικά και ή τεχνική.

Δ. Μπαρμπύς: Ο Λένιν και ή φιλοσοφία.

Ν. Λένιν: Φρειδ. Ένγκελς.

Κ. Σωτηρίου: Η παιδία μας σήμερα.

Δ. Γληνού: Η φιλοσοφία του Χέγγελ.

Γ. Ζιούτου: Ανδριμος Γαζής.

Κυκλοφόρησε το Α' τεύχος του ΑΡΧΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ. Περιοδική έκδοση
των ιστορικών κειμένων της Έθνικής Αντίστασης.

Σε τρίτη επιμελημένη έκδοση με πρωτότυπο πορτραίτο του συγγραφέα και πρόλογο
του ιδίου, του Κ. Παλαμά και του Δ. Γληνού κυκλοφόρησε το:

Κ. Βάρναλη: Η αληθινή απολογία του Σωκράτη.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΣΕ ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ:

Βλαδίσμηρος Ίλιτς Λένιν.— Βιογραφία του από το Ίνστιτούτο Μάρξ-Ένγκελς-Λένιν.

Ι. Β. Στάλιν: Ο Μεγάλος πόλεμος για την Πατρίδα.

Έτοιμάζονται νέες σειρές εκδόσεων μας λογοτεχνικών, επιστημονικών,
ιστορικών, οικονομολογικών. Άρχισε ή έκτύπωση των έργων Μάρξ-Ένγκελς.

Ζητήσατε κατάλογο εκδόσεων μας.

το ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΜΑΣ, ΚΟΡΑΗ 5,
σας προμηθεύει όλες τās εκδόσεις και τα περιοδικά, ελληνικά και ξένα.

Σε λίγες μέρες

ή "ΣΟΒ - ΦΙΛΜ,"

π α ρ ο υ σ ι ά ζ ε ι

2 υπερδυναμικά έργα της Σοβιετικής κινηματογραφικής παραγωγής

"Ανθρωπος 217"

Το κατηγορώ του Σοβιετικού Λαού.

- Το αφάνταστο δράμα των Ρώσων αμάχων στα δουλοπάζαρα της Γερμανίας.
- Οί άνθρωποι, χωρίς όνομα και οικογένεια... μονάχα με ένα αριθμό.
- Μαρτύρια, ταπεινώσεις - ήρωϊσμοί, δυσίες.
- Το πρόσωπο του πολιτισμού και το πρόσωπο της βαρβαρότητας.

Μιά ταινία, που δίνει μια άγνωστη ως τώρα όψη της πολεμικής τραγωδίας.

Αυτή υπερασπίζεται την Πατρίδα

Από την οικογενειακή εύτυχία, στην τροχιά του θανάτου και του αγώνα.

- Το πέρασμά της παντού, έκανε τη σπίδα φωτιά και έκαψε τους βέβηλους.
- Έκδικήθηκε για τον άντρα της και για το παιδί της, για όλους τους άδικοσκοτωμένους, για τη χαρά και για τη γη της.
- Πολέμησε τη φρίκη του φασισμού και νίκησε απόλυτα.

Μιά ταινία αφιερωμένη στις γυναίκες που άγωνίστηκαν για τη Λευτεριά